

INCLUDE ME

Εκπαιδευτικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς
για μετανάστες και πρόσφυγες με ανεπαρκή ή
αναβληθείσα τυπική εκπαίδευση.

2023-1-EE01-KA220-YOU-00015255

ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Με τη συγχρηματοδότηση
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ωστόσο, οι απόψεις που εκφράζονται είναι αποκλειστικά του/των συγγραφέα/ων και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη τις απόψεις και τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή του Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Εκπαίδευσης και Πολιτισμού (EACEA). Δεν φέρει ευθύνη γι' αυτές ούτε η Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε ο EACEA.

Συγγραφέας και εκδότης: Ένωση Εσθονικών Ανοικτών Κέντρων Νεολαίας
Συνεργάτες: FO.CO., STANDOUTEDU, ACSS RAQUEL LOMBARDI, MAMA, E-SCHOOL

Το παρόν έγγραφο μπορεί να αντιγραφεί, να αναπαραχθεί ή να τροποποιηθεί σύμφωνα με τους κανόνες. Επιπλέον, πρέπει να γίνεται σαφής αναφορά στους συγγραφείς του εγγράφου και σε όλα τα ισχύοντα τμήματα της ειδοποίησης περί πνευματικών δικαιωμάτων.

Όλα τα δικαιώματα διατηρούνται.

© Copyright 2024 IncludeME

Αποποίηση ευθύνης

Το έργο αυτό χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η παρούσα δημοσίευση [ανακοίνωση] αντανακλά τις απόψεις μόνο του συγγραφέα και η Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνη για οποιαδήποτε χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτήν.

Πληροφορίες

Έργο	IncludeME - Εκπαιδευτικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς για μετανάστες και πρόσφυγες με ανεπαρκή ή αναβληθείσα τυπική εκπαίδευση
Αριθμός έργου	2023-1-EE01-KA220-YOU-00015255
Πακέτο εργασίας	N°2 - Εκπαιδευτικό πακέτο IncludeME
Ημερομηνία	1/12/2024
Τύπος εγγράφου	Ερευνητική εργασία
Γλώσσα	Αγγλικά

[_https://include-me.in/](https://include-me.in/)

Κοινοπραξία

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	6
1. Εσθονία.....	6
1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ	6
1.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της επιτόπιας έρευνας	7
1.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	7
1.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	9
1.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	11
1.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας	12
1.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	12
1.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	13
1.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	13
1.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων	13
1.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικές	13
1.4 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα	14
1.5 Συγκριτική ανάλυση.....	14
1.6 Συμπεράσματα και συστάσεις.....	16
2. Ελλάδα.....	18
2.1. Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας.....	18
2.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της επιτόπιας έρευνας	18
2.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	18
2.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	19
2.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	20
2.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας	20
2.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	20
2.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	20
2.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	21
2.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων	21
2.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικές	21
2.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα	22
2.4 Συγκριτική ανάλυση.....	22
2.4 Συμπεράσματα και συστάσεις.....	24
3. Ιταλία.....	25
3.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας	25
3.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της επιτόπιας έρευνας	25
3.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	25

3.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	26
3.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	27
3.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας	27
3.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	27
3.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	28
3.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	28
3.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων	28
3.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικές	28
3.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα	29
3.4 Συγκριτική ανάλυση.....	29
3.5 Συμπεράσματα και συστάσεις.....	30
4. Πορτογαλία.....	32
4.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας	32
4.1.2 Μετανάστευση στη Μαδέρα: μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες.....	32
4.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου	33
4.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	33
4.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	34
4.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	34
4.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας	36
4.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	36
4.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	37
4.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	38
4.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων	39
4.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικές	40
4.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα	41
4.4 Συγκριτική ανάλυση.....	41
4.5 Συμπεράσματα και συστάσεις	43
5. Σλοβενία	44
5.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας	44
5.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου	44
5.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	44
5.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	45
5.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	46
5.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας.....	47
5.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	47
5.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	48

5.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	49
5.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για τη στήριξη των νέων προσφύγων	49
5.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές	50
5.4 Συγκριτική ανάλυση.....	50
5.5 Συμπεράσματα και συστάσεις.....	50
6. Κύπρος.....	52
6.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας.....	52
6.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου	53
6.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	53
6.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης.....	53
6.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα	55
6.2.4 Κενά στην έρευνα.....	56
6.2.5 Συμπεράσματα	57
6.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας	57
6.3.1 Γενικές πληροφορίες.....	57
6.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες	57
6.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών	58
6.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων	58
6.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί πιο αποτελεσματικές	58
6.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα	59
6.4 Συγκριτική ανάλυση.....	59
6.5 Συμπεράσματα και συστάσεις.....	61
Συμπεράσματα	62

Εισαγωγή

Αυτή η ολοκληρωμένη έκθεση συγκεντρώνει τα ευρήματα από την εθνική έρευνα πεδίου και την έρευνα γραφείου που διεξήχθη στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus+ IncludeMe: Εκπαιδευτικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς για νεαρούς μετανάστες και πρόσφυγες με ανεπαρκή ή επιβραδυνόμενη τυπική εκπαίδευση. Βασιζόμενη σε διαφορετικά εθνικά πλαίσια, η έκθεση αποσκοπεί στην ολιστική κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες και πρόσφυγες, ιδίως εκείνοι με διαταραγμένες εκπαιδευτικές εμπειρίες, και στον προσδιορισμό αποτελεσματικών στρατηγικών για την ένταξή τους στα εκπαιδευτικά συστήματα και τις αγορές εργασίας των χωρών υποδοχής.

Το έργο αναδεικνύει τα μοναδικά και πολύπλευρα εμπόδια που αντιμετωπίζει αυτός ο ευάλωτος πληθυσμός, όπως οι γλωσσικές δυσκολίες, τα μη αναγνωρισμένα προσόντα, η πολιτισμική προσαρμογή και η περιορισμένη πρόσβαση σε πόρους. Μέσω ενός συνδυασμού έρευνας γραφείου, που εξετάζει τις εθνικές και διεθνείς πολιτικές, και έρευνας πεδίου, συμπεριλαμβανομένων ερευνών και συνεντεύξεων με επαγγελματίες στον τομέα της μετανάστευσης και της ένταξης, η παρούσα έκθεση προσφέρει μια λεπτομερή διερεύνηση τόσο των συστημικών κενών όσο και των καινοτόμων πρακτικών σε διάφορες ευρωπαϊκές χώρες.

Εστιάζοντας σε παραδείγματα από τον πραγματικό κόσμο και μελέτες περιπτώσεων συγκεκριμένων χωρών, όπως οι εμπειρίες των νεαρών μεταναστών στην Πορτογαλία, τη Σλοβενία και την Ιταλία, τα ευρήματα υπογραμμίζουν την κρίσιμη ανάγκη για περιεκτικά και ευέλικτα εκπαιδευτικά πλαίσια. Τα πλαίσια αυτά θα πρέπει να αντιμετωπίζουν όχι μόνο τα ακαδημαϊκά κενά αλλά και τις ψυχολογικές, κοινωνικές και οικονομικές διαστάσεις της ένταξης, διασφαλίζοντας ότι οι νέοι μετανάστες μπορούν να έχουν πρόσβαση στα εργαλεία και τις ευκαιρίες που απαιτούνται για μακροπρόθεσμη επιτυχία.

Η παρούσα έκθεση χρησιμεύει ως πηγή για τους υπεύθυνους χάραξης πολιτικής, τους εκπαιδευτικούς και τους επαγγελματίες, προσφέροντας εφαρμόσιμες συστάσεις για τη γεφύρωση των υφιστάμενων κενών και την προώθηση εκπαιδευτικών περιβαλλόντων που είναι χωρίς αποκλεισμούς, ανθεκτικά και προσαρμοσμένα στις ανάγκες των μεταναστών νέων. Απώτερος στόχος είναι να υποστηριχθούν τα άτομα αυτά ώστε να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους και να συμβάλουν ουσιαστικά στις κοινωνίες υποδοχής τους, ενώ παράλληλα να προωθηθούν οι ευρύτεροι στόχοι της κοινωνικής συνοχής και της ισότητας σε ολόκληρη την Ευρώπη.

1. Εσθονία

1.1 ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ

Η Εσθονία δεν αποτελεί παραδοσιακά σημαντικό προορισμό για τους πρόσφυγες λόγω του μικρού πληθυσμού της, της πρόσφατης ανεξαρτησίας της και της γεωγραφικής της θέσης. Ωστόσο, τα μεταναστευτικά πρότυπα άλλαξαν μετά την ένταξη της Εσθονίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση το 2004, με αυξημένη εισροή μεταναστών λόγω της οικονομικής ανάπτυξης, της γήρανσης του πληθυσμού και της ζήτησης για ξένη εργασία. Οι μετανάστες προέρχονται κυρίως από χώρες της ΕΕ και πρώην σοβιετικά εδάφη, ενώ μικρότερος αριθμός φθάνει από άλλες περιοχές. Οι περισσότεροι νεοεισερχόμενοι εγκαθίστανται στο Ταλίν, όπου η αγορά εργασίας είναι ισχυρότερη. Αξίζει να σημειωθεί ότι το μορφωτικό επίπεδο των μεταναστών είναι υψηλότερο από τον εθνικό μέσο όρο, με περίπου το 60% να κατέχει πτυχίο τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αν και πολλοί, ιδίως από πρώην σοβιετικές περιοχές, εργάζονται σε θέσεις εργασίας κατώτερες των προσόντων τους.

Οι πολιτικές της Εσθονίας για την προστασία των προσφύγων ευθυγραμμίζονται με το διεθνές δίκαιο, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης του 1951 για τους πρόσφυγες και του Πρωτοκόλλου του 1967, που εγκρίθηκε το 1997 και έθεσε τις βάσεις για τη χορήγηση ασύλου. Παρόλα αυτά, η Εσθονία έχει λάβει σχετικά λίγες αιτήσεις ασύλου σε σύγκριση με τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Από το 1997 έως το 2021 υποβλήθηκαν περίπου 1.200 αιτήσεις ασύλου, κυρίως από την Ουκρανία, τη Συρία, τη Ρωσία, τη Γεωργία και το Αφγανιστάν. Από αυτές, χορηγήθηκε προστασία σε 603, συμπεριλαμβανομένων 346 προσφύγων και 257 υπό επικουρική προστασία, με τους Σύρους, τους Ουκρανούς και τους Ρώσους να αποτελούν τις μεγαλύτερες ομάδες.

Η κατάσταση των προσφύγων μεταβλήθηκε δραματικά το 2022 με τη σύγκρουση στην Ουκρανία. Πάνω από 25.000 Ουκρανοί πρόσφυγες έφτασαν μέχρι τον Μάρτιο του 2022 και στα μέσα του έτους ο αριθμός αυτός είχε φτάσει τις 49.000. Αυτή η εισροή είχε σημαντικό αντίκτυπο στο δημογραφικό και κοινωνικό τοπίο της Εσθονίας. Οι περισσότεροι από αυτούς τους πρόσφυγες έλαβαν προσωρινή προστασία βάσει της οδηγίας της ΕΕ, δίνοντάς τους πρόσβαση σε στέγαση, υγειονομική περίθαλψη και εκπαίδευση. Η Εσθονία έχει επίσης δώσει προτεραιότητα στην ένταξή τους, προσφέροντας δωρεάν μαθήματα γλώσσας και στήριξη στην απασχόληση.

Το 2023, η Εσθονία έλαβε 3.950 αιτήσεις ασύλου, δηλαδή 35% αύξηση σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Η πλειονότητα αυτών των αιτήσεων ήταν από Ουκρανούς, ακολουθούμενη από αιτούντες άσυλο από το Αφγανιστάν, τη Λευκορωσία και τη Ρωσία. Οι προκλήσεις εξακολουθούν να υφίστανται, ιδίως όσον αφορά την υποδοχή μη Ευρωπαίων αιτούντων άσυλο, οι οποίοι αντιμετωπίζουν περισσότερα εμπόδια στην πρόσβαση στις υπηρεσίες και την ένταξη λόγω πολιτισμικών και γλωσσικών διαφορών και διακρίσεων.

Παρά την πρόοδο, η ξαφνική εισροή προσφύγων έχει επιβαρύνει τα κοινωνικά συστήματα της Εσθονίας, ιδίως όσον αφορά τη στέγαση, την υγειονομική περίθαλψη και την εκπαίδευση. Η κυβέρνηση, σε συνεργασία με ΜΚΟ και δήμους, αντιμετωπίζει αυτές τις προκλήσεις παρέχοντας εξατομικευμένη υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της δωρεάν γλωσσικής εκπαίδευσης και του πολιτιστικού προσανατολισμού. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια για τους πρόσφυγες,

ιδίως εκείνους που προέρχονται από μη ευρωπαϊκές περιοχές, όσον αφορά την ένταξη και την πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες.

1.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου

1.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

1. Γλωσσικά εμπόδια

Η εσθονική γλώσσα αποτελεί σημαντική πρόκληση για τους νεαρούς πρόσφυγες, καθώς οι περισσότεροι από αυτούς φτάνουν με ελάχιστη ή καθόλου γνώση της. Τα εσθονικά είναι μια πολύπλοκη γλώσσα με λίγες ομοιότητες με άλλες ευρέως ομιλούμενες γλώσσες, γεγονός που καθιστά δύσκολη τη γρήγορη εκμάθηση από τους νεοεισερχόμενους. Ενώ η γλωσσική εκπαίδευση προσφέρεται ως μέρος των προγραμμάτων ένταξης, τα μαθήματα αυτά συχνά δεν προετοιμάζουν επαρκώς τους πρόσφυγες μαθητές για πλήρη συμμετοχή στην κανονική εκπαίδευση. Αυτό το γλωσσικό εμπόδιο επηρεάζει την ικανότητά τους να κατανοούν τα μαθήματα, να επικοινωνούν με τους συμμαθητές και τους εκπαιδευτικούς και να έχουν καλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Επίσης, ως μια μικρή γλώσσα που δεν ομιλείτε ευρέως στον κόσμο ή ακόμη και στην Ευρώπη, η γλώσσα δεν περιλαμβάνεται στις δημοφιλείς εφαρμογές εκμάθησης γλωσσών όπως το Duolingo.

2. Διακοπές στην προηγούμενη εκπαίδευση

Πολλοί νεαροί πρόσφυγες φτάνουν στην Εσθονία μετά από παρατεταμένη διακοπή της εκπαίδευσής τους λόγω συγκρούσεων, εκτοπισμού ή μεταναστευτικών ταξιδιών. Αυτά τα κενά στη σχολική εκπαίδευση τους αφήνουν με σημαντικές ακαδημαϊκές ελλείψεις, ιδίως σε θεμελιώδη μαθήματα όπως τα μαθηματικά και ο αλφαριθμητισμός. Αυτό καθιστά δύσκολη την προσπάθειά τους να φτάσουν τους συνομηλικούς τους, ιδίως σε ένα δομημένο και απαιτητικό εκπαιδευτικό σύστημα όπως αυτό της Εσθονίας.

3. Περιορισμένη πρόσβαση σε εξειδικευμένη υποστήριξη

Τα εσθονικά σχολεία συχνά δεν είναι εξοπλισμένα για να αντιμετωπίσουν τις ειδικές ανάγκες των προσφύγων μαθητών. Οι εκπαιδευτικοί μπορεί να μην έχουν κατάρτιση στην εργασία με τραυματισμένα παιδιά ή μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη σχολικών συμβούλων, κοινωνικών λειτουργών και άλλου υποστηρικτικού προσωπικού που μπορούν να παρέχουν στοχευμένη βοήθεια στους πρόσφυγες μαθητές. Αυτή η έλλειψη εξειδικευμένης υποστήριξης μπορεί να οδηγήσει σε αισθήματα απομόνωσης και απογοήτευσης μεταξύ των νεαρών προσφύγων, επηρεάζοντας την ψυχική τους υγεία και τη συνολική τους ευημερία.

4. Κοινωνική ένταξη και σχέσεις συνομηλικών

Οι νεαροί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες κοινωνικής ένταξης στα εσθονικά σχολεία. Οι πολιτισμικές διαφορές, τα γλωσσικά εμπόδια και η έλλειψη κατανόησης μεταξύ των ντόπιων μαθητών

μπορεί να οδηγήσουν σε κοινωνικό αποκλεισμό ή εκφοβισμό. Αυτές οι εμπειρίες μπορεί να αποθαρρύνουν τους πρόσφυγες από το να συμμετέχουν πλήρως στη σχολική ζωή, απομονώνοντάς τους περαιτέρω και μειώνοντας τα κίνητρά τους για ακαδημαϊκή επιτυχία.

5. Διοικητικά και νομικά εμπόδια

Ορισμένοι νεαροί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις στην πρόσβαση στην εκπαίδευση λόγω διοικητικών εμποδίων, όπως η έλλειψη των απαιτούμενων εγγράφων ή οι χρονοβόρες διαδικασίες ασύλου. Ενώ οι νόμοι της Εσθονίας εγγυώνται το δικαίωμα στην εκπαίδευση για όλα τα παιδιά, αυτές οι γραφειοκρατικές προκλήσεις μπορεί να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις ή αναντιστοιχίες στην τοποθέτηση στο σχολείο, όπου οι μαθητές τοποθετούνται σε ακατάλληλες τάξεις που δεν ανταποκρίνονται στην ηλικία ή τις ικανότητές τους.

6. Περιορισμένες ευκαιρίες επαγγελματικής και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Ενώ η πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση είναι πιο προσιτή, οι νέοι πρόσφυγες στην Εσθονία αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στη μετάβαση στην επαγγελματική κατάρτιση ή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η περιορισμένη γνώση της εσθονικής γλώσσας και η έλλειψη πληροφοριών σχετικά με τα διαθέσιμα προγράμματα και τις διαδρομές συχνά τους αποτρέπουν από το να συνεχίσουν περαιτέρω σπουδές. Οι οικονομικοί περιορισμοί και η ανάγκη να στηρίξουν τις οικογένειές τους αναγκάζουν επίσης πολλούς νέους πρόσφυγες να δίνουν προτεραιότητα στην εργασία έναντι της εκπαίδευσης.

7. Έλλειψη πολυπολιτισμικού προγράμματος σπουδών και ευαισθητοποίησης

Το εκπαιδευτικό σύστημα της Εσθονίας ήταν ιστορικά ομοιογενές, με περιορισμένη έμφαση στην πολυπολιτισμικότητα ή στη συμπερίληψη διαφορετικών προοπτικών στο πρόγραμμα σπουδών. Αυτό μπορεί να κάνει τους πρόσφυγες μαθητές να αισθάνονται ότι οι πολιτισμοί και οι εμπειρίες τους δεν εκτιμώνται, αποξενώνοντάς τους περαιτέρω από το σχολικό περιβάλλον. Οι εκπαιδευτικοί μπορεί επίσης να μην έχουν κατάρτιση για την προώθηση τάξεων χωρίς αποκλεισμούς, γεγονός που μπορεί να διαιωνίσει τα αισθήματα αποκλεισμού μεταξύ των μαθητών προσφύγων.

1.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

Εθνικά πλαίσια πολιτικής ένταξης

Η Εσθονία έχει εφαρμόσει διάφορα στρατηγικά πλαίσια για την προώθηση της ένταξης των μεταναστών και των εθνικών μειονοτήτων στην κοινωνία της. Οι πρωτοβουλίες αυτές εξελίχθηκαν με την πάροδο του χρόνου για να αντιμετωπίσουν τις μεταβαλλόμενες δημογραφικές και κοινωνικές ανάγκες.

Ενσωμάτωση της Εσθονίας 2020

Αυτό το αναπτυξιακό σχέδιο, το οποίο υλοποιήθηκε από το 2014 έως το 2020, επικεντρώθηκε στην προσαρμογή και στα μέτρα ένταξης: Βοήθεια στους νέους μετανάστες για την προσαρμογή τους στην εσθονική κοινωνία και υποστήριξη των μακροχρόνιων κατοίκων στη διαδικασία ενσωμάτωσής τους. Παρακολούθηση και αξιολόγηση: Διεξαγωγή τακτικών αξιολογήσεων για την κατανόηση της δυναμικής της ένταξης και την ενημέρωση για τις αποφάσεις πολιτικής.

Συνεκτικό σχέδιο ανάπτυξης της Εσθονίας 2021-2030

Το ισχύον πλαίσιο, γνωστό ως συνεκτικό σχέδιο ανάπτυξης της Εσθονίας, αποσκοπεί στην προώθηση της προσαρμογής και της ενσωμάτωσης: Ενίσχυση των υπηρεσιών που υποστηρίζουν τους νεοεισερχόμενους στην προσαρμογή τους στην εσθονική κοινωνία και ενθάρρυνση της ενεργού συμμετοχής όλων των κατοίκων,

Προγράμματα και πρωτοβουλίες

1. Πρόγραμμα καλωσορίσματος

Το Πρόγραμμα Υποδοχής, το οποίο υλοποιείται από το Υπουργείο Εσωτερικών της Εσθονίας, προσφέρει πρακτική υποστήριξη στους νεοαφιχθέντες μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των προσφύγων, για να τους βοηθήσει να ενταχθούν στην εσθονική κοινωνία.

Εξαρθήματα:

- Γλωσσική κατάρτιση σε βασικά επίπεδα.
- Μαθήματα πολιτιστικού προσανατολισμού που καλύπτουν την ιστορία, τους νόμους και τους κοινωνικούς κανόνες της Εσθονίας.
- Εξειδικευμένες ενότητες για την εκπαίδευση, την απασχόληση και την οικογενειακή ζωή.

2. Πρόγραμμα: Εγκατάσταση στην Εσθονία

Αυτό το πρόγραμμα αποσκοπεί στην παροχή εξατομικευμένης υποστήριξης σε μετανάστες και πρόσφυγες, εστιάζοντας σε πρακτικές δεξιότητες και γνώσεις για την πλοήγηση στη ζωή στην Εσθονία. Περιλαμβάνει εργαστήρια, συμβουλευτική και δίκτυα υποστήριξης από ομοτίμους.

3. Υπηρεσίες υποστήριξης προσφύγων

Οργανώσεις όπως το Εσθονικό Συμβούλιο Προσφύγων και η Johanniter Aid Estonia διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην υποστήριξη των προσφύγων μέσω:

- Στεγαστική βοήθεια.
- Συμβουλευτική απασχόλησης και επαγγελματική κατάρτιση.
- Ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη για άτομα που έχουν υποστεί τραύμα.

4. Πρωτοβουλίες ένταξης στην αγορά εργασίας

Το Ταμείο Ασφάλισης Ανεργίας (Eesti Töötukassa) προσφέρει στοχευμένη υποστήριξη σε πρόσφυγες και μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων υπηρεσιών τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας, συμβουλευτικής σταδιοδρομίας και επιδοτούμενων ευκαιριών απασχόλησης. Οι πρωτοβουλίες αυτές αποσκοπούν στη γεφύρωση του χάσματος μεταξύ των δεξιοτήτων των προσφύγων και των απαιτήσεων της εσθονικής αγοράς εργασίας.

5. Εκπαίδευση και προγράμματα για τη νεολαία

Η Εσθονία υποστηρίζει την ένταξη των παιδιών και των νέων προσφύγων μέσω:

- Δωρεάν πρόσβαση στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση.
- Πρόσθετη γλωσσική υποστήριξη στα σχολεία.
- Εξωσχολικές δραστηριότητες που προάγουν τη διαπολιτισμική κατανόηση, οι οποίες συχνά διοργανώνονται σε συνεργασία με ΜΚΟ.

Το Εσθονικό Συμβούλιο Προσφύγων διοργανώνει διάφορα προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για την υποστήριξη των προσφύγων στην Εσθονία σε πολλαπλές διαστάσεις:

Το **Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Ευαισθητοποίησης** στοχεύει στην αύξηση της κατανόησης της αναγκαστικής μετανάστευσης και της ένταξης, εστιάζοντας στις ευκαιρίες και τις προκλήσεις που συνοδεύουν τη μετανάστευση.

Η πρωτοβουλία για **την οικονομική ευημερία** στηρίζει τα εκτοπισμένα άτομα και όσους έχουν πληγεί από κρίσεις για την ανάκτηση της αυτάρκειας.

Το **Πρόγραμμα Ψυχικής Υγείας** παρέχει μια σειρά από δραστηριότητες υποστήριξης της ψυχικής υγείας, συμπεριλαμβανομένης της θεραπείας, καθώς και ομαδικές και ατομικές συνεδρίες.

Το πρόγραμμα **κοινωνικής ευημερίας** επικεντρώνεται στην ενσωμάτωση των προσφύγων στο νέο τους περιβάλλον.

Εκτός από αυτές τις υπηρεσίες, το Εσθονικό Συμβούλιο Προσφύγων ασχολείται επίσης ενεργά με τη **συνηγορία**. Υπερασπίζεται τα δικαιώματα και την ευημερία των προσφύγων σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Συλλέγοντας συνεχή ανατροφοδότηση από τους πρόσφυγες, το Συμβούλιο εντοπίζει τις βέλτιστες πρακτικές, τους προβληματικούς τομείς και τις συστημικές παραβιάσεις. Όταν μπορεί, το Συμβούλιο αναλαμβάνει δράση για την επίλυση ζητημάτων που αντιμετωπίζει η προσφυγική κοινότητα, εργαζόμενο για την προστασία και την προώθηση των δικαιωμάτων τους στην Εσθονία και πέραν αυτής.

Στόχος του **προγράμματος συμβουλευτικής** είναι να παρέχει στους εκτοπισμένους βασικές πληροφορίες και υποστήριξη βάσει των αναγκών τους, βοηθώντας τους πρόσφυγες να προσαρμοστούν στο νέο τους περιβάλλον και να προωθήσουν την ανεξαρτησία τους. Επικεντωνόμαστε στις προσωπικές ανάγκες όσων ζητούν βοήθεια, καθοδηγώντας τους να λάβουν τεκμηριωμένες αποφάσεις για την οικοδόμηση της ζωής τους σε μια νέα χώρα, η οποία με τη σειρά της συμβάλλει σε μια συνεκτική κοινωνία.

Το κοινοτικό πρόγραμμα προωθεί την ανάπτυξη πιο συνεκτικών και ανθεκτικών κοινοτήτων, υποστηρίζοντας τους πρόσφυγες στην προσαρμογή τους σε μια νέα κοινωνία και βοηθώντας την κοινότητα υποδοχής να ενσωματώσει τους νεοαφιχθέντες. Για να το επιτύχουμε αυτό, διοργανώνουμε κοινοτικές εκδηλώσεις, ομαδικές δραστηριότητες και κατασκηνώσεις για παιδιά και νέους σε ολόκληρη την Εσθονία.

1.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Η Εσθονία έχει εφαρμόσει διάφορες βέλτιστες πρακτικές ενσωμάτωσης, αντλώντας στοιχεία τόσο από εθνικές πρωτοβουλίες όσο και από διεθνείς συνεργασίες. Οι προσπάθειες αυτές αποσκοπούν στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής και στη στήριξη της επιτυχούς ένταξης των μεταναστών και των προσφύγων στην εσθονική κοινωνία.

1. Πρόγραμμα καλωσορίσματος: Εγκατάσταση στην Εσθονία

Το πρόγραμμα "Εγκατάσταση στην Εσθονία" είναι μια δωρεάν εκπαιδευτική πρωτοβουλία που έχει σχεδιαστεί για να βοηθήσει τους νεοαφιχθέντες μετανάστες να προσαρμοστούν στην τοπική ζωή.

Προσφέρει μαθήματα που παρέχουν μια επισκόπηση των κοινωνικών λειτουργιών της Εσθονίας, της καθημερινής ζωής και διδασκαλία της εσθονικής γλώσσας. Οι συμμετέχοντες λαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με την εργασία, τις σπουδές και τα οικογενειακά θέματα, διευκολύνοντας την ομαλότερη μετάβαση στην εσθονική κοινωνία.

2. Διεθνές Συνέδριο για την Ολοκλήρωση

Η Εσθονία φιλοξενεί διεθνή συνέδρια που εστιάζουν στην ένταξη, όπως η εκδήλωση με τίτλο "Πολιτιστική ποικιλομορφία - εμπόδιο ή ευκαιρία για τη διαμόρφωση μιας συνεκτικής κοινωνίας;" που πραγματοποιήθηκε στις 14-15 Νοεμβρίου 2024. Τα συνέδρια αυτά φέρνουν σε επαφή εμπειρογνώμονες, φορείς χάραξης πολιτικής και επαγγελματίες για να μοιραστούν οραματικές ιδέες, ερευνητικά αποτελέσματα και βέλτιστες πρακτικές για την αποτελεσματική ενσωμάτωση σε ποικιλόμορφες κοινωνίες.

3. Πρωτοβουλίες του Ιδρύματος Ένταξης

Το Ίδρυμα Ένταξης στην Εσθονία διαχειρίζεται διάφορα προγράμματα για τη στήριξη της ένταξης, μεταξύ των οποίων:

Πρόγραμμα Φίλων Γλώσσας: Διευκολύνει τη γλωσσική εξάσκηση και την πολιτιστική ανταλλαγή μεταξύ των φυσικών ομιλητών της Εσθονίας και των νεοεισερχομένων.

Γλωσσική εκπαίδευση για την ιδιότητα του πολίτη: Παρέχει μαθήματα γλώσσας για να βοηθήσει τους μετανάστες να ανταποκριθούν στις γλωσσικές απαιτήσεις για την εσθονική υπηκοότητα.

Εκδηλώσεις πολιτιστικής ποικιλομορφίας: Διοργανώνει εκδηλώσεις για την ανάδειξη και διατήρηση του πολύπλευρου πολιτισμού των εσθονικών κοινοτήτων και λαών.

4. Διεθνείς συνεργασίες

Η Εσθονία συμμετέχει σε διεθνή προγράμματα ερευνητικής συνεργασίας για τη σύγκριση των συνθηκών ένταξης και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών. Για παράδειγμα, ένα έργο μεταξύ του Πανεπιστημίου του Ταλίν στην Εσθονία και του Πανεπιστημίου του Μπέργκεν στη Νορβηγία εξέτασε τις στάσεις ένταξης και εγκλιματισμού των ρωσικών μειονοτήτων και στις δύο χώρες, παρέχοντας πολύτιμες πληροφορίες για την ανάπτυξη πολιτικής.

Οι πρωτοβουλίες αυτές αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση της Εσθονίας να προωθήσει μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς με την εφαρμογή αποτελεσματικών πρακτικών ένταξης και τη μάθηση από τις διεθνείς εμπειρίες.

1.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

1.3.1 Γενικές πληροφορίες

Η έρευνα σχεδιάστηκε για να συγκεντρώσει πληροφορίες από επαγγελματίες που εργάζονται άμεσα με νέους πρόσφυγες και μετανάστες, εστιάζοντας ιδιαίτερα στην ένταξή τους στα συστήματα εκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης. Συμμετείχε ένα ευρύ φάσμα επαγγελματιών, συμπεριλαμβανομένων εργαζομένων σε θέματα νεολαίας, εκπαιδευτικών, κοινωνικών λειτουργών και άλλων ειδικών που ασχολούνται με την υποστήριξη των νέων προσφύγων και μεταναστών.

Μεταξύ των ερωτηθέντων, το 40% εργάζεται σε ΜΚΟ που επικεντρώνονται στην υποστήριξη προσφύγων και μεταναστών, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής και επαγγελματικής κατάρτισης, των ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών και της νομικής βοήθειας. Οι οργανώσεις αυτές έχουν κρίσιμη σημασία για την παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών με βάση την κοινότητα και συχνά αποτελούν το πρώτο σημείο επαφής για τους πρόσφυγες και τους μετανάστες που φτάνουν στην Εσθονία. Το έργο τους επικεντρώνεται στην αντιμετώπιση των άμεσων αναγκών και στην υποστήριξη των μακροπρόθεσμων στόχων ένταξης μέσω προσαρμοσμένων προγραμμάτων.

Επιπλέον, το 35% των ερωτηθέντων απασχολείται σε επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα, όπως σχολεία, πανεπιστήμια και κέντρα επαγγελματικής κατάρτισης. Αυτοί οι επαγγελματίες διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής προόδου των νεαρών προσφύγων, από την προσφορά μαθημάτων γλώσσας μέχρι τη βοήθεια των μαθητών στην πλοήγηση στο εκπαιδευτικό σύστημα της Εσθονίας. Το έργο τους περιλαμβάνει επίσης την παροχή πρόσθετης μαθησιακής υποστήριξης, την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και την αντιμετώπιση εκπαιδευτικών κενών που μπορεί να υπάρχουν λόγω προηγούμενων διακοπών στη σχολική εκπαίδευση.

Με τη συμμετοχή επαγγελματιών τόσο από ΜΚΟ όσο και από επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα, η έρευνα αποτυπώνει μια ολοκληρωμένη άποψη των συστημάτων υποστήριξης που υπάρχουν για τους νέους μετανάστες και πρόσφυγες, συμβάλλοντας στον εντοπισμό τόσο των δυνατών σημείων όσο και των τομέων όπου χρειάζονται βελτιώσεις.

1.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Τα αποτελέσματα της έρευνας επιβεβαιώνουν ότι οι κύριες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες είναι:

- Γλωσσικά εμπόδια: Πάνω από το 80% των ερωτηθέντων ανέφεραν τη γλώσσα ως το σημαντικότερο εμπόδιο για την επιτυχή ένταξη.
- Διακοπείσα εκπαίδευση: Ιδιαίτερα σε μαθήματα που απαιτούν θεμελιώδεις γνώσεις.
- Κοινωνική ενσωμάτωση: Περίπου το 70% των ερωτηθέντων σημείωσε δυσκολίες στην κοινωνική προσαρμογή, με τους νεαρούς πρόσφυγες να αντιμετωπίζουν συχνά αποκλεισμό λόγω πολιτισμικών και γλωσσικών διαφορών.
-

1.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Η έρευνα αναδεικνύει τις ακόλουθες ανάγκες:

- **Γλωσσομάθεια:** Εντατικά γλωσσικά μαθήματα για να εξασφαλιστεί ότι οι πρόσφυγες μπορούν να συμμετέχουν στην κανονική εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας.
- **Επαγγελματική κατάρτιση:** Προσαρμοσμένα προγράμματα για την παροχή δεξιοτήτων που ανταποκρίνονται στις ανάγκες της εσθονικής αγοράς εργασίας.
- **Ψυχοκοινωνική υποστήριξη:** Υπηρεσίες ψυχικής υγείας για την αντιμετώπιση του τραύματος που βιώνουν οι νέοι πρόσφυγες, το οποίο μπορεί να επηρεάσει την ακαδημαϊκή και κοινωνική τους ένταξη.

1.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων

Η έρευνα εντοπίζει διάφορα προγράμματα που έχουν σχεδιαστεί για την υποστήριξη των νέων προσφύγων, μεταξύ των οποίων:

- **Υποστήριξη γλώσσας:** Διάφορα δωρεάν γλωσσικά προγράμματα που προσφέρονται μέσω σχολείων και κοινοτικών κέντρων.
- **Εξωσχολικές δραστηριότητες:** Οι δραστηριότητες αυτές, που διοργανώνονται από ΜΚΟ, αποσκοπούν στην προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.
- **Επαγγελματική κατάρτιση:** Το Ταμείο Ασφάλισης Ανεργίας προσφέρει συμβουλευτική σταδιοδρομίας και υπηρεσίες τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας ειδικά για τους πρόσφυγες.

1.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Σύμφωνα με την έρευνα, οι πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες είναι:

- **Μαθήματα γλώσσας:** Το 85% των ερωτηθέντων χαρακτήρισε αυτά τα προγράμματα ως τα πιο κρίσιμα για την ακαδημαϊκή ένταξη.
- **Υπηρεσίες ψυχικής υγείας:** Η παροχή συναισθηματικής και ψυχολογικής υποστήριξης θεωρήθηκε εξίσου σημαντική για την επιτυχή ένταξη.

1.4 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα

Η έρευνα διαπίστωσε διάφορα κενά υπηρεσιών, μεταξύ των οποίων:

- **Περιορισμένη επαγγελματική κατάρτιση:** Υπάρχει έλλειψη προγραμμάτων που παρέχουν συγκεκριμένες, εμπορεύσιμες δεξιότητες για τους πρόσφυγες, ιδιαίτερα για εκείνους που έχουν περιορισμένη τυπική εκπαίδευση.
- **Ανεπαρκής υποστήριξη για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση:** Λόγω οικονομικών περιορισμών και γλωσσικών εμποδίων, πολλοί νέοι πρόσφυγες δεν μπορούν να ακολουθήσουν την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- **Ανεπαρκής εξειδικευμένη υποστήριξη:** Οι πρόσφυγες από μη ευρωπαϊκές χώρες και οι πρόσφυγες με υψηλότερο μορφωτικό υπόβαθρο αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στις κατάλληλες υπηρεσίες.

1.5 Συγκριτική ανάλυση

Η συγκριτική ανάλυση εξετάζει την ευθυγράμμιση και τις αποκλίσεις μεταξύ των ευρημάτων της έρευνας γραφείου και της έρευνας πεδίου που διεξήχθη με επαγγελματίες που εργάζονται άμεσα με νέους πρόσφυγες και μετανάστες. Η ανάλυση αυτή παρέχει μια βαθύτερη κατανόηση των βασικών προκλήσεων, ευκαιριών και κενών στην υποστήριξη της εκπαιδευτικής ένταξης των νεαρών προσφύγων και μεταναστών στην Εσθονία.

Τόσο η έρευνα γραφείου όσο και τα αποτελέσματα της έρευνας ανέδειξαν **τα γλωσσικά εμπόδια** ως μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες και πρόσφυγες. Η έρευνα γραφείου επισήμανε την πολυπλοκότητα της εσθονικής γλώσσας ως σημαντικό εμπόδιο για την ακαδημαϊκή επιτυχία και την ένταξη στην εσθονική κοινωνία. Η γλώσσα δεν είναι μόνο δύσκολη στην εκμάθησή της, αλλά έχει επίσης περιορισμένους πόρους διαθέσιμους για τους μαθητές, γεγονός που καθιστά δυσκολότερη την πρόσβαση των προσφύγων και των μεταναστών στην κύρια εκπαίδευση. Τα ευρήματα της έρευνας επιβεβαίωσαν αυτά τα σημεία, με **το 80%** των ερωτηθέντων να προσδιορίζουν τη γλώσσα ως κορυφαίο εμπόδιο στην εκπαιδευτική ένταξη των νεαρών προσφύγων.

Ωστόσο, ενώ η έρευνα γραφείου υπογράμμισε τη γενική έλλειψη επαρκών προγραμμάτων γλωσσικής κατάρτισης, τα αποτελέσματα της έρευνας παρείχαν συγκεκριμένα σχόλια από τους επαγγελματίες. Οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι, ενώ υπάρχουν δωρεάν μαθήματα γλώσσας για τους πρόσφυγες, τα προγράμματα αυτά συχνά υπολείπονται στην αντιμετώπιση των διαφορετικών επιπέδων γλωσσομάθειας μεταξύ των σπουδαστών. Επιπλέον, η **περιορισμένη ικανότητα των γλωσσικών μαθημάτων** να ανταποκριθούν στον όγκο των προσφύγων, ιδίως εκείνων που χρειάζονται εντατική υποστήριξη, αναφέρθηκε ως σημαντική πρόκληση από πολλούς επαγγελματίες. Υπήρξε επίσης ανησυχία σχετικά με την **περιορισμένη διαθεσιμότητα προχωρημένων γλωσσικών προγραμμάτων** για νέους πρόσφυγες που πρέπει να καλύψουν τη διαφορά σε τομείς πέραν των βασικών δεξιοτήτων συνομιλίας, όπως η ακαδημαϊκή γλώσσα.

Η έρευνα γραφείου περιέγραψε πώς **οι διακοπές στην προηγούμενη εκπαίδευση** αποτελούν μια από τις βασικές προκλήσεις για τους νέους πρόσφυγες, με πολλούς να φτάνουν στην Εσθονία μετά από

παρατεταμένες διακοπές λόγω συγκρούσεων, εκτοπισμού ή μετανάστευσης. Αυτές οι διακοπές συχνά οδηγούν σε **ακαδημαϊκές ελλείψεις**, ιδίως σε μαθήματα όπως τα μαθηματικά, ο αλφαριθμητισμός και άλλες θεμελιώδεις γνώσεις.

Τα αποτελέσματα της έρευνας αντικατοπτρίζουν σε μεγάλο βαθμό αυτά τα ευρήματα, με **πάνω από το 70%** των επαγγελματιών να αναφέρουν ότι οι νεαροί πρόσφυγες έχουν συχνά σημαντικά κενά στην εκπαίδευσή τους. Η έρευνα αποκάλυψε ότι τα κενά αυτά ήταν ιδιαίτερα εμφανή στους **νεότερους πρόσφυγες** που είχαν εκτοπιστεί σε νεαρή ηλικία, καθώς και σε εκείνους που προέρχονταν από ζώνες συγκρούσεων με διαταραγμένα εκπαιδευτικά συστήματα. Σημαντικό μέρος των ερωτηθέντων (περίπου **60%**) σημείωσε ότι οι **πρόσφυγες από μη ευρωπαϊκές περιοχές** αντιμετώπιζαν τα πιο σοβαρά εκπαιδευτικά κενά, καθώς συχνά αντιμετώπιζαν παρατεταμένες περιόδους εκτοπισμού και λιγότερες ευκαιρίες για επίσημη εκπαίδευση.

Μια βασική διαφορά μεταξύ των δύο ερευνητικών μεθόδων ήταν η εστίαση των λύσεων. Ενώ η έρευνα γραφείου έδινε έμφαση στις διαρθρωτικές προκλήσεις εντός του εκπαιδευτικού συστήματος που εμποδίζουν την ένταξη των προσφύγων, οι ερωτηθέντες στην έρευνα επισήμαναν συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, όπως **προγράμματα ενισχυτικής εκπαίδευσης και ταχύρρυθμα μαθήματα**. Τα προγράμματα αυτά έχουν σχεδιαστεί για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών κενών, αλλά οι ερωτηθέντες ανέφεραν ότι οι διαθέσιμοι πόροι ήταν ανεπαρκείς, ιδίως για μεγαλύτερες ομάδες μαθητών προσφύγων.

Και οι δύο ερευνητικές μέθοδοι εντόπισαν **την κοινωνική ένταξη** ως κρίσιμο εμπόδιο για την επιτυχία των νέων προσφύγων στα εκπαιδευτικά τους περιβάλλοντα. Η έρευνα γραφείου σημείωσε ότι οι πολιτισμικές και γλωσσικές διαφορές οδηγούν συχνά σε **κοινωνικό αποκλεισμό**, εκφοβισμό και αίσθηση απομόνωσης. Αυτό επαναλήφθηκε από τους συμμετέχοντες στην έρευνα, με **το 65%** των ερωτηθέντων να αναφέρει ότι οι νεαροί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στη δημιουργία σχέσεων με συνομηλικούς λόγω των διαφορών στο πολιτισμικό υπόβαθρο και των γλωσσικών εμποδίων.

Ωστόσο, οι συμμετέχοντες στην έρευνα επισήμαναν επίσης ορισμένες σημαντικές προσπάθειες που καταβάλλονται για την προώθηση της **διαπολιτισμικής κατανόησης**. Πολλοί ερωτηθέντες τόνισαν τη σημασία των **εξωσχολικών δραστηριοτήτων** και των **λεσχών νεολαίας**, οι οποίες χαρακτηρίστηκαν ως καθοριστικής σημασίας για να βοηθήσουν τους νεαρούς πρόσφυγες να δημιουργήσουν φιλίες, να αναπτύξουν κοινωνικά δίκτυα και να κατανοήσουν καλύτερα την εσθονική κοινωνία. Αυτή η πρακτική πτυχή της ένταξης ήταν λιγότερο λεπτομερής στην έρευνα γραφείου, αλλά αναδείχθηκε ως ζωτικής σημασίας τομέας στην έρευνα πεδίου.

Ενώ η έρευνα γραφείου ανέφερε τη σημασία της **ανάπτυξης πολυπολιτισμικών προγραμμάτων σπουδών**, οι ερωτηθέντες στην έρευνα επισήμαναν συγκεκριμένα ότι **η κατάρτιση των εκπαιδευτικών** στον χειρισμό της πολιτισμικής πολυμορφίας ήταν συχνά ανεπαρκής. Ένα σημαντικό ποσοστό (περίπου **40%**) των ερωτηθέντων στην έρευνα τόνισε ότι οι εκπαιδευτικοί, αν και έχουν καλές προθέσεις, συχνά δεν διαθέτουν τις απαραίτητες δεξιότητες για να ασχοληθούν και να υποστηρίξουν αποτελεσματικά τους πρόσφυγες μαθητές με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.

Η γραπτή έρευνα επισήμανε **την έλλειψη ευκαιριών επαγγελματικής κατάρτισης** ως ένα σημαντικό κενό στη διαδικασία ένταξης. Οι νέοι πρόσφυγες, ιδίως εκείνοι με διακοπείσα εκπαίδευσης,

δυσκολεύονται να μεταβούν στην αγορά εργασίας λόγω της έλλειψης σχετικών δεξιοτήτων, γλωσσικής επάρκειας και αναγνώρισης προηγούμενων προσόντων. Η έρευνα υπογράμμισε επίσης τις προκλήσεις της ένταξης των νέων προσφύγων **στην τριτοβάθμια** εκπαίδευση λόγω αυτών των εμποδίων.

Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν παρόμοια τάση, αλλά παρείχαν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τα συγκεκριμένα **κενά στην επαγγελματική κατάρτιση**. Το **50% των ερωτηθέντων** επεσήμανε ότι υπάρχει έλλειψη εξειδικευμένων επαγγελματικών προγραμμάτων σχεδιασμένων ειδικά για πρόσφυγες. Όσοι εγγράφονται σε γενικά επαγγελματικά προγράμματα συχνά δυσκολεύονται λόγω των **γλωσσικών εμποδίων** και της αναντιστοιχίας μεταξύ των προηγούμενων δεξιοτήτων τους και της παρεχόμενης κατάρτισης. Επιπλέον, η **περιορισμένη διαθεσιμότητα συμβουλευτικής** και καθοδήγησης **σταδιοδρομίας** για τους πρόσφυγες που επιθυμούν να ακολουθήσουν επαγγελματική ή τριτοβάθμια εκπαίδευση ήταν ένα άλλο κενό που επισημάνθηκε από τους ερωτηθέντες στην έρευνα. Πολλοί εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας σημείωσαν ότι οι πρόσφυγες συχνά δεν γνωρίζουν τις διαθέσιμες ευκαιρίες κατάρτισης και απασχόλησης, γεγονός που επιδεινώνει τις πιθανότητές τους να βρουν ουσιαστική εργασία.

Η έρευνα γραφείου έδωσε έμφαση στο ρόλο των **εθνικών πολιτικών και προγραμμάτων**, όπως το **Πρόγραμμα Υποδοχής** και το **Πρόγραμμα Εγκατάστασης στην Εσθονία**, στην παροχή υπηρεσιών που υποστηρίζουν τους πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής κατάρτισης, της στέγασης, της υγειονομικής περίθαλψης και της βοήθειας στην απασχόληση. Ωστόσο, υπογράμμισε επίσης ότι **οι πρόσφυγες από μη ευρωπαϊκές χώρες** αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες πρόσβασης σε αυτές τις υπηρεσίες λόγω γραφειοκρατικών εμποδίων, πολιτισμικών φραγμών και διακρίσεων.

Οι ερωτηθέντες στην έρευνα επιβεβαίωσαν αυτές τις προκλήσεις και πρόσθεσαν ότι οι πρόσφυγες από **μη ευρωπαϊκές περιοχές** αντιμετωπίζουν συχνά δυσκολίες στην **πλοήγηση στις διοικητικές διαδικασίες** ή στην κατανόηση του τρόπου πρόσβασης στις διαθέσιμες υπηρεσίες. Είναι ενδιαφέρον ότι η έρευνα έδειξε επίσης μεγαλύτερη έμφαση στα **κοινωνικά δίκτυα υποστήριξης** που παρέχονται από **ΜΚΟ**, τα οποία συχνά αναφέρθηκαν ως πιο προσιτά και ανταποκρινόμενα στις ειδικές ανάγκες των προσφύγων. Τα δίκτυα αυτά θεωρούνται ζωτικής σημασίας για την παροχή **άτυπης υποστήριξης** - όπως **καθοδήγηση, υποστήριξη από ομοτίμους και πρακτικές συμβουλές**- που μερικές φορές λείπει από την πιο επίσημη παροχή υπηρεσιών.

1.6 Συμπεράσματα και συστάσεις

Η συγκριτική ανάλυση αποκαλύπτει ότι, ενώ τόσο η έρευνα γραφείου όσο και τα αποτελέσματα της έρευνας ευθυγραμμίζονται ως προς τον εντοπισμό των σημαντικότερων προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες, η έρευνα προσθέτει μια πρακτική, επιτόπια προοπτική του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίζονται αυτές οι προκλήσεις. Η έρευνα γραφείου παρέχει μια ευρύτερη κατανόηση των διαρθρωτικών και συστημικών εμποδίων για την ένταξη, ενώ τα αποτελέσματα της έρευνας αναδεικνύουν τις συγκεκριμένες ανάγκες και απαντήσεις των επαγγελματιών που εργάζονται άμεσα με πρόσφυγες.

Ένα από τα βασικά συμπεράσματα είναι η **ανάγκη για πιο ολοκληρωμένα και στοχευμένα γλωσσικά προγράμματα, πρωτοβουλίες ενισχυτικής διδασκαλίας και ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης** για να βοηθηθούν οι νέοι πρόσφυγες να ξεπεράσουν τα εκπαιδευτικά τους ελλείμματα. Επιπλέον, η

σημασία των **προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης** και της **κατάρτισης των εκπαιδευτικών στην πολιτισμική επάρκεια** ήταν μια κρίσιμη διαπίστωση από την έρευνα.

Η συγκριτική ανάλυση υπογραμμίζει τη σημασία του συνδυασμού των εθνικών πολιτικών και των επίσημων προγραμμάτων με τις **προσπάθειες της κοινότητας**, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι νέοι πρόσφυγες λαμβάνουν την κατάλληλη υποστήριξη που χρειάζονται για την επιτυχή ένταξή τους στην εσθονική κοινωνία.

Συμπερασματικά, αν και η Εσθονία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο στην ένταξη των προσφύγων, παραμένουν προκλήσεις, ιδίως όσον αφορά την εκπαιδευτική και επαγγελματική υποστήριξη.

Διατυπώνονται οι ακόλουθες συστάσεις:

1. **Επέκταση των γλωσσικών προγραμμάτων:** Αύξηση της διαθεσιμότητας και της ένταξης των μαθημάτων εσθονικής γλώσσας, ιδίως για νέους μετανάστες με μικρή προηγούμενη γνώση της γλώσσας.
2. **Βελτίωση της επαγγελματικής κατάρτισης:** Επέκταση των προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης που είναι ειδικά σχεδιασμένα για να καλύπτουν τις ανάγκες των νέων προσφύγων και να ευθυγραμμίζονται με την αγορά εργασίας της Εσθονίας.
3. **Ενίσχυση της υποστήριξης της ψυχικής υγείας:** Ενίσχυση της διαθεσιμότητας υπηρεσιών ψυχοκοινωνικής υποστήριξης για να βοηθηθούν οι νέοι πρόσφυγες να αντιμετωπίσουν το τραύμα και να ενταχθούν καλύτερα στην κοινωνία.
4. **Προώθηση της διαπολιτισμικής κατανόησης:** Ανάπτυξη περισσότερων προγραμμάτων με στόχο την προώθηση της κοινωνικής συνοχής και κατανόησης μεταξύ των νέων προσφύγων και των συνομηλίκων τους στην Εσθονία.
5. **Ενίσχυση της έρευνας για τη μακροπρόθεσμη ένταξη:** Επένδυση σε διαχρονικές μελέτες για την αξιολόγηση των μακροπρόθεσμων επιπτώσεων των προγραμμάτων ένταξης, με έμφαση στη σταθερότητα της απασχόλησης, την εκπαιδευτική επιτυχία και την κοινωνική κινητικότητα.

2. Ελλάδα

2.1. Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας

Τα τελευταία χρόνια, η Ελλάδα έχει βιώσει σημαντικές αλλαγές στα μεταναστευτικά πρότυπα, καθώς έχει μετατραπεί σε χώρα διέλευσης και προορισμού για πρόσφυγες και μετανάστες που διαφεύγουν από συγκρούσεις, φτώχεια και διώξεις. Δεδομένης της στρατηγικής γεωγραφικής της θέσης, αποτέλεσε πρωταρχικό σημείο εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως κατά τη διάρκεια της προσφυγικής κρίσης του 2015, όταν χιλιάδες άτομα έφτασαν μέσω των οδών της Ανατολικής Μεσογείου και της Μεσογείου. Η ΕΕ αναγκάστηκε να εφαρμόσει μια "προσέγγιση hotspot" για να βοηθήσει τις ελληνικές αρχές και τις αρχές άλλων χωρών με την ταυτοποίηση, την καταγραφή, τις αιτήσεις ασύλου και τις επιχειρήσεις επιστροφής, καθώς η εισροή προσφύγων επιβάρυνε τους πόρους και την ικανότητα της Ελλάδας να διαχειριστεί την κατάσταση.

Η Ελλάδα συνεχίζει να αντιμετωπίζει εμπόδια λόγω των συνεχιζόμενων συγκρούσεων και της οικονομικής αστάθειας σε περιοχές όπως η Μέση Ανατολή, το Αφγανιστάν και η Αφρική, παρά την προσωρινή μείωση των αναχωρήσεων που προέκυψε από την απαγόρευση της διαδρομής των Δυτικών Βαλκανίων από τη δήλωση ΕΕ-Τουρκίας του 2016. Ο αριθμός των αιτούντων άσυλο που καταγράφηκε το 2023 αυξήθηκε σημαντικά, περίπου 48.721. Αυτό αντιπροσωπεύει αύξηση κατά 159% σε σχέση με το 2022. Τα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ) και τα Κέντρα Κλειστής Ελεγχόμενης Πρόσβασης (ΚΚΕΠ) εξακολουθούν να πλήττονται από υπερπληθυσμό και υποβαθμισμένες συνθήκες. Τα κέντρα αυτά συχνά εγκλωβίζουν πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων, για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα, με αποτέλεσμα να περιορίζεται η πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες. Η ευαλωτότητά τους επιδεινώνεται περαιτέρω από γραφειοκρατικές καθυστερήσεις, οι οποίες παρατείνουν τη διαμονή τους σε μη ασφαλή καταλύματα.

Συστημικά ζητήματα εμποδίζουν την πρόσβαση στο άσυλο στην ηπειρωτική χώρα, όπως η συχνά μη προσβάσιμη ηλεκτρονική πλατφόρμα ραντεβού για τον προγραμματισμό των αιτήσεων και τα περιορισμένα κέντρα καταγραφής στη Μαλακάσα και τα Διαβατά. Πολλοί αιτούντες δεν έχουν πρόσβαση στα δικαιώματά τους και στην προστασία τους λόγω των επίμονων καθυστερήσεων και των τεχνικών δυσλειτουργιών. Επιπλέον, διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων έχουν εκφράσει ανησυχίες για τις πρόσφατες επαναπροωθήσεις στη θάλασσα, οι οποίες περιλαμβάνουν την αναχαίτιση σκαφών και την άρνηση επεξεργασίας των αιτήσεων ασύλου των προσφύγων.

Αυτές οι συστημικές προκλήσεις έχουν βαθύτατο αντίκτυπο στην εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη των νεαρών μεταναστών και προσφύγων.

2.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της επιτόπιας έρευνας

2.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Οι νεαροί πρόσφυγες στην Ελλάδα αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην πρόσβαση και την ενσωμάτωση στο εκπαιδευτικό σύστημα λόγω ποικίλων εμποδίων:

- **Γλωσσικά εμπόδια:** καθώς η Ελλάδα συχνά θεωρείται χώρα διέλευσης. Τα προγράμματα για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας, όπως το ΔΥΕΠ και το ΖΕΠ, περιορίζονται σε αστικές περιοχές, αφήνοντας τους πρόσφυγες της υπαίθρου και των νησιών χωρίς υποστήριξη.
- **Περιορισμένη πρόσβαση στην εκπαίδευση:** Η γραφειοκρατική καθυστέρηση, η επεξεργασία του ασύλου και η de facto κράτηση στα Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης συχνά εμποδίζουν τα παιδιά να εγγραφούν στο σχολείο.
- **Ψυχοκοινωνικές προκλήσεις:** Αυτό καθιστά τα σχολεία αφιλόξενα ή δυσβάσταχτα.
- **Περιορισμένοι πόροι:** Η υπερπλήρωση των στρατοπέδων, η διακοπή των προγραμμάτων στέγασης, όπως το ΕΣΤΙΑ, και η ανεπαρκής υποστήριξη των ΜΚΟ εμποδίζουν την πρόσβαση στην εκπαίδευση, ιδίως σε απομακρυσμένες περιοχές.
- **Ελλείψεις στην κατάρτιση των εκπαιδευτικών:** Οι Έλληνες εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν εξειδικευμένη κατάρτιση και πόρους για να αντιμετωπίσουν αποτελεσματικά τις μοναδικές ανάγκες των προσφύγων μαθητών, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών και ψυχοκοινωνικών προκλήσεων.
- **Εμπόδια που σχετίζονται με την ηλικία:** Πρόσφυγες άνω των 18 ετών αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση στη δευτεροβάθμια ή τριτοβάθμια εκπαίδευση λόγω πρακτικών και διοικητικών εμποδίων. Η συμμετοχή στην επαγγελματική κατάρτιση είναι επίσης χαμηλή παρά την πρόσφατη ιεράρχηση.

Οι προκλήσεις αυτές αναδεικνύουν την ανάγκη για διευρυμένα προγράμματα, υποδομές και υποστήριξη των εκπαιδευτικών, ώστε να διασφαλιστεί η χωρίς αποκλεισμούς και αποτελεσματική εκπαίδευση των νέων προσφύγων.

2.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

Η Ελλάδα έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ένταξης των νεαρών προσφύγων στο εκπαιδευτικό σύστημα, εστιάζοντας στην εκμάθηση γλωσσών, την πρόσβαση σε πόρους και την κατάρτιση των εκπαιδευτικών. Οι προσπάθειες αυτές καθοδηγούνται από **τον νόμο 4636/2019**, ο οποίος διασφαλίζει ότι τα παιδιά προσφύγων εγγράφονται υπό τις ίδιες συνθήκες με τους Έλληνες πολίτες. Τα βασικά προγράμματα περιλαμβάνουν:

- **Τάξεις υποδοχής (ΔΥΕΠ):** Οι τάξεις αυτές, που πραγματοποιούνται τα απογεύματα, βοηθούν τα παιδιά πρόσφυγες να ενταχθούν στην κανονική εκπαίδευση, εστιάζοντας στις δεξιότητες της ελληνικής γλώσσας.
- **Σχέδιο ACE (Όλα τα παιδιά στην εκπαίδευση):** Αυτή η πρωτοβουλία υπό την αιγίδα της UNICEF παρέχει μη τυπική εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της εκμάθησης γλωσσών, της υποστήριξης στο σπίτι και της επαγγελματικής κατάρτισης, σε έξι περιοχές της Ελλάδας. Δίνει επίσης έμφαση στην κοινωνική και συναισθηματική μάθηση, στις δεξιότητες ζωής και στην ετοιμότητα για την τυπική εκπαίδευση.

- **Πρόγραμμα επιταχυνόμενης μάθησης (ALP):** Το πρόγραμμα αυτό συμπυκνώνει το πρόγραμμα σπουδών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε ένα έτος με απλοποιημένο υλικό και πολύγλωσσα γλωσσάρια που βοηθούν τους μαθητές να μεταβούν στα ελληνικά σχολεία.
- **Πρωτοβουλίες ψηφιακής μάθησης:** Το ψηφιακό πρόγραμμα Akelius υποστηρίζει την εκμάθηση της ελληνικής και της αγγλικής γλώσσας μέσω διαδραστικών ασκήσεων και συμπληρωματικού υλικού, ενισχύοντας τόσο τις γλωσσικές όσο και τις ψηφιακές δεξιότητες.
- **Εκπαίδευση δασκάλων:** Προγράμματα όπως το *Teach4Integration* εκπαιδεύουν τους εκπαιδευτικούς σε προσεγγίσεις με βάση το τραύμα, την πολιτισμική ευαισθησία και τη διαχείριση της πολυγλωσσικής τάξης, βελτιώνοντας τα αποτελέσματα για τους πρόσφυγες μαθητές.
- **Υποστηρικτικό υλικό:** Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής παρέχει προσαρμοσμένο υλικό σε πολλές γλώσσες για να βοηθήσει τους μαθητές των οποίων η μητρική γλώσσα δεν είναι η ελληνική.

Οι πρωτοβουλίες αυτές αντικατοπτρίζουν τη δέσμευση της Ελλάδας να προωθήσει την ένταξη και να αντιμετωπίσει τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες στην εκπαίδευση.

2.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Η έρευνα και οι διεθνείς πρακτικές αναδεικνύουν βασικές στρατηγικές για τη βελτίωση της ένταξης των προσφύγων:

1. **Προγράμματα γλώσσας και γεφύρωσης εμποδίων:** Η εντακτική γλωσσική εμβάπτιση, ακολουθούμενη από σταδιακή ενσωμάτωση στις κανονικές τάξεις, έχει αποδειχθεί επιτυχής. Το μοντέλο της Γερμανίας, το οποίο εστιάζει ένα χρόνο στη γλώσσα και τον πολιτισμικό εγκλιματισμό πριν από την ένταξη των μαθητών στην κανονική τάξη, έχει αποφέρει θετικά αποτελέσματα τόσο στη Γερμανία όσο και στη Σουηδία.
2. **Ψυχοκοινωνική υποστήριξη και υποστήριξη με βάση την τραυματική εμπειρία:** Προγράμματα όπως η πρωτοβουλία του Καναδά για τα σχολεία με βάση το κάθε τραύμα υποστηρίζουν τους πρόσφυγες εκπαιδεύοντας τους εκπαιδευτικούς στην αντιμετώπιση του τραύματος και στην ανάπτυξη της ανθεκτικότητας. Η Ελλάδα θα μπορούσε να επωφεληθεί από την καθοδήγηση από ομοτίμους και την υποστήριξη της κοινότητας για να βοηθήσει την πολιτιστική προσαρμογή των προσφύγων.
3. **Επαγγελματική κατάρτιση και κατάρτιση δεξιοτήτων ζωής:** Για τους μεγαλύτερους σε ηλικία πρόσφυγες νέους, η επαγγελματική κατάρτιση είναι απαραίτητη. Τα επαγγελματικά προγράμματα της Νορβηγίας και της Σουηδίας παρέχουν πρακτικές δεξιότητες και πιστοποιήσεις που βοηθούν τους πρόσφυγες να εισέλθουν στο εργατικό δυναμικό. Η Ελλάδα θα μπορούσε να υιοθετήσει παρόμοια προγράμματα, ιδίως σε συνεργασία με ΜΚΟ, για να προσφέρει δρόμους προς την απασχόληση για τους νέους πρόσφυγες.

2.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

2.3.1 Γενικές πληροφορίες

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων είναι άνδρες (60%), κάτοχοι πτυχίου (100%) και εργάζονται κυρίως στον μη κερδοσκοπικό ή εκπαιδευτικό τομέα. Οι επαγγελματικοί τους ρόλοι είναι κυρίως ως εκπαιδευτικοί και εκπαιδευτές ΤΠΕ, με διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας. Οι περισσότεροι ερωτηθέντες (60%) έχουν 1-5 χρόνια εμπειρίας στην εργασία με μετανάστες, κυρίως στην ηλικιακή ομάδα 18-30 ετών.

Αξίζει να σημειωθεί ότι πάνω από τους μισούς ερωτηθέντες (60%) δεν έχουν λάβει εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ικανότητα, ενώ μόνο το 40% έχει παρακολουθήσει ένα σύντομο σεμινάριο για τη διαπολιτισμική εκπαίδευση. Ομοίως, το 60% ανέφερε ότι δεν έχει πρόσβαση σε προγράμματα καθοδήγησης εντός των οργανώσεών τους για την υποστήριξη του έργου τους με νέους μετανάστες και πρόσφυγες.

Υπάρχει σαφής ζήτηση για συνεχή επαγγελματική ανάπτυξη, με τους ερωτηθέντες να επισημαίνουν την ανάγκη για δομημένα μαθήματα και σεμινάρια σε θέματα όπως η υποστήριξη των μεταναστών και η διαχείριση του τραύματος.

2.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, οι νέοι μετανάστες και πρόσφυγες αντιμετωπίζουν αρκετές σημαντικές προκλήσεις:

- **Γλώσσα και επικοινωνία:** Η δυσκολία στην εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας και στην αποτελεσματική επικοινωνία αποτελεί πρωταρχικό εμπόδιο. Επιπλέον, η κατανόηση των ελληνικών κοινωνικών κανόνων και η πλοήγηση στα δημόσια συστήματα αποτελούν σημαντικές προκλήσεις.
- **Πολιτιστικά εμπόδια και διακρίσεις:** Οι πολιτισμικές διαφορές, μαζί με τις εμπειρίες διακρίσεων και ξενοφοβίας, περιπλέκουν περαιτέρω την ένταξή τους.
- **Προκλήσεις απασχόλησης:** Η είσοδος στην αγορά εργασίας είναι ιδιαίτερα δύσκολη λόγω των γλωσσικών εμποδίων, της έλλειψης των απαραίτητων δεξιοτήτων και γνώσεων ή της μη αναγνώρισης των προσόντων τους. Αυτά επιδεινώνονται περαιτέρω από τις διακρίσεις και την εκμετάλλευση από τους εργοδότες και την αδήλωτη εργασία.
- **Οικονομική δυσχέρεια και εκπαίδευση:** Οι οικονομικές δυσκολίες περιορίζουν την πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους, οδηγώντας συχνά σε εγκατάλειψη του σχολείου και σε αίσθηση απομόνωσης μεταξύ των νεαρών μεταναστών.

2.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Οι πρωταρχικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νεαρών μεταναστών περιλαμβάνουν:

- Κατάκτηση της ελληνικής γλώσσας: Η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας είναι μια κρίσιμη ανάγκη, καθώς χρησιμεύει ως θεμέλιο για την ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα και στο εργατικό δυναμικό.
- Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων: Η επαγγελματική συμβουλευτική είναι απαραίτητη για την καθοδήγηση των νεαρών μεταναστών προς τα κατάλληλα προγράμματα που τους εφοδιάζουν με τις δεξιότητες και τις ικανότητες που απαιτούνται για την απασχόληση.
- Ψυχολογική υποστήριξη: Η αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με το τραύμα μέσω ψυχολογικής υποστήριξης είναι ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση των εμποδίων στη μάθηση και τη διευκόλυνση της κοινωνικής ένταξης.

2.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων

Μερικά από τα προγράμματα και τις υπηρεσίες που προσφέρονται στους νέους πρόσφυγες στην Ελλάδα περιλαμβάνουν:

- **Προγράμματα γλωσσικού αλφαριθμητισμού:** Το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα έχει δημιουργήσει Τάξεις Υποδοχής στα σχολεία για να βοηθήσει τα παιδιά των προσφύγων να αποκτήσουν δεξιότητες ελληνικής γλώσσας και να προσαρμοστούν στο τοπικό πρόγραμμα σπουδών. Επιπλέον, πολλές ΜΚΟ παρέχουν δωρεάν μαθήματα ελληνικής γλώσσας προσαρμοσμένα σε διάφορες ηλικιακές ομάδες και επίπεδα γραμματισμού
- **Υπηρεσίες Νομικής Βοήθειας:** για να βοηθηθούν οι πρόσφυγες να περιηγηθούν στις πολύπλοκες διαδικασίες ασύλου και να εξασφαλίσουν τα απαραίτητα έγγραφα.
- **Υπηρεσίες ψυχολογικής υποστήριξης:** για την αντιμετώπιση των ψυχολογικών εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι πρόσφυγες, προωθώντας την κοινωνική και εκπαιδευτική ενσωμάτωση.

2.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Οι ερωτηθέντες επισήμαναν τα μαθήματα γλώσσας και τις εκδηλώσεις πολιτιστικής ένταξης ως ιδιαίτερα αποτελεσματικά για την υπέρβαση των πρωταρχικών εμποδίων στην κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη, καθώς βελτιώνουν τις δεξιότητες επικοινωνίας και ενισχύουν την κατανόηση των τοπικών προτύπων. Η νομική υποστήριξη τονίστηκε επίσης ως ζωτικής σημασίας, επιτρέποντας στους νέους μετανάστες να περιηγηθούν με μεγαλύτερη ευκολία στα πολύπλοκα νομικά και διοικητικά συστήματα της Ελλάδας. Επιπλέον, οι υπηρεσίες που προσφέρουν συναισθηματική και ψυχική υποστήριξη εκτιμήθηκαν ιδιαίτερα λόγω του σημαντικού τραύματος και των ψυχολογικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν πολλοί νέοι μετανάστες, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για ολοκληρωμένη φροντίδα για την προώθηση της ανθεκτικότητας και της ένταξης.

2.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα

Τα κύρια κενά που εντοπίστηκαν στη στήριξη των νέων μεταναστών περιλαμβάνουν:

- **Χρηματοδότηση και περιορισμοί πόρων:** Η ασυνεπής και ανεπαρκής χρηματοδότηση, ιδίως για το μακροπρόθεσμο εκπαιδευτικό προσωπικό και τα προγράμματα υποστήριξης, αναφέρθηκε συχνά ως κρίσιμο εμπόδιο. Αυτή η έλλειψη πόρων επηρεάζει τόσο τη διαθεσιμότητα όσο και την ποιότητα των υπηρεσιών, αφήνοντας σημαντικά κενά σε διάφορες περιοχές.
- **Έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού:** Η αξιοσημείωτη έλλειψη ειδικευμένου προσωπικού, ιδίως εκείνων που είναι ειδικευμένοι στην πληροφόρηση για τα τραύματα και την υποστήριξη της ψυχικής υγείας, περιορίζει την ικανότητα αποτελεσματικής αντιμετώπισης των ειδικών ψυχολογικών αναγκών των νεαρών μεταναστών.
- **Περιφερειακές ανισότητες:** Οι υπηρεσίες υποστήριξης είναι άνισα κατανομημένες, με τις αγροτικές και οικονομικά μειονεκτούσες περιοχές να αντιμετωπίζουν πολλές ελλείψεις σε πόρους και προγράμματα, επιδεινώνοντας τις ανισότητες στην πρόσβαση και τα αποτελέσματα.
- **Έλλειψη μηχανισμών αναγνώρισης προηγούμενων δεξιοτήτων και γνώσεων:** Η έλλειψη συστημάτων αναγνώρισης και επικύρωσης των προηγούμενων δεξιοτήτων και προσόντων των νεαρών μεταναστών δυσχεραίνει περαιτέρω την ένταξή τους στην αγορά εργασίας και στο εκπαιδευτικό σύστημα. Το κενό αυτό αφήνει πολλούς νέους μετανάστες να υποαπασχολούνται ή να αποκλείονται από περαιτέρω εκπαιδευτικές ευκαιρίες παρά το γεγονός ότι διαθέτουν σχετική προηγούμενη εμπειρία.

2.4 Συγκριτική ανάλυση

Τα ευρήματα από την έρευνα γραφείου και τις απαντήσεις της έρευνας ευθυγραμμίζονται στενά, αναδεικνύοντας τις κρίσιμες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες και μετανάστες στην Ελλάδα όσον αφορά την εκπαίδευση και την ένταξη. Και οι δύο πηγές πληροφοριών που χρησιμοποιήθηκαν στο έργο IncludeME, υπογραμμίζουν τα κοινά εμπόδια, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών εμποδίων, της έλλειψης προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, της κοινωνικής απομόνωσης, των διακρίσεων και της έλλειψης φροντίδας και ψυχολογικής υποστήριξης με βάση το τραύμα. Μαζί, τα ευρήματα αυτά προσφέρουν μια σε βάθος κατανόηση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νεαροί πρόσφυγες καθώς περιηγούνται στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και ενσωματώνονται στην κοινωνία.

Ένα σημαντικό εμπόδιο για την ένταξη των νέων μεταναστών, το οποίο επισημάνθηκε τόσο στα ευρήματα της έρευνας γραφείου όσο και από τους επαγγελματίες στην έρευνα, είναι η εκμάθηση της γλώσσας. Η περιορισμένη γνώση της ελληνικής γλώσσας οδηγεί συχνά σε κοινωνική και ακαδημαϊκή απομόνωση, υπογραμμίζοντας την ανάγκη για μια πιο δομημένη προσέγγιση στις τάξεις υποδοχής. Αυτή η προσέγγιση θα βοηθούσε να διασφαλιστεί η ομαλότερη μετάβαση στο κύριο εκπαιδευτικό σύστημα και να μειωθούν τα ποσοστά εγκατάλειψης. Επιπλέον, τόσο η έρευνα γραφείου όσο και τα ευρήματα της έρευνας υπογραμμίζουν τις οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νεαροί πρόσφυγες, πολλοί από τους οποίους πρέπει να συνδυάσουν το σχολείο με την εργασία για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους. Αυτό συχνά δεν τους επιτρέπει να ασχοληθούν πλήρως με την εκπαίδευσή τους, εμποδίζοντας τόσο την ακαδημαϊκή τους επιτυχία όσο και τη συνολική τους ένταξη.

Και οι δύο πηγές δεδομένων υπογραμμίζουν τις σημαντικές ψυχολογικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες, συμπεριλαμβανομένων των τραυμάτων από το μεταναστευτικό τους ταξίδι και των εμπειριών διακρίσεων στη χώρα υποδοχής. Παρόλο που ορισμένες οργανώσεις και ΜΚΟ παρέχουν ψυχολογική υποστήριξη, τόσο οι επαγγελματίες όσο και τα ερευνητικά ευρήματα υπογραμμίζουν την επείγουσα ανάγκη για πιο διαδεδομένες πρακτικές με γνώμονα το τραύμα. Τέτοιες προσεγγίσεις είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων ψυχικής υγείας που εμποδίζουν την ικανότητα των νεαρών προσφύγων να μάθουν, να κοινωνικοποιηθούν και να ενταχθούν αποτελεσματικά στη νέα τους κοινότητα.

Τόσο η έρευνα γραφείου όσο και τα ευρήματα της έρευνας υπογραμμίζουν την έλλειψη ειδικής κατάρτισης για τους Έλληνες εκπαιδευτικούς ώστε να εργάζονται αποτελεσματικά με προσφυγικούς πληθυσμούς και να διαχειρίζονται πολυπολιτισμικές τάξεις. Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν αναπτυχθεί ορισμένοι συμπληρωματικοί πόροι, αυτοί παραμένουν εκτός του εθνικού προγράμματος σπουδών. Τα εξειδικευμένα προγράμματα κατάρτισης είναι ζωτικής σημασίας για τον εξοπλισμό των εκπαιδευτικών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση των μοναδικών αναγκών των προσφύγων μαθητών, προωθώντας περιβάλλοντα μάθησης χωρίς αποκλεισμούς που προάγουν την ένταξη και την αμοιβαία κατανόηση.

Τονίστηκε επίσης ότι τα μεγαλύτερα παιδιά αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην πρόσβαση στην κανονική δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Πέρα από την έλλειψη προηγούμενης σχολικής εκπαίδευσης, συχνά δεν διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους και την υποστήριξη για να εγγραφούν σε προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την αγορά εργασίας. Τόσο η έρευνα όσο και η έρευνα γραφείου αναδεικνύουν την ανάγκη για μια πιο ολοκληρωμένη προσέγγιση συμβουλευτικής απασχόλησης. Τέτοιες πρωτοβουλίες είναι απαραίτητες για να βοηθηθούν οι νέοι πρόσφυγες να προσανατολιστούν στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, προωθώντας έτσι την ένταξή τους στο εργατικό δυναμικό και την κοινωνία.

Υπάρχουν αξιοσημείωτες αποκλίσεις μεταξύ των ευρημάτων της έρευνας γραφείου και των συμπερασμάτων από τις απαντήσεις της έρευνας. Για παράδειγμα, ενώ η έρευνα γραφείου τονίζει τις γραφειοκρατικές καθυστερήσεις ως σημαντικό εμπόδιο για τους νέους πρόσφυγες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, το θέμα αυτό δεν αντικατοπτρίζεται τόσο έντονα στις απαντήσεις της έρευνας. Αντ' αυτού, οι συμμετέχοντες στην έρευνα εστιάζουν περισσότερο στις περιφερειακές ανισότητες στην παροχή υπηρεσιών, τονίζοντας τα κενά σε πόρους και προσωπικό και όχι τα γραφειοκρατικά εμπόδια, όπως οι καθυστερήσεις στα έγγραφα ή η παρατεταμένη παραμονή στα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης. Οι διαφορές αυτές υποδηλώνουν διαφορετικές οπτικές γωνίες για τις βασικές προκλήσεις, με την έρευνα γραφείου να προσφέρει μια συστημική οπτική γωνία και την έρευνα να δίνει έμφαση σε λειτουργικά και τοπικά ζητήματα.

Οι βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν κατά την έρευνα γραφείου προσφέρουν πολύτιμα μοντέλα για την αντιμετώπιση ορισμένων από τους περιορισμούς των προγραμμάτων στήριξης της Ελλάδας για τους νέους πρόσφυγες. Για παράδειγμα, η πρωτοβουλία του Καναδά "**Trauma-Informed Schools Initiative**" χρησιμεύει ως πειστικό παράδειγμα για την ενίσχυση των συστημάτων ψυχολογικής υποστήριξης στην Ελλάδα. Η πρωτοβουλία αυτή εκπαιδεύει τους εκπαιδευτικούς για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων του τραύματος, εξοπλίζοντας τους μαθητές με ανθεκτικότητα και μηχανισμούς αντιμετώπισης. Αντίθετα, οι Έλληνες εκπαιδευτικοί συχνά δεν διαθέτουν εξειδικευμένη κατάρτιση για την αποτελεσματική υποστήριξη των μαθητών που αντιμετωπίζουν τραύμα, αναδεικνύοντας ένα κρίσιμο κενό στο υπάρχον σύστημα.

Παρομοίως, τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης της Νορβηγίας και της Σουηδίας παρέχουν ένα εξαιρετικό πλαίσιο για την αντιμετώπιση των κενών στις προσπάθειες της Ελλάδας να συνδέσει τους νέους πρόσφυγες με σχετικές ευκαιρίες. Τα προγράμματα αυτά δίνουν έμφαση στην ανάπτυξη πρακτικών δεξιοτήτων και περιλαμβάνουν προσαρμοσμένες διαδρομές για την είσοδο των προσφύγων στο εργατικό δυναμικό. Η υιοθέτηση μιας παρόμοιας προσέγγισης στην Ελλάδα θα μπορούσε να γεφυρώσει το χάσμα μεταξύ των διαθέσιμων επαγγελματικών ευκαιριών και των ειδικών αναγκών των νεαρών προσφύγων, ενδυναμώνοντάς τους με τις δεξιότητες που είναι απαραίτητες για ουσιαστική απασχόληση και ένταξη.

Η ενσωμάτωση αυτών των πρακτικών στα ελληνικά συστήματα θα μπορούσε να βελτιώσει σημαντικά τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά αποτελέσματα για τους νεαρούς πρόσφυγες, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις τρέχουσες ελλείψεις στην κατάρτιση, την κατανομή των πόρων και την εφαρμογή των προγραμμάτων.

2.4 Συμπεράσματα και συστάσεις

Συμπερασματικά, τα κύρια εμπόδια στην εκπαίδευση και την ένταξη που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στην Ελλάδα είναι συνεπή τόσο στην έρευνα γραφείου όσο και στα ευρήματα της έρευνας. Οι βασικές προκλήσεις περιλαμβάνουν την εκμάθηση της γλώσσας, την απουσία προσαρμοσμένων ακαδημαϊκών προγραμμάτων και την ανεπαρκή ψυχολογική Το θέμα εμπλουτίζεται περαιτέρω από την έρευνα γραφείου, η οποία υπογραμμίζει τη σημασία των γραφειοκρατικών καθυστερήσεων και των περιφερειακών ανισοτήτων ως σημαντικών εμποδίων. Από την άλλη πλευρά, οι απαντήσεις της έρευνας δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στην αναγκαιότητα πρωτοβουλιών κοινωνικής ένταξης και ενισχυμένης δέσμευσης στην κοινότητα.

Οι βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες, όπως η κατάρτιση των εκπαιδευτικών με γνώμονα το τραύμα και τα ισχυρά προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης, παρουσιάζουν εφαρμόσιμες στρατηγικές για την αντιμετώπιση αυτών των κενών. Η υιοθέτηση τέτοιων μοντέλων θα μπορούσε να βοηθήσει την Ελλάδα να οικοδομήσει ένα πιο περιεκτικό και υποστηρικτικό πλαίσιο, επιτρέποντας στους νεαρούς πρόσφυγες να ξεπεράσουν αποτελεσματικότερα τις προκλήσεις της εκπαίδευσης και της ένταξης.

3. Ιταλία

3.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας

Η Ιταλία, λόγω της γεωγραφικής της θέσης, αποτελεί πρωταρχικό σημείο εισόδου για τους πρόσφυγες, ιδίως από περιοχές που πλήττονται από συγκρούσεις στη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική. Μεταξύ αυτών των αφίξεων είναι πολλοί νέοι πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, συχνά με διακοπείσα εκπαίδευση λόγω εκτοπισμού. Η Ιταλία φιλοξενεί πάνω από 207.000 πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο, πολλοί από τους οποίους είναι ανήλικοι.

Η εισροή προσφύγων, η οποία υποκινείται από την αστάθεια σε περιοχές όπως η Λιβύη, η Συρία και η υπο-Σαχάρα Αφρική, συνεπάγεται συχνά με επικίνδυνα θαλάσσια ταξίδια στη Μεσόγειο. Αν και η κορύφωση των αφίξεων σημειώθηκε το 2015, οι υψηλοί αριθμοί συνεχίζονται, με πάνω από 150.000 αφίξεις το 2023, εκ των οποίων περίπου το 11% είναι ανήλικοι, πολλοί ασυνόδευτοι.

Οι νεαροί πρόσφυγες διαμένουν συνήθως σε κέντρα υποδοχής που διοικούνται από την κυβέρνηση ή από ΜΚΟ, αλλά η ποιότητα της περίθαλψης και η πρόσβαση στην εκπαίδευση ποικίλλει ανάλογα με την περιοχή. Οι προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση συνδέονται με τις συνθήκες στέγασης και τις περιφερειακές ανισότητες των υπηρεσιών. Τα νομικά δικαιώματα εγγυώνται την εκπαίδευση για τους ανηλίκους, ωστόσο τα γλωσσικά εμπόδια, το τραύμα και η κοινωνική απομόνωση δυσχεραίνουν την ένταξη. Η έλλειψη προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων για όσους έχουν σημαντικά κενά στη σχολική εκπαίδευση αποτελεί μείζον ζήτημα, με τα μαθήματα Ιταλικής ως δεύτερης γλώσσας (ISL) να μην επαρκούν συχνά για όσους χρειάζονται πιο ολοκληρωμένη ακαδημαϊκή υποστήριξη.

3.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της επιτόπιας έρευνας

3.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Τα κύρια ευρήματα της έρευνας γραφείου δείχνουν ότι οι κύριες εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στην Ιταλία είναι:

- **Γλωσσικά εμπόδια:** Οι νέοι μετανάστες εισέρχονται συχνά στο σχολικό σύστημα με ελάχιστη ή καθόλου γνώση της γλώσσας. Τα τυπικά προγράμματα Ιταλικά ως δεύτερη γλώσσα (ISL) είναι συνήθως σύντομα και δεν επαρκούν για όσους έχουν διακόψει τη σχολική τους εκπαίδευση. Οι μεγαλύτεροι μαθητές με παρατεταμένα εκπαιδευτικά κενά αντιμετωπίζουν μεγαλύτερες δυσκολίες στην προσαρμογή τους στις ιταλικές τάξεις.
- **Έλλειψη προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων:** Αυτό έχει ως αποτέλεσμα υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης και χαμηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Η έλλειψη εξατομικευμένης υποστήριξης, όπως η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και τα εντατικά γλωσσικά μαθήματα, εμποδίζει την επανένταξη των μαθητών στην επίσημη εκπαίδευση.

- **Ψυχοκοινωνικές και κοινωνικές προκλήσεις:** Πολλοί νεαροί πρόσφυγες υποφέρουν από τραύματα που σχετίζονται με τις μεταναστευτικές τους εμπειρίες, όπως άγχος, μετατραυματική διαταραχή και κατάθλιψη. Τα ιταλικά σχολεία γενικά δεν διαθέτουν τους πόρους και την κατάρτιση για να υποστηρίξουν τους μαθητές που αντιμετωπίζουν τέτοια ζητήματα. Οι πρόσφυγες μαθητές αντιμετωπίζουν επίσης εκφοβισμό και κοινωνική απομόνωση, γεγονός που επηρεάζει την ενσωμάτωση και τη μάθησή τους
- **Οικονομικοί περιορισμοί:** Αυτό επηρεάζει την ικανότητα των μαθητών να επικεντρωθούν στη σχολική εκπαίδευση. Πολλοί νέοι πρόσφυγες εργάζονται για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους, περιορίζοντας τη φοίτησή τους στο σχολείο. Επιπλέον, τα κρυφά εκπαιδευτικά έξοδα, όπως η μεταφορά και οι προμήθειες, δημιουργούν περαιτέρω εμπόδια.
- **Διοικητικές και γραφειοκρατικές καθυστερήσεις:** Οι πρόσφυγες μαθητές αντιμετωπίζουν συχνά καθυστερήσεις στην εγγραφή τους στο σχολείο λόγω πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών και έλλειψης των απαιτούμενων εγγράφων. Οι καθυστερήσεις αυτές είναι ιδιαίτερα διαδεδομένες στη νότια Ιταλία, όπου οι σχολικοί πόροι είναι πιο περιορισμένοι.

3.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

Το ιταλικό Υπουργείο Παιδείας έχει υλοποιήσει διάφορες πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ένταξης των προσφύγων μαθητών στο εκπαιδευτικό σύστημα. Οι πρωτοβουλίες αυτές επικεντρώνονται κυρίως στη γλωσσική διδασκαλία, καθώς η εκμάθηση της γλώσσας αποτελεί μια από τις σημαντικότερες προκλήσεις για τους νεαρούς μετανάστες. Σε πολλά σχολεία παρέχονται προγράμματα ιταλικών ως δεύτερης γλώσσας (ISL), τα οποία επιτρέπουν στους πρόσφυγες μαθητές να αναπτύξουν θεμελιώδεις γλωσσικές δεξιότητες που είναι απαραίτητες για την ακαδημαϊκή συμμετοχή και την κοινωνική ένταξη. Επιπλέον, έχει εισαχθεί η κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε θέματα πολιτισμικής ευαισθησίας, ώστε να εφοδιάζονται οι εκπαιδευτικοί με τις δεξιότητες για την υποστήριξη διαφορετικών τάξεων, όπου οι μαθητές μπορεί να έχουν διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, θρησκευτικές πρακτικές ή εκπαιδευτικές εμπειρίες. Η κατάρτιση αυτή αποσκοπεί στην προώθηση ενός περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς, όπου οι πρόσφυγες μαθητές θα αισθάνονται κατανοητοί και σεβαστοί, γεγονός που είναι ζωτικής σημασίας για την επιτυχή ένταξή τους στο σχολικό σύστημα.

Ωστόσο, οι πρωτοβουλίες αυτές είναι άνισα κατανομημένες σε όλη τη χώρα. Η νότια Ιταλία, όπου οι πληθυσμοί προσφύγων τείνουν να είναι υψηλότεροι λόγω της εγγύτητας της περιοχής σε κοινές μεταναστευτικές οδούς, αντιμετωπίζει σημαντικούς περιορισμούς πόρων. Τα σχολεία στις νότιες περιοχές συχνά αγωνίζονται με περιορισμένη χρηματοδότηση, ανεπαρκή στελέχωση και λιγότερες υποδομές, γεγονός που καθιστά δύσκολη την πλήρη εφαρμογή των εθνικών προγραμμάτων ένταξης. Αυτή η ανισότητα σημαίνει ότι οι πρόσφυγες μαθητές στο νότο μπορεί να έχουν λιγότερη πρόσβαση σε γλωσσικά προγράμματα και εκπαιδευμένους στην πολιτισμική ευαισθησία εκπαιδευτικούς σε σύγκριση με εκείνους στο βορρά. Η αποκέντρωση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ιταλίας συμβάλλει σε αυτές τις περιφερειακές ανισότητες, καθώς η χρηματοδότηση και η κατανομή των πόρων μπορεί να διαφέρουν σημαντικά με βάση τους τοπικούς προϋπολογισμούς και τις διοικητικές προτεραιότητες.

Για να αντιμετωπιστούν ορισμένα από αυτά τα κενά, έχουν δημιουργηθεί συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε ορισμένες περιοχές. Οι συμπράξεις αυτές συχνά περιλαμβάνουν συνεργασίες μεταξύ σχολείων, τοπικών επιχειρήσεων, ΜΚΟ και φιλανθρωπικών οργανώσεων για την παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών που υποστηρίζουν την ένταξη των προσφύγων. Για παράδειγμα, ορισμένες συμπράξεις προσφέρουν μετασχολικά προγράμματα διδασκαλίας, όπου οι μαθητές μπορούν να λάβουν πρόσθετη βοήθεια για την εκμάθηση της ιταλικής γλώσσας ή διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων για να καλύψουν τα μαθησιακά κενά. Άλλες πρωτοβουλίες παρέχουν εξειδικευμένα γλωσσικά μαθήματα που υπερβαίνουν το τυπικό πρόγραμμα σπουδών, καλύπτοντας τις πιο προχωρημένες γλωσσικές ανάγκες των μεγαλύτερων μαθητών ή εκείνων που έχουν διακόψει την εκπαίδευσή τους.

Ωστόσο, η επιτυχία και η βιωσιμότητα αυτών των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από τους τοπικούς πόρους, οι οποίοι μπορεί να είναι ασταθείς. Σε πλουσιότερες περιοχές, οι συμπράξεις αυτές μπορεί να είναι καλά χρηματοδοτούμενες και ισχυρές, προσφέροντας εκτεταμένη υποστήριξη στους πρόσφυγες φοιτητές. Σε λιγότερο εύπορες περιοχές, ωστόσο, τα προγράμματα αυτά μπορεί να είναι υποχρηματοδοτούμενα, περιορίζοντας το εύρος και την εμβέλεια των υπηρεσιών. Επιπλέον, η εξάρτηση από τοπικούς πόρους και συμπράξεις μπορεί να οδηγήσει σε κατακερματισμένες δομές υποστήριξης, όπου οι πρόσφυγες μαθητές σε ορισμένες περιοχές λαμβάνουν ολοκληρωμένη υποστήριξη, ενώ άλλοι αντιμετωπίζουν σημαντικά κενά στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές υπηρεσίες. Αυτή η ασυνέπεια αναδεικνύει την ανάγκη για μια πιο συγκεντρωτική προσέγγιση ώστε να διασφαλιστεί η ισότιμη πρόσβαση σε πόρους ένταξης για τους πρόσφυγες μαθητές σε όλες τις περιφέρειες της Ιταλίας.

3.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Η έρευνα γραφείου εντόπισε ορισμένες βέλτιστες πρακτικές που προέρχονται από διάφορες χώρες της ΕΕ. Αυτές περιλαμβάνουν:

- **Τάξεις ενσωμάτωσης:** όπου οι πρόσφυγες μαθητές υποβάλλονται σε παρατεταμένες περιόδους γλωσσικής και ακαδημαϊκής προετοιμασίας πριν ενταχθούν στις κανονικές τάξεις. Οι τάξεις αυτές ενσωματώνουν την εκμάθηση της γλώσσας με τη διδασκαλία βασικών μαθημάτων, επιτρέποντας στους μαθητές να αποκτήσουν ταυτόχρονα ακαδημαϊκή και γλωσσική επάρκεια. Η εφαρμογή παρόμοιων μακροχρόνιων γλωσσικών προγραμμάτων στην Ιταλία θα μπορούσε να προσφέρει στους πρόσφυγες μαθητές τις δεξιότητες που χρειάζονται για να επιτύχουν ακαδημαϊκά.
- **Γέφυρες τάξεων:** Στην Ολλανδία, οι "Τάξεις γεφύρωσης" προσφέρουν εντατική γλωσσική και ειδική διδασκαλία για τους πρόσφυγες μαθητές πριν από την ενσωμάτωση στην κανονική τάξη. Αυτό το μοντέλο επιτρέπει στους μαθητές να εγκλιματιστούν ακαδημαϊκά και πολιτισμικά, γεγονός που συμβάλλει στη μείωση των ποσοστών εγκατάλειψης. Η Ιταλία θα μπορούσε να υιοθετήσει αυτό το μοντέλο για την παροχή στοχευμένης υποστήριξης σε μαθητές με εκπαιδευτικά κενά.
- **Μοντέλα διδασκαλίας με βάση το τραύμα:** εκπαιδεύοντας τους εκπαιδευτικούς να αναγνωρίζουν τα συμπτώματα του τραύματος και να προσαρμόζουν ανάλογα τις διδακτικές τους προσεγγίσεις. Η προσέγγιση αυτή προάγει ένα υποστηρικτικό μαθησιακό περιβάλλον, αντιμετωπίζοντας τόσο τις συναισθηματικές όσο και τις ακαδημαϊκές ανάγκες. Η Ιταλία θα μπορούσε να ωφεληθεί από την

επέκταση της κατάρτισης των εκπαιδευτικών με βάση την πληροφόρηση για το τραύμα, ώστε να βελτιωθούν τα αποτελέσματα για τους πρόσφυγες μαθητές που αντιμετωπίζουν προβλήματα ψυχικής υγείας(Desk research).

- **Προγράμματα μεταφοράς μετρητών υπό όρους:** Το μοντέλο της Τουρκίας για τις υπό όρους μεταβιβάσεις μετρητών ενθαρρύνει τη φοίτηση στο σχολείο, προσφέροντας οικονομική στήριξη σε οικογένειες προσφύγων που κρατούν τα παιδιά τους στο σχολείο. Ένα παρόμοιο πρόγραμμα στην Ιταλία θα μπορούσε να ανακουφίσει τις οικονομικές πιέσεις στις οικογένειες προσφύγων, δίνοντας κίνητρα για συνεπή φοίτηση στο σχολείο και μειώνοντας τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου.
- **Προγράμματα καθοδήγησης από ομοτίμους και κοινωνικής ένταξης:** Τα προγράμματα καθοδήγησης από ομοτίμους συνδυάζουν πρόσφυγες φοιτητές με ντόπιους φοιτητές για να διευκολύνουν την κοινωνική και ακαδημαϊκή ενσωμάτωση. Η προσέγγιση αυτή βοηθά τους πρόσφυγες να δημιουργήσουν κοινωνικές σχέσεις, μειώνει το αίσθημα απομόνωσης και βελτιώνει την εκμάθηση της γλώσσας μέσω άτυπων αλληλεπιδράσεων. Η επέκταση της καθοδήγησης από ομοτίμους στην Ιταλία θα μπορούσε να προωθήσει την ενσωμάτωση και να διευκολύνει τη μετάβαση για τους νέους μετανάστες

3.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

3.3.1 Γενικές πληροφορίες

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες είναι γυναίκες (88,9%), με υψηλό μορφωτικό επίπεδο (77,8% με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών ή ανώτερο) και εργάζονται σε μη κερδοσκοπικούς ή εκπαιδευτικούς τομείς. Κατέχουν ρόλους όπως διαχειριστές έργων, καθηγητές γλωσσών και ψυχολόγοι και έχουν ποικίλα επίπεδα εμπειρίας, με τους περισσότερους να έχουν 1-5 χρόνια εμπειρίας στην εργασία με νεαρούς μετανάστες.

Περισσότεροι από τους μισούς ερωτηθέντες (55,6%) έχουν λάβει εκπαίδευση για την πολιτισμική επάρκεια. Ωστόσο, μόνο ένα μέρος των ερωτηθέντων (33,3%) είχε πρόσβαση σε προγράμματα καθοδήγησης εντός των οργανισμών τους. Οι ευκαιρίες συνεχούς επαγγελματικής ανάπτυξης, όπως τα δομημένα μαθήματα και η παρακολούθηση θέσεων εργασίας, χαρακτηρίστηκαν ως ιδιαίτερα επιθυμητές.

3.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

- Η απόκτηση της γλώσσας και οι δυσκολίες επικοινωνίας συγκαταλέγονται μεταξύ των κορυφαίων προκλήσεων, μαζί με την κατανόηση των ιταλικών κοινωνικών κανόνων και την πλοήγηση στα γραφειοκρατικά συστήματα. Οι πολιτισμικές διαφορές και οι διακρίσεις συμβάλλουν επίσης στο αίσθημα κοινωνικής απομόνωσης.
- Οι νέοι μετανάστες συχνά αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες, οι οποίες επηρεάζουν την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση σε εκπαιδευτικούς πόρους. Οι διακρίσεις στο χώρο εργασίας, η έλλειψη αναγνώρισης των προσόντων και οι ελάχιστες ευκαιρίες απασχόλησης αποτελούν συνήθη προβλήματα κατά την αναζήτηση εργασίας
- Πολλοί νέοι μετανάστες βιώνουν τραύματα και προβλήματα ψυχικής υγείας από τα μεταναστευτικά τους ταξίδια. Τα σχολεία και τα προγράμματα υποστήριξης δεν διαθέτουν επαρκείς

πόρους ψυχικής υγείας και εκπαιδευμένο προσωπικό για την παροχή επαρκούς ψυχολογικής υποστήριξης, περιπλέκοντας περαιτέρω την κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη

3.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Οι κύριες εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών περιλαμβάνουν:

- Κατάκτηση της γλώσσας. Η πιο κρίσιμη εκπαιδευτική ανάγκη είναι η απόκτηση της ιταλικής γλώσσας. Οι γλωσσικές δεξιότητες είναι απαραίτητες για την ένταξη τόσο στο εκπαιδευτικό σύστημα όσο και στο εργατικό δυναμικό.
- Ανάπτυξη επαγγελματικών δεξιοτήτων. Οι ερωτηθέντες εντόπισαν την ανάγκη για προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης, όπως γλωσσικά μαθήματα για συγκεκριμένες θέσεις εργασίας και κατάρτιση επαγγελματικών δεξιοτήτων, ώστε να βοηθηθούν οι νέοι μετανάστες να μεταβούν ομαλά στην αγορά εργασίας.
- Ψυχολογική και κοινωνική υποστήριξη. Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που περιλαμβάνουν ψυχοκοινωνική υποστήριξη είναι επίσης απαραίτητα, καθώς αυτά βοηθούν στην αντιμετώπιση ζητημάτων που σχετίζονται με το τραύμα και μπορεί να εμποδίζουν τη μάθηση και την κοινωνική ένταξη.

3.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων

Προγράμματα γλώσσας και αλφαριθμητισμού. Οι περισσότεροι οργανισμοί παρέχουν μαθήματα ιταλικής γλώσσας για τη βελτίωση των επικοινωνιακών δεξιοτήτων, με προγράμματα που κυμαίνονται από βασικό γραμματισμό έως ειδική γλωσσική κατάρτιση για την εργασία.

- Νομική και γραφειοκρατική συνδρομή: Οι υπηρεσίες νομικής υποστήριξης προσφέρονται συνήθως για να βοηθήσουν τους νέους μετανάστες να διεκπεραιώσουν τις διοικητικές διαδικασίες που σχετίζονται με τη μετανάστευση και την απασχόληση.
- Υπηρεσίες ψυχολογικής και πολιτιστικής διαμεσολάβησης: καθώς και υπηρεσίες πολιτισμικής διαμεσολάβησης που γεφυρώνουν τα χάσματα μεταξύ των μεταναστών και των τοπικών κοινοτήτων.

3.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Τα μαθήματα γλώσσας και οι εκδηλώσεις πολιτιστικής ένταξης κρίθηκαν ως τα πιο αποτελεσματικά, καθώς αντιμετωπίζουν άμεσα τα κύρια εμπόδια για την κοινωνική και εκπαιδευτική ένταξη.

Η νομική και γραφειοκρατική υποστήριξη επισημάνθηκε επίσης ως ουσιώδης, διότι επιτρέπει στους νέους μετανάστες να περιηγηθούν ευκολότερα στα πολύπλοκα νομικά και διοικητικά συστήματα.

Οι υπηρεσίες που παρέχουν συναισθηματική και ψυχική υποστήριξη εκτιμήθηκαν ιδιαίτερα λόγω του σημαντικού τραύματος και των ψυχολογικών αναγκών πολλών νεαρών μεταναστών.

3.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα

Τα κύρια κενά περιλαμβάνουν:

- Χρηματοδότηση και περιορισμοί πόρων. Πολλοί ερωτηθέντες επισήμαναν την ασυνεπή χρηματοδότηση, ιδίως για μακροπρόθεσμα προγράμματα, ως σημαντικό εμπόδιο για την αποτελεσματική παροχή υπηρεσιών. Αυτή η έλλειψη πόρων επηρεάζει τη διαθεσιμότητα και την ποιότητα των υπηρεσιών υποστήριξης σε όλες τις περιφέρειες.
- Ανεπαρκή προγράμματα κοινωνικής ένταξης. Τα προγράμματα που επικεντρώνονται στην κοινωνική ένταξη συχνά δεν διαθέτουν επαρκείς πόρους ή είναι ανεπαρκώς δομημένα, περιορίζοντας τον αντίκτυπό τους στην εμπλοκή στην κοινότητα και την κοινωνική ένταξη.
- Έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού. Παρατηρείται έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού, ιδίως σε θέματα φροντίδας με βάση το τραύμα και υποστήριξης της ψυχικής υγείας, γεγονός που περιορίζει την ικανότητα κάλυψης των ιδιαίτερων ψυχολογικών αναγκών των νεαρών μεταναστών.
- Περιφερειακές ανισότητες. Οι υπηρεσίες υποστήριξης διαφέρουν σημαντικά ανάλογα με την περιοχή, με τις αγροτικές και οικονομικά μειονεκτικές περιοχές να αντιμετωπίζουν πιο σημαντικά κενά σε διαθέσιμους πόρους και προγράμματα.

3.4 Συγκριτική ανάλυση

Τα ευρήματα της έρευνας γραφείου και οι απαντήσεις της έρευνας ευθυγραμμίζονται στενά μεταξύ τους και αναδεικνύουν τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες στην Ιταλία όσον αφορά την εκπαίδευση και την ένταξη. Και οι δύο πηγές δεδομένων υπογραμμίζουν τα κοινά εμπόδια, συμπεριλαμβανομένων των γλωσσικών δυσκολιών, των περιορισμένων προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, της κοινωνικής απομόνωσης και της έλλειψης ψυχολογικής υποστήριξης, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη εικόνα των εμποδίων που αντιμετωπίζουν οι νεαροί πρόσφυγες καθώς προσαρμόζονται στο ιταλικό εκπαιδευτικό σύστημα και την ιταλική κοινωνία.

Τα ευρήματα της έρευνας γραφείου και οι παρατηρήσεις των επαγγελματιών στην έρευνα συγκλίνουν σε αρκετές κρίσιμες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι πρόσφυγες. Και οι δύο πηγές υπογραμμίζουν την απόκτηση της γλώσσας ως το κύριο εμπόδιο για την εκπαιδευτική και κοινωνική ένταξη. Η περιορισμένη γνώση της ιταλικής γλώσσας συχνά απομονώνει τους νεαρούς μετανάστες κοινωνικά και ακαδημαϊκά, τονίζοντας τη σημασία των ισχυρών προγραμμάτων εκμάθησης της ιταλικής ως δεύτερης γλώσσας (ISL). Επιπλέον, και οι δύο πηγές προσδιορίζουν την έλλειψη εξατομικευμένης εκπαιδευτικής υποστήριξης ως σημαντικό ζήτημα. Οι νεαροί πρόσφυγες, ιδίως εκείνοι με διακοπείσα εκπαίδευση, δυσκολεύονται να προσαρμοστούν στις συνήθεις τάξεις χωρίς εξειδικευμένη υποστήριξη, όπως εξατομικευμένη διδασκαλία, μαθήματα γεφύρωσης ή πρόσθετη ακαδημαϊκή προετοιμασία. Αυτή η έλλειψη εξατομικευμένης υποστήριξης συμβάλλει σε υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης και εμποδίζει τις ακαδημαϊκές επιδόσεις. Οι οικονομικοί περιορισμοί αναδεικνύονται επίσης ως κοινή ανησυχία τόσο στην έρευνα γραφείου όσο και στην έρευνα, με τους νεαρούς πρόσφυγες να εξισορροπούν συχνά τις σχολικές και εργασιακές υποχρεώσεις για να στηρίξουν τις οικογένειές τους, γεγονός που μειώνει την εκπαιδευτική τους δέσμευση.

Τόσο η έρευνα γραφείου όσο και η έρευνα αναδεικνύουν σταθερά συγκεκριμένα εκπαιδευτικά εμπόδια, όπως οι γλωσσικές προκλήσεις, η ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη με βάση το τραύμα και οι δυσμενείς επιπτώσεις της κοινωνικής και οικονομικής απομόνωσης. Η απόκτηση της γλώσσας τονίζεται ως θεμελιώδης

για την επιτυχή ένταξη, καθώς η περιορισμένη γνώση της ιταλικής γλώσσας περιορίζει την ικανότητα των νεαρών προσφύγων να επικοινωνούν, να μαθαίνουν και να συνδέονται με τους συνομηλίκους τους. Και οι δύο πηγές ασχολούνται επίσης με τις ψυχολογικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νεαροί πρόσφυγες, ιδίως τα τραύματα από τα μεταναστευτικά τους ταξίδια. Ενώ τα ιταλικά σχολεία προσφέρουν περιορισμένη ψυχολογική υποστήριξη, τόσο οι επαγγελματίες όσο και τα ερευνητικά ευρήματα υποδηλώνουν την έντονη ανάγκη για πρακτικές με γνώμονα το τραύμα ώστε να βοηθηθούν οι νεαροί πρόσφυγες να ξεπεράσουν τα προβλήματα ψυχικής υγείας που επηρεάζουν τη μάθηση και την κοινωνικοποίησή τους.

Υπάρχουν ορισμένες αξιοσημείωτες αποκλίσεις μεταξύ των ευρημάτων της έρευνας γραφείου και των πληροφοριών που συγκεντρώθηκαν από τις απαντήσεις της έρευνας. Για παράδειγμα, ενώ η έρευνα γραφείου συζητά ρητά τις γραφειοκρατικές καθυστερήσεις που αντιμετωπίζουν οι νεαροί πρόσφυγες στην πρόσβαση στην εκπαίδευση, το θέμα αυτό δεν αναδεικνύεται τόσο έντονα στις απαντήσεις της έρευνας. Η έρευνα γραφείου δείχνει ότι οι καθυστερήσεις αυτές, ιδιαίτερα διαδεδομένες στη νότια Ιταλία, οφείλονται σε πολύπλοκες διοικητικές απαιτήσεις και περιορισμένους σχολικούς πόρους, με αποτέλεσμα να παρατείνονται οι περίοδοι εγγραφής. Οι ερωτηθέντες στην έρευνα, ωστόσο, εστιάζουν περισσότερο στην έλλειψη προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης και διαρθρωμένων πρωτοβουλιών συμμετοχής στην κοινότητα παρά στις γραφειοκρατικές προκλήσεις. Επιπλέον, η έρευνα γραφείου επισημαίνει περιφερειακές ανισότητες στην παροχή υπηρεσιών, υποδεικνύοντας ότι τα σχολεία στη νότια Ιταλία, όπου διαμένουν πολλοί μετανάστες, συχνά δεν διαθέτουν επαρκή χρηματοδότηση και πόρους. Αυτή η περιφερειακή διακύμανση δεν τονίστηκε τόσο έντονα από τους ερωτηθέντες στην έρευνα, οι οποίοι επισήμαναν κυρίως τις γενικές ελλείψεις σε πόρους και προσωπικό χωρίς να προσδιορίσουν τις περιφερειακές ανισότητες ως κεντρικό ζήτημα.

Οι βέλτιστες πρακτικές που εντοπίστηκαν μέσω της έρευνας γραφείου παρέχουν χρήσιμα μοντέλα που θα μπορούσαν να αντιμετωπίσουν ορισμένους από τους περιορισμούς που εντοπίστηκαν στα ιταλικά προγράμματα στήριξης. Για παράδειγμα, οι "Τάξεις Ένταξης" της Γερμανίας και οι "Τάξεις Γέφυρας" των Κάτω Χωρών προσφέρουν μοντέλα εκτεταμένης γλωσσικής και ακαδημαϊκής προετοιμασίας πριν από την είσοδο των μαθητών προσφύγων στην κανονική εκπαίδευση, τα οποία θα μπορούσαν να υποστηρίξουν καλύτερα τους μαθητές με διακοπτόμενο εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Αυτές οι τάξεις επιτρέπουν τη σταδιακή ακαδημαϊκή ένταξη, κάτι που οι επαγγελματίες της έρευνας αναγνώρισαν ότι λείπει από το ιταλικό σύστημα. Τα μοντέλα διδασκαλίας με γνώμονα το τραύμα από το Ηνωμένο Βασίλειο και τη Φινλανδία αναδεικνύουν επίσης ένα κενό στην ιταλική προσέγγιση, καθώς οι Ιταλοί εκπαιδευτικοί δεν διαθέτουν εξειδικευμένη κατάρτιση για την αντιμετώπιση των αναγκών των νεαρών προσφύγων σε σχέση με το τραύμα και την ψυχική υγεία, ένα κενό που τονίζουν τόσο οι ερωτηθέντες στην έρευνα όσο και τα ευρήματα της έρευνας γραφείου. Επιπλέον, το πρόγραμμα μεταβίβασης μετρητών υπό όρους της Τουρκίας, το οποίο δίνει κίνητρα για τη φοίτηση στο σχολείο παρέχοντας οικονομική στήριξη στις οικογένειες των προσφύγων, έρχεται σε αντίθεση με τις οικονομικές πιέσεις που σημειώνονται στην Ιταλία. Οι επαγγελματίες επισήμαναν τους οικονομικούς περιορισμούς ως εμπόδιο στην εκπαίδευση, υποδεικνύοντας ότι παρόμοια προγράμματα οικονομικής βοήθειας θα μπορούσαν να ωφελήσουν τον νεαρό προσφυγικό πληθυσμό της Ιταλίας μειώνοντας τα ποσοστά εγκατάλειψης της εκπαίδευσης.

Τέλος, η έρευνα γραφείου τονίζει την καθοδήγηση από ομότιμους ως βέλτιστη πρακτική, ευθυγραμμισμένη με τα σχόλια της έρευνας ότι οι υπηρεσίες κοινωνικής ένταξης και πολιτιστικής διαμεσολάβησης είναι αποτελεσματικές στην υποβοήθηση της ένταξης. Τα προγράμματα καθοδήγησης από ομοτίμους, όπως εφαρμόζονται σε άλλες χώρες, προσφέρουν ένα άτυπο μέσο εκμάθησης γλωσσών, ενισχύουν τις κοινωνικές

σχέσεις και μειώνουν τα αισθήματα απομόνωσης μεταξύ των προσφύγων μαθητών. Στην Ιταλία, οι ερωτηθέντες στην έρευνα παρατήρησαν ότι οι υπάρχουσες εκδηλώσεις πολιτιστικής ένταξης και η γλωσσική υποστήριξη είναι ιδιαίτερα αποτελεσματικές, αλλά τα προγράμματα αυτά δεν είναι τόσο δομημένα ή διαδεδομένα όσο τα προγράμματα καθοδήγησης από ομοτίμους που παρατηρούνται σε άλλα πλαίσια.

3.5 Συμπεράσματα και συστάσεις

Συνοπτικά, τόσο τα ευρήματα της έρευνας γραφείου όσο και τα ευρήματα της έρευνας συγκλίνουν ως προς τα κύρια εμπόδια στην εκπαίδευση και την ένταξη των νεαρών προσφύγων στην Ιταλία, με την εκμάθηση της γλώσσας, την έλλειψη προσαρμοσμένων ακαδημαϊκών προγραμμάτων και την περιορισμένη ψυχολογική υποστήριξη να αποτελούν βασικές προκλήσεις. Η έρευνα γραφείου εισάγει επίσης ιδέες σχετικά με τις γραφειοκρατικές καθυστερήσεις και τις περιφερειακές ανισότητες, προσθέτοντας βάθος στην κατανόηση αυτών των ζητημάτων, ενώ οι απαντήσεις της έρευνας υπογραμμίζουν την ανάγκη για μεγαλύτερες προσπάθειες κοινοτικής και κοινωνικής ένταξης. Οι βέλτιστες πρακτικές από άλλες χώρες - όπως τα δομημένα μαθήματα ένταξης, η κατάρτιση με γνώμονα το τραύμα, τα προγράμματα οικονομικής υποστήριξης και η καθοδήγηση από ομοτίμους- δείχνουν στρατηγικές που θα μπορούσαν να καλύψουν τα σημερινά κενά στην προσέγγιση της Ιταλίας, παρέχοντας ένα πιο περιεκτικό, υποστηρικτικό πλαίσιο για να βοηθηθούν οι νεαροί πρόσφυγες να ξεπεράσουν τις προκλήσεις της εκπαίδευσης και της ένταξης.

4. Πορτογαλία

4.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας

Η εκπαιδευτική ένταξη των νέων μεταναστών στην Πορτογαλία είναι ένα από τα πιο πιεστικά ζητήματα που σχετίζονται με τη μετανάστευση των νέων. Οι προκλήσεις αυτές μπορούν να κατηγοριοποιηθούν σε διάφορους βασικούς τομείς: γλωσσικά εμπόδια, πολιτισμική προσαρμογή και κοινωνική ένταξη.

Η γλώσσα αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα εμπόδια για τους νέους μετανάστες, ακόμη και για εκείνους που προέρχονται από πορτογαλόφωνες χώρες. Ενώ οι μαθητές από χώρες όπως η Βραζιλία ή το Πράσινο Ακρωτήριο μπορεί να μοιράζονται την ίδια γλώσσα, οι διαφορές στην προφορά, το λεξιλόγιο και τις εκπαιδευτικές ορολογίες μπορεί να δημιουργήσουν δυσκολίες σε ακαδημαϊκά περιβάλλοντα (Pinto, 2015). Μια μελέτη των Almeida και Silva (2016) αποκάλυψε ότι πολλοί νεαροί μετανάστες δυσκολεύονται να ακολουθήσουν το πρόγραμμα σπουδών λόγω της περιορισμένης γνώσης της πορτογαλικής γλώσσας, γεγονός που επηρεάζει αρνητικά τις ακαδημαϊκές επιδόσεις και την αυτοεκτίμησή τους.

Εκτός από τη γλώσσα, οι νέοι μετανάστες πρέπει επίσης να προσαρμοστούν στις πολιτισμικές διαφορές, συμπεριλαμβανομένων των διαφορών στις εκπαιδευτικές πρακτικές και τους κοινωνικούς κανόνες. Σύμφωνα με τον Ribeiro (2013), το πολιτισμικό σοκ είναι συχνά μια υποτιμημένη πρόκληση. Οι νέοι μετανάστες μπορεί να προέρχονται από εκπαιδευτικά συστήματα που δίνουν έμφαση στην απομνημόνευση, ενώ το σύστημα της Πορτογαλίας μπορεί να δίνει προτεραιότητα στην κριτική σκέψη και τη συμμετοχή των μαθητών. Αυτές οι διαφορές μπορεί να οδηγήσουν σε απογοήτευση και κοινωνική απομόνωση, περιπλέκοντας περαιτέρω την ένταξή τους.

Τέλος, ο κοινωνικός διαχωρισμός, ο οποίος συχνά συνδέεται με οικονομικές ανισότητες, αποτελεί άλλο ένα εμπόδιο για τους νέους μετανάστες. Πολλές οικογένειες μεταναστών εγκαθίστανται σε αστικές περιοχές με υψηλά ποσοστά φτώχειας, όπου τα δημόσια σχολεία μπορεί να μην διαθέτουν τους απαραίτητους πόρους για την αποτελεσματική υποστήριξη των μεταναστών μαθητών. Οι Góis και Bastos (2014) τονίζουν ότι σε περιοχές όπως η Λισαβόνα και το Πόρτο, όπου συγκεντρώνεται ο πληθυσμός των μεταναστών, υπάρχει αυξημένη πιθανότητα κοινωνικής απομόνωσης, γεγονός που περιορίζει τις ευκαιρίες για ένταξη και πολιτιστικές ανταλλαγές.

4.1.2 Μετανάστευση στη Μαδέρα: μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες

Ενώ οι γενικές τάσεις της μετανάστευσης των νέων στην Πορτογαλία ισχύουν σε ολόκληρη την ηπειρωτική χώρα, η κατάσταση στη Μαδέρα παρουσιάζει μοναδικές προκλήσεις και ευκαιρίες. Η γεωγραφική απομόνωση και η μικρότερη πληθυσμιακή βάση του νησιού έχουν διαμορφώσει την εμπειρία του με τη μετανάστευση. Η Μαδέρα είναι εδώ και καιρό μια περιοχή με σημαντική παρουσία μεταναστών, ιδίως από χώρες με ιστορικούς δεσμούς με την Πορτογαλία, όπως το Πράσινο Ακρωτήριο,

η Αγκόλα και η Βραζιλία. Ωστόσο, τα πρόσφατα κύματα μετανάστευσης από την Ανατολική Ευρώπη και τη Μέση Ανατολή έχουν εισάγει νέα δυναμική (Afonso, 2020).

Οι νέοι μετανάστες στη Μαδέρα αντιμετωπίζουν συγκεκριμένες προκλήσεις που συνδέονται με την περιορισμένη πρόσβαση του νησιού σε εκπαιδευτικούς και κοινωνικούς πόρους υποστήριξης σε σύγκριση με τα μεγαλύτερα αστικά κέντρα. Για παράδειγμα, η διαθεσιμότητα γλωσσικών μαθημάτων και προγραμμάτων που βοηθούν στην πολιτιστική ενσωμάτωση μπορεί να μην είναι τόσο εκτεταμένη στη Μαδέρα όσο στην ηπειρωτική Πορτογαλία. Επιπλέον, η πιο γεωγραφικά απομονωμένη φύση του νησιού μπορεί να συμβάλει σε μια αίσθηση πολιτισμικής αποξένωσης για τους νέους μετανάστες, καθιστώντας δυσκολότερο για αυτούς να βρουν μια αίσθηση κοινότητας ή δίκτυα υποστήριξης (Lopes & Tavares, 2018).

Ωστόσο, η Μαδέρα προσφέρει επίσης ορισμένα πλεονεκτήματα για τους νέους μετανάστες. Οι μικρότερες, σφιχτοδεμένες κοινότητες μπορεί να ενισχύσουν μια ισχυρότερη αίσθηση του ανήκειν και της αλληλεγγύης, η οποία μπορεί να βοηθήσει τη διαδικασία ένταξης. Επιπλέον, η οικονομία του νησιού που βασίζεται στον τουρισμό προσφέρει ευκαιρίες για τους νέους μετανάστες να εισέλθουν στην αγορά εργασίας, αν και οι θέσεις εργασίας αυτές είναι συχνά χαμηλής ειδίκευσης και χαμηλά αμειβόμενες. Παρόλα αυτά, αυτή η πρόσβαση στην απασχόληση θα μπορούσε να προσφέρει μια αίσθηση ανεξαρτησίας και μια πορεία προς την οικονομική ένταξη.

4.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου

4.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Βασικά συμπεράσματα από έρευνα γραφείου σχετικά με τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στην Πορτογαλία

Η έρευνα αναδεικνύει διάφορα σημαντικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στο πορτογαλικό εκπαιδευτικό σύστημα:

1. Γλωσσικά εμπόδια

Η σημαντικότερη πρόκληση είναι η περιορισμένη γνώση της πορτογαλικής γλώσσας. Πολλοί νέοι μετανάστες εισέρχονται στα σχολεία με ελάχιστη ή καθόλου γνώση της γλώσσας, γεγονός που εμποδίζει την ικανότητά τους να συμμετέχουν πλήρως στις δραστηριότητες της τάξης. Τα τυπικά προγράμματα Πορτογαλικά ως δεύτερη γλώσσα (PSL) είναι συχνά βραχυπρόθεσμα και ανεπαρκή, ιδίως για όσους έχουν διαταραγμένο εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Οι μεγαλύτεροι μαθητές, ιδιαίτερα, δυσκολεύονται να προσαρμοστούν λόγω παρατεταμένων κενών στη σχολική τους εκπαίδευση.

2. Έλλειψη προσαρμοσμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων

Τα πορτογαλικά σχολεία συχνά δεν διαθέτουν εξειδικευμένα προγράμματα για πρόσφυγες μαθητές με διακοπείσα εκπαίδευση. Αυτό το κενό συμβάλλει σε υψηλά ποσοστά εγκατάλειψης και κακές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Η απουσία εξατομικευμένης υποστήριξης -

όπως η διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων και η εντατική γλωσσική εκπαίδευση- περιπλέκει ακόμη περισσότερο την επανένταξή τους στην επίσημη εκπαίδευση.

3. Ψυχοκοινωνικές και κοινωνικές προκλήσεις

Πολλοί νεαροί πρόσφυγες αντιμετωπίζουν τραύματα που προέρχονται από τις μεταναστευτικές τους εμπειρίες, όπως άγχος, μετατραυματική διαταραχή και κατάθλιψη. Τα πορτογαλικά σχολεία συχνά δεν διαθέτουν τους πόρους και το κατάλληλα εκπαιδευμένο προσωπικό για την αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων ψυχικής υγείας. Επιπλέον, οι πρόσφυγες μαθητές αντιμετωπίζουν συχνά εκφοβισμό και κοινωνική απομόνωση, τα οποία εμποδίζουν τόσο την ενσωμάτωση όσο και την ακαδημαϊκή τους πρόοδο.

4. Οικονομικοί περιορισμοί

Οι οικονομικές δυσκολίες είναι ένα συνηθισμένο ζήτημα μεταξύ των οικογενειών προσφύγων, επηρεάζοντας αρνητικά την ικανότητα των φοιτητών να επικεντρωθούν στις σπουδές τους. Πολλοί νεαροί μετανάστες αναγκάζονται να εργάζονται για να συντηρήσουν τις οικογένειές τους, μειώνοντας τη φοίτησή τους στο σχολείο. Τα κρυφά εκπαιδευτικά έξοδα, όπως η μεταφορά και τα σχολικά είδη, επιδεινώνουν περαιτέρω αυτές τις προκλήσεις.

5. Διοικητικές και γραφειοκρατικές καθυστερήσεις

Οι πρόσφυγες μαθητές αντιμετωπίζουν συχνά σημαντικές καθυστερήσεις στην εγγραφή τους στο σχολείο λόγω των πολύπλοκων διοικητικών διαδικασιών και της έλλειψης των απαραίτητων εγγράφων. Οι καθυστερήσεις αυτές είναι ιδιαίτερα έντονες σε περιοχές με περιορισμένους σχολικούς πόρους, εμποδίζοντας περαιτέρω την έγκαιρη πρόσβαση στην εκπαίδευση.

4.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

Η Πορτογαλία έχει καταβάλει αξιοσημείωτες προσπάθειες για τη στήριξη της ένταξης των νέων μεταναστών, μεταξύ άλλων μέσω ειδικών προγραμμάτων που επικεντρώνονται στην εκμάθηση της γλώσσας, την εκπαιδευτική υποστήριξη και την κοινωνική ένταξη.

Το Εθνικό Σχέδιο για τη Μετανάστευση, το οποίο δρομολογήθηκε το 2015, παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ένταξη των μεταναστών στην Πορτογαλία, με συγκεκριμένους τομείς εστίασης, όπως η εκπαίδευση, η υγεία και η απασχόληση. Στοχεύει στη βελτίωση της πρόσβασης των νέων μεταναστών στην εκπαίδευση, προωθώντας την εκμάθηση γλωσσών και παρέχοντας ψυχοκοινωνική υποστήριξη (Barata, 2019).

Πρόγραμμα πορτογαλικής γλώσσας για αλλοδαπούς (PEPLE): Αυτό το πρόγραμμα έχει ως στόχο να εξασφαλίσει ότι οι νέοι μετανάστες μπορούν να αποκτήσουν τις απαραίτητες γλωσσικές δεξιότητες για να ενταχθούν στο πορτογαλικό εκπαιδευτικό σύστημα και την κοινωνία. Το πρόγραμμα PEPLE έχει αποδειχθεί αποτελεσματικό σε αστικές περιοχές με υψηλή συγκέντρωση μεταναστών, όπως η Λισαβόνα και το Πόρτο (Góis & Bastos, 2014).

Στη Μαδέρα, η περιφερειακή κυβέρνηση έχει αναπτύξει τοπικές πρωτοβουλίες με στόχο τη διευκόλυνση της ένταξης των νέων μεταναστών. Αυτές περιλαμβάνουν μαθήματα γλώσσας και

προγράμματα καθοδήγησης, αν και η κλίμακα και το πεδίο εφαρμογής αυτών των προγραμμάτων παραμένουν περιορισμένα σε σύγκριση με την ηπειρωτική Πορτογαλία. Σύμφωνα με τους Lopes και Tavares (2018), υπάρχει ανάγκη για πιο ισχυρές και συντονισμένες πολιτικές στη Μαδέρα για την αντιμετώπιση των ειδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες, ιδίως όσον αφορά την εκπαιδευτική υποστήριξη και τον επαγγελματικό προσανατολισμό.

Για να αντιμετωπιστούν ορισμένα από αυτά τα κενά, έχουν δημιουργηθεί συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα σε ορισμένες περιοχές. Οι συμπράξεις αυτές συχνά περιλαμβάνουν συνεργασίες μεταξύ σχολείων, τοπικών επιχειρήσεων, ΜΚΟ και φιλανθρωπικών οργανώσεων για την παροχή συμπληρωματικών υπηρεσιών που υποστηρίζουν την ένταξη των προσφύγων. Για παράδειγμα, ορισμένες συμπράξεις προσφέρουν μετασχολικά προγράμματα διδασκαλίας, όπου οι μαθητές μπορούν να λάβουν πρόσθετη βοήθεια για την εκμάθηση της ιταλικής γλώσσας ή διδασκαλία συγκεκριμένων μαθημάτων για να καλύψουν τα μαθησιακά κενά. Άλλες πρωτοβουλίες παρέχουν εξειδικευμένα γλωσσικά μαθήματα που υπερβαίνουν το τυπικό πρόγραμμα σπουδών, καλύπτοντας τις πιο προχωρημένες γλωσσικές ανάγκες των μεγαλύτερων μαθητών ή εκείνων που έχουν διακόψει την εκπαίδευσή τους.

4.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Διάφορες διεθνείς βέλτιστες πρακτικές μπορούν να προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για τη βελτίωση της ένταξης των νέων μεταναστών στην Πορτογαλία, συμπεριλαμβανομένης της Μαδέρας. Τα μοντέλα αυτά ήταν ιδιαίτερα επιτυχημένα στην προώθηση τόσο της ακαδημαϊκής όσο και της κοινωνικής ένταξης των νέων μεταναστών και η εφαρμογή τους στη Μαδέρα θα μπορούσε να συμβάλει στην αντιμετώπιση των μοναδικών προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στο νησί.

Το μοντέλο ενταξιακής εκπαίδευσης της Ισπανίας

Το ισπανικό μοντέλο εκπαίδευσης χωρίς αποκλεισμούς παρέχει πολύτιμα διδάγματα για την ενσωμάτωση των νεαρών μεταναστών, ιδίως μέσω δίγλωσσων και διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών προγραμμάτων. Η Ισπανία έχει εφαρμόσει προγράμματα δίγλωσσης εκπαίδευσης σε διάφορες περιοχές με υψηλό μεταναστευτικό πληθυσμό, όπου οι μαθητές όχι μόνο μαθαίνουν την τοπική γλώσσα, αλλά λαμβάνουν επίσης διδασκαλία στη μητρική τους γλώσσα. Αυτό το μοντέλο επιτρέπει στους μετανάστες μαθητές να διατηρούν δεσμούς με τον πολιτισμό τους, ενώ παράλληλα αποκτούν επάρκεια στην ισπανική γλώσσα, βοηθώντας την ένταξή τους στην κοινωνία (Martínez, 2016).

Η διαπολιτισμική προσέγγιση στην Ισπανία επικεντρώνεται στην προώθηση του σεβασμού της διαφορετικότητας και στη δημιουργία ενός περιβάλλοντος όπου οι μετανάστες μαθητές αισθάνονται ότι εκτιμώνται. Στην τάξη, οι εκπαιδευτικοί χρησιμοποιούν υλικά που περιλαμβάνουν πολιτισμικά στοιχεία και προωθούν την ενσωμάτωση των προοπτικών των μεταναστών στο πρόγραμμα σπουδών. Το μοντέλο αυτό έχει δείξει θετικά αποτελέσματα τόσο ως προς τις ακαδημαϊκές επιδόσεις όσο και ως προς την κοινωνική ένταξη των μεταναστών μαθητών (Martínez, 2016).

Για τη Μαδέρα, μια παρόμοια δίγλωσση προσέγγιση θα μπορούσε να είναι επωφελής, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη την αυξανόμενη ποικιλομορφία των μεταναστευτικών πληθυσμών, όπως εκείνων

από την Ανατολική Ευρώπη, τη Βραζιλία και την Αφρική. Η εφαρμογή δίγλωσσων προγραμμάτων και η παροχή διαπολιτισμικής εκπαίδευσης θα επέτρεπαν στους νεαρούς μετανάστες στη Μαδέρα να περιηγηθούν τόσο στον τοπικό όσο και στον μητρικό τους πολιτισμό, υποστηρίζοντας έτσι τη συνολική τους ανάπτυξη και ακαδημαϊκή επιτυχία. Ωστόσο, καθώς η Μαδέρα διαθέτει λιγότερους πόρους σε σύγκριση με την ηπειρωτική Πορτογαλία, θα απαιτηθεί μια καλά συντονισμένη προσπάθεια για να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα τέτοιων προγραμμάτων.

Προγράμματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης της Γερμανίας

Η Γερμανία βρίσκεται εδώ και καιρό στην πρώτη γραμμή της ενσωμάτωσης των νέων μεταναστών μέσω προγραμμάτων διαπολιτισμικής εκπαίδευσης. Τα προγράμματα αυτά δίνουν έμφαση όχι μόνο στην εκμάθηση της γλώσσας αλλά και στην κατανόηση και την εκτίμηση των πολιτισμικών διαφορών. Στα γερμανικά σχολεία, η διαπολιτισμική εκπαίδευση προωθεί ένα μαθησιακό περιβάλλον όπου οι μαθητές ενθαρρύνονται να μοιράζονται τις διαφορετικές πολιτισμικές τους εμπειρίες. Οι εκπαιδευτικοί εκπαιδεύονται ώστε να ενσωματώνουν τη διαπολιτισμική ευαισθησία στις διδακτικές τους πρακτικές και οι μαθητές συμμετέχουν σε δραστηριότητες που προωθούν τον αμοιβαίο σεβασμό και τη συνεργασία (Hernandez, 2018).

Ένα βασικό στοιχείο της επιτυχίας της Γερμανίας ήταν η εστίασή της στην προώθηση της γλωσσικής ικανότητας των μεταναστών μαθητών. Τα σχολεία προσφέρουν εξειδικευμένα γλωσσικά προγράμματα που βοηθούν τους μη γερμανόφωνους μαθητές να βελτιώσουν την ικανότητά τους, επιτρέποντάς τους να συμμετέχουν πλήρως στις ακαδημαϊκές δραστηριότητες. Τα προγράμματα αυτά προσφέρουν επίσης κοινωνική υποστήριξη, όπως καθοδήγηση και συμβουλευτική, για να βοηθήσουν τους μαθητές να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στο νέο τους περιβάλλον (Hernandez, 2018).

Η εφαρμογή του γερμανικού μοντέλου διαπολιτισμικής εκπαίδευσης στη Μαδέρα θα μπορούσε να βοηθήσει τους νέους μετανάστες της περιοχής να προσαρμοστούν στο τοπικό εκπαιδευτικό σύστημα, διατηρώντας παράλληλα τους δεσμούς με τις πολιτιστικές τους ρίζες. Δεδομένου του μικρότερου μεγέθους του νησιού και των λιγότερων εκπαιδευτικών πόρων, υπάρχει επιτακτική ανάγκη για τα σχολεία να προσφέρουν πιο εξειδικευμένα γλωσσικά προγράμματα για τους μετανάστες και να προωθήσουν ένα περιβάλλον όπου οι πολιτισμικές διαφορές γιορτάζονται και δεν θεωρούνται εμπόδια. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών ώστε να γίνουν πιο πολιτισμικά ευαίσθητοι και η παροχή στοχευμένης υποστήριξης στους μετανάστες μαθητές θα βοηθούσε πολύ στη βελτίωση των ακαδημαϊκών και κοινωνικών αποτελεσμάτων τους.

Πρόγραμμα καθοδήγησης της Μαδέρα για νέους μετανάστες

Στο νησί Μαδέρα, μια πολλά υποσχόμενη τοπική πρωτοβουλία που έχει θετικό αντίκτυπο στους νέους μετανάστες είναι το Πρόγραμμα Μεντορείας για Νέους Μετανάστες. Το πρόγραμμα αυτό συνδέει νέους μετανάστες με μέντορες που έχουν διανύσει με επιτυχία τη διαδικασία ένταξης στη Μαδέρα. Αυτοί οι μέντορες παρέχουν καθοδήγηση και συναισθηματική υποστήριξη, βοηθώντας τους προστατευόμενούς τους να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις που σχετίζονται τόσο με τις ακαδημαϊκές επιδόσεις όσο και με την κοινωνική προσαρμογή. Το πρόγραμμα είναι ιδιαίτερα πολύτιμο επειδή δίνει στους νεαρούς μετανάστες πρότυπα που έχουν βιώσει παρόμοιες δυσκολίες, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει την αυτοπεποίθησή τους και να τους παρακινήσει να επιτύχουν στο σχολείο (Gomes, 2020).

Η επιτυχία του προγράμματος καθοδήγησης στη Μαδέρα υπογραμμίζει τη σημασία της παροχής εξατομικευμένης υποστήριξης στους νέους μετανάστες. Η καθοδήγηση δεν προσφέρει μόνο συναισθηματική υποστήριξη, αλλά χρησιμεύει επίσης ως μέσο για την καλύτερη κατανόηση της κοινωνικής και εκπαιδευτικής δυναμικής του νέου τους περιβάλλοντος από τους νέους αυτούς. Αυτή η εξατομικευμένη προσοχή μπορεί να οδηγήσει σε βελτιωμένες ακαδημαϊκές επιδόσεις, υψηλότερη αυτοεκτίμηση και ομαλότερη μετάβαση στην πορτογαλική κοινωνία.

Ωστόσο, για να επεκτείνει το πρόγραμμα αυτό την εμβέλειά του και να είναι πιο αποτελεσματικό, πρέπει να γίνουν μεγαλύτερες επενδύσεις στην εκπαίδευση των μεντόρων και στη δημιουργία ισχυρότερων συνδέσεων με την κοινότητα. Επιπλέον, η ενσωμάτωση του μοντέλου καθοδήγησης στο ευρύτερο εκπαιδευτικό σύστημα στη Μαδέρα θα ενίσχυε τον αντίκτυπό του, εξασφαλίζοντας ότι όλοι οι νέοι μετανάστες, όχι μόνο εκείνοι που έχουν ήδη εγγραφεί στο πρόγραμμα, θα έχουν πρόσβαση σε αυτή την πολύτιμη υποστήριξη.

Προκλήσεις και ευκαιρίες στη νήσο Μαδέρα

Η εμπειρία της μετανάστευσης των νέων στη Μαδέρα διαμορφώνεται από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του νησιού. Το μικρότερο μέγεθος του νησιού σημαίνει ότι ενώ οι μεταναστευτικοί πληθυσμοί συγκεντρώνονται σε αστικές περιοχές όπως το Φουνσάλ, ο συνολικός αριθμός των μεταναστών είναι μικρότερος σε σύγκριση με την ηπειρωτική Πορτογαλία. Αυτό μπορεί τόσο να βοηθήσει όσο και να εμποδίσει τη διαδικασία ένταξης. Από τη μία πλευρά, οι μικρότερες κοινότητες μπορούν να προωθήσουν στενά δίκτυα υποστήριξης, τα οποία μπορεί να είναι ευεργετικά για τους νέους μετανάστες. Από την άλλη πλευρά, τα δίκτυα αυτά μπορεί να μην διαθέτουν τους πόρους και την ποικιλομορφία που παρατηρείται στα μεγαλύτερα αστικά κέντρα, καθιστώντας πιο δύσκολη την πρόσβαση των νέων μεταναστών στην εκπαιδευτική και κοινωνική υποστήριξη που χρειάζονται.

Επιπλέον, η γεωγραφική απομόνωση της Μαδέρα μπορεί να δυσχεράνει τη σύνδεση των νέων μεταναστών με τις ευρύτερες κοινότητες των μεταναστών. Σε αντίθεση με την ηπειρωτική Πορτογαλία, όπου οι μεγάλες πόλεις προσφέρουν πολιτιστικούς και κοινοτικούς κόμβους, οι μεταναστευτικές κοινότητες της Μαδέρας είναι πιο διάσπαρτες και η έλλειψη μεγάλου διεθνούς φοιτητικού πληθυσμού μπορεί να συμβάλει στην αίσθηση απομόνωσης μεταξύ των νέων μεταναστών. Ως εκ τούτου, οι τοπικές πρωτοβουλίες του νησιού, όπως τα προγράμματα καθοδήγησης, είναι ζωτικής σημασίας για τη στήριξη της ένταξης και την πρόληψη του κοινωνικού αποκλεισμού.

4.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

4.3.1 Γενικές πληροφορίες

Η κατανομή των συμμετεχόντων κατά φύλο δείχνει ότι το 57% είναι γυναίκες, το 40% είναι άνδρες και το 3% προσδιορίζεται ως άλλο φύλο. Η υπεροχή των γυναικών σε αυτόν τον τομέα υποδηλώνει ότι οι γυναίκες επαγγελματίες διαδραματίζουν κρίσιμο ρόλο στις υπηρεσίες υποστήριξης μεταναστών, γεγονός που θα μπορούσε να επηρεάσει τον τρόπο παροχής των υπηρεσιών, εστιάζοντας σε ενσυναισθητικές και με επίκεντρο την κοινότητα προσεγγίσεις. Ωστόσο, είναι σημαντικό να αναγνωριστεί η παρουσία ανδρών και ατόμων που προσδιορίζονται ως άλλα φύλα, καθώς οι

διαφορετικές προοπτικές σε αυτούς τους ρόλους είναι πολύτιμες για την αποτελεσματική ένταξη των μεταναστών.

Τα εκπαιδευτικά προσόντα των συμμετεχόντων δείχνουν ότι ένα σημαντικό ποσοστό των ερωτηθέντων - 57% - έχει ολοκληρώσει μόνο την υποχρεωτική εκπαίδευση, γεγονός που υποδηλώνει ότι υπάρχει κενό στην επίσημη τριτοβάθμια εκπαίδευση μεταξύ των επαγγελματιών που εργάζονται με μετανάστες. Το 30% των συμμετεχόντων έχει ολοκληρώσει τριτοβάθμια εκπαίδευση ή επαγγελματική κατάρτιση. Το υπόλοιπο 13% έχει εξειδικευμένη ή τεχνική κατάρτιση σε τομείς που σχετίζονται με την εργασία με μετανάστες. Το εύρημα αυτό υπογραμμίζει την ανάγκη για πιο ισχυρές εκπαιδευτικές διαδρομές και προγράμματα συνεχούς κατάρτισης για την προετοιμασία των επαγγελματιών για τα πολύπλοκα ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες.

Η πλειονότητα των συμμετεχόντων εργάζεται στον ιδιωτικό τομέα (57%), ενώ το 40% εργάζεται σε δημόσιους οργανισμούς και το 3% σε μη κυβερνητικούς ή άλλου είδους οργανισμούς. Η έντονη παρουσία επαγγελματιών στον ιδιωτικό τομέα μπορεί να υποδηλώνει ότι οι υπηρεσίες για τους μετανάστες παρέχονται όλο και περισσότερο από οργανώσεις με μεγαλύτερη ευελιξία και χρηματοδότηση. Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να επιτρέψει την καλύτερη προσαρμογή στις ανάγκες των μεταναστών, αν και οι δημόσιοι οργανισμοί διαδραματίζουν επίσης βασικό ρόλο στην εφαρμογή της πολιτικής και στην κατανομή των πόρων.

Μεταξύ των συμμετεχόντων, το 57% κατέχει διευθυντικές ή εποπτικές θέσεις, γεγονός που υποδηλώνει υψηλό επίπεδο ευθύνης στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων που σχετίζονται με τις υπηρεσίες για τους μετανάστες. Το υπόλοιπο 43% κατέχει κυρίως επιχειρησιακούς ή υποστηρικτικούς ρόλους. Η κατανομή αυτή υπογραμμίζει τη σημασία της ηγεσίας στη διαμόρφωση των στρατηγικών και των υπηρεσιών που αποσκοπούν στην υποστήριξη των μεταναστών. Οι επαγγελματικοί τίτλοι μπορεί επίσης να αντικατοπτρίζουν διαφορετικά επίπεδα εμπειρίας και εμπειρογνωμοσύνης στον χειρισμό των προκλήσεων που σχετίζονται με τους μετανάστες.

Το 57% των συμμετεχόντων έχει από 1 έως 5 χρόνια εμπειρίας στην εργασία με μετανάστες, ενώ το 30% έχει περισσότερα από 5 χρόνια εμπειρίας και το 13% έχει λιγότερο από 1 χρόνο εμπειρίας. Αυτό υποδηλώνει ότι ένα σημαντικό μέρος των επαγγελματιών είναι σχετικά νέο στον τομέα, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει τα είδη των υπηρεσιών που παρέχουν και τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά την προσαρμογή τους στις ανάγκες των μεταναστών. Οι νεότεροι επαγγελματίες ενδέχεται να χρειάζονται περισσότερη κατάρτιση και καθοδήγηση για να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για αυτό το πολύπλοκο έργο.

Η συνηθέστερη ηλικιακή ομάδα μεταναστών με την οποία εργάζονται οι συμμετέχοντες είναι οι νέοι ηλικίας 18 έως 30 ετών (57%), ακολουθούν τα παιδιά και οι έφηβοι (30%) και ένα μικρό ποσοστό εργάζεται με ηλικιωμένους μετανάστες (13%). Το γεγονός αυτό αντανάκλα την προτεραιότητα στην ενσωμάτωση των νέων μεταναστών, οι οποίοι ενδέχεται να αντιμετωπίζουν μοναδικές προκλήσεις, όπως γλωσσικά εμπόδια, ένταξη στην αγορά εργασίας και προσαρμογή στα εκπαιδευτικά συστήματα. Τα προσαρμοσμένα προγράμματα για αυτή την ηλικιακή ομάδα είναι απαραίτητα για την προώθηση της μακροπρόθεσμης ένταξης.

ΓΕΝΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΠΟΥ ΠΕΡΙΛΑΜΒΑΝΕΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

4.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Οι νέοι μετανάστες στην Πορτογαλία, ιδίως στην περιοχή της Μαδέρα, αντιμετωπίζουν πολλές προκλήσεις στη διαδικασία ένταξής τους, με σημαντικά εμπόδια που σχετίζονται με τη γλώσσα, την εκπαίδευση, τις πολιτισμικές διαφορές και τα νομικά ζητήματα.

Ένα από τα κύρια εμπόδια είναι η **γλωσσική επάρκεια**. Πρόσφατες μελέτες δείχνουν ότι **το 68%** των νεαρών μεταναστών στην Πορτογαλία χαρακτηρίζουν τα γλωσσικά εμπόδια ως τη σημαντικότερη πρόκληση για την ένταξή τους. Αυτό συμφωνεί με τις ευρύτερες ευρωπαϊκές τάσεις, όπου η γλώσσα παραμένει ένα από τα συνηθέστερα εμπόδια για τους μετανάστες (Kara, 2021). Για πολλούς νέους που φτάνουν στην Πορτογαλία, η πρόσβαση σε μαθήματα πορτογαλικής γλώσσας είναι περιορισμένη ή καθυστερεί, επηρεάζοντας την ικανότητά τους να ενταχθούν στα εκπαιδευτικά συστήματα, στο εργατικό δυναμικό και στην κοινωνία γενικότερα.

Στη συνέχεια, οι **πολιτισμικές** διαφορές επηρεάζουν περίπου **το 22%** των νέων μεταναστών στην Πορτογαλία. Οι διαφορές αυτές συχνά οδηγούν σε αισθήματα αποξένωσης και προκλήσεις στην κατανόηση των τοπικών κοινωνικών κανόνων. Οι μετανάστες από χώρες όπως η Βενεζουέλα ή η Ουκρανία, για παράδειγμα, μπορεί να δυσκολεύονται τόσο με την πορτογαλική γλώσσα όσο και με την πολιτισμική προσαρμογή (Ferreira et al., 2020). Σε πολλές περιπτώσεις, οι νεαροί μετανάστες αντιμετωπίζουν μια διπλή αίσθηση αποσύνδεσης - απομάκρυνση από τη χώρα καταγωγής τους και αίσθηση μη εξοικείωσης με τον πορτογαλικό πολιτισμό, η οποία μπορεί να επιδεινώσει τα αισθήματα απομόνωσης.

Η **πρόσβαση στην εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση** είναι ένα άλλο σημαντικό ζήτημα, ιδίως για τους νέους μετανάστες με χαμηλότερο επίπεδο τυπικής εκπαίδευσης. Περίπου **το 50%** των νέων μεταναστών αναφέρουν ότι δεν έχουν πρόσβαση σε προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά προγράμματα ή επαγγελματικά μαθήματα που θα τους επέτρεπαν να ενισχύσουν την απασχολησιμότητά τους (Pereira & Ramos, 2019). Αυτό το χάσμα στην εκπαιδευτική πρόσβαση έχει συχνά ως αποτέλεσμα οι νέοι να υποβιβάζονται σε θέσεις εργασίας χαμηλής ειδίκευσης ή επισφαλείς θέσεις εργασίας, γεγονός που περιορίζει τις προοπτικές τους για ανοδική κινητικότητα. Η παροχή στοχευμένων εκπαιδευτικών πρωτοβουλιών είναι ζωτικής σημασίας για την υπέρβαση αυτού του εμποδίου.

Επιπλέον, ζητήματα που σχετίζονται με τα **νομικά έγγραφα** αφορούν περίπου **το 10%** των νέων μεταναστών, γεγονός που περιορίζει την πρόσβασή τους σε δημόσιες υπηρεσίες όπως η εκπαίδευση και η υγειονομική περίθαλψη. Όπως τεκμηριώνεται από την Oliveira (2020), τα ζητήματα αυτά είναι ιδιαίτερα διαδεδομένα για τους μετανάστες από περιοχές συγκρούσεων, όπως η Βενεζουέλα ή η Ουκρανία, όπου οι διαδικασίες μετανάστευσης είναι πολύπλοκες. Χωρίς νόμιμα έγγραφα, οι νέοι μετανάστες συχνά αποκλείονται από βασικές υπηρεσίες και δεν μπορούν να συμμετέχουν πλήρως στην κοινωνική και οικονομική ζωή της νέας τους χώρας.

Τέλος, η ψυχική υγεία αποτελεί αναδυόμενο πρόβλημα για τους νέους μετανάστες στην Πορτογαλία. Σύμφωνα με τον Astly (2022) πολλοί νέοι αναφέρουν ότι βιώνουν άγχος, ανησυχία και κατάθλιψη, που

προκαλούνται από ένα συνδυασμό γλωσσικών εμποδίων, πολιτισμικών διαφορών και της αβεβαιότητας του νομικού τους καθεστώτος. Η πίεση για ένταξη σε μια νέα κοινωνία, ενώ παράλληλα έχουν να αντιμετωπίσουν το τραύμα της μετανάστευσης, μπορεί να έχει σημαντικές επιπτώσεις στην ψυχική υγεία τους, τα οποία προβλήματα πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω στοχευμένης ψυχολογικής υποστήριξης.

Συμπερασματικά, οι νέοι μετανάστες στην Πορτογαλία, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαμένουν στη Μαδέρα, αντιμετωπίζουν διάφορες προκλήσεις, όπως γλωσσικά εμπόδια (68%), πολιτισμικές διαφορές (22%), έλλειψη πρόσβασης σε εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ευκαιρίες (50%) και ζητήματα νομικών εγγράφων (10%). Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες τόσο από την κυβέρνηση όσο και από μη κυβερνητικές οργανώσεις για τη βελτίωση της πρόσβασης σε γλωσσικά μαθήματα, στην εκπαίδευση, στην επαγγελματική κατάρτιση και στην υποστήριξη της ψυχικής υγείας. Τα συνεργατικά έργα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της κοινωνικής ένταξης και τη μείωση των νομικών εμποδίων μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά τη διαδικασία ένταξης των νέων μεταναστών στην Πορτογαλία (Pereira & Ramos, 2019).

4.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Υπηρεσίες υποστήριξης για νέους μετανάστες:

Οι εργαζόμενοι σε θέματα νεολαίας παρέχουν ποικίλες υπηρεσίες υποστήριξης για τους νέους μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων μαθημάτων γλώσσας, δραστηριοτήτων χωρίς αποκλεισμούς, προσωπικής υποστήριξης, συμβουλευτικής και βοήθειας για την ένταξη στο εκπαιδευτικό σύστημα και την αγορά εργασίας. Ωστόσο, από τις απαντήσεις προκύπτει ότι οι υπηρεσίες αυτές δεν είναι εξειδικευμένες, αλλά αντίθετα ενσωματώνονται στις τακτικές δραστηριότητες του κέντρου νεολαίας. Αυτό υποδηλώνει την έλλειψη στοχευμένων, εξειδικευμένων παρεμβάσεων προσαρμοσμένων στις μοναδικές ανάγκες των νεαρών μεταναστών. **Πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες υποστήριξης:** Οι υπηρεσίες που θεωρούνται πιο αποτελεσματικές είναι εκείνες που επιτρέπουν στους νεαρούς μετανάστες να συμμετέχουν ενεργά στην κοινότητα και να αναπτύξουν βασικές γλωσσικές δεξιότητες. Αξιοσημείωτα παραδείγματα περιλαμβάνουν μαθήματα ολοβενικής γλώσσας, βραδιές κοινωνικής δικτύωσης, διαπολιτισμικές εκδηλώσεις και άλλες κοινωνικές δραστηριότητες. Αυτές οι πρωτοβουλίες είναι καθοριστικές για την οικοδόμηση εμπιστοσύνης και την προώθηση της καλύτερης κατανόησης του τοπικού πολιτισμού, βοηθώντας τους νέους μετανάστες να αισθάνονται περισσότερο συνδεδεμένοι και ενσωματωμένοι.

Κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης:

Οι ερωτηθέντες επισήμαναν σημαντικά κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης που είναι διαθέσιμες στους νέους μετανάστες, ιδίως όσον αφορά τη συνοχή και τη διαθεσιμότητά τους. Οι υπηρεσίες αυτές υπόκεινται συχνά σε διακυμάνσεις ανάλογα με τη χρηματοδότηση και τις δυνατότητες στελέχωσης. Για παράδειγμα, η υποστήριξη μπορεί να μειωθεί ή να εξαφανιστεί εντελώς όταν εξαντλείται η χρηματοδότηση

Η προσβασιμότητα και η αποτελεσματικότητα αυτών των υπηρεσιών υποστήριξης περιορίζονται από τις συνεχιζόμενες ελλείψεις προσωπικού και την ανάγκη για περισσότερους πολιτιστικούς διαμεσολαβητές. Δίνεται μεγάλη έμφαση στην ανάγκη σταθερής χρηματοδότησης και βελτιωμένης συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων μερών για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών και τη διασφάλιση ότι οι νέοι μετανάστες μπορούν να έχουν συνεχή πρόσβαση στην υποστήριξη που χρειάζονται.

4.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων

Προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης για νέους μετανάστες είναι διαθέσιμα μέσω διαφόρων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των πανεπιστημίων. Οι ερωτηθέντες τονίζουν ότι τα προγράμματα αυτά θα πρέπει να είναι ευέλικτα ώστε να προσαρμόζονται στα ωράρια εργασίας, επιτρέποντας στους νέους μετανάστες να συνδυάζουν εκπαίδευση και απασχόληση. Η πρακτική, πρακτική μάθηση θεωρείται απαραίτητη για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την επαγγελματική ανάπτυξη.

Η γλωσσομάθεια αναγνωρίζεται ως κρίσιμος παράγοντας για την πρόσβαση σε επαγγελματικά προγράμματα και υπηρεσίες. Χωρίς επαρκείς γλωσσικές δεξιότητες, οι νέοι μετανάστες αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στη συμμετοχή τους σε ευκαιρίες επαγγελματικής ανάπτυξης.

Τα προγράμματα καθοδήγησης και τα εξειδικευμένα μαθήματα που επικεντρώνονται σε επαγγελματικές δεξιότητες θεωρούνται επίσης απαραίτητα για την περαιτέρω επαγγελματική ανέλιξη. Ωστόσο, ορισμένοι ερωτηθέντες σημειώνουν έλλειψη ενημέρωσης σχετικά με τη διαθεσιμότητα τέτοιων προγραμμάτων, επισημαίνοντας την ανάγκη για καλύτερη επικοινωνία και πιο προσιτές πληροφορίες σχετικά με τους υπάρχοντες πόρους επαγγελματικής υποστήριξης.

Το παρόν έγγραφο περιγράφει τα διαφορετικά εκπαιδευτικά επίπεδα των νεαρών μεταναστών, προσδιορίζει τις ειδικές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες τους και επισημαίνει τις υπηρεσίες υποστήριξης που είναι διαθέσιμες σε αυτούς. Υπογραμμίζει τη σημασία της βελτίωσης της προσβασιμότητας των εκπαιδευτικών πόρων, των προγραμμάτων εκμάθησης της γλώσσας και της επαγγελματικής κατάρτισης για την ενίσχυση της ένταξης και των μελλοντικών προοπτικών των νεαρών μεταναστών στις νέες τους κοινότητες.

4.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Οι υπηρεσίες που έχουν αποδειχθεί πιο αποτελεσματικές στη στήριξη των νεαρών μεταναστών περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα πρωτοβουλιών που αποσκοπούν στην αντιμετώπιση των πολύπλευρων αναγκών τους. Τα προγράμματα εκμάθησης της γλώσσας αναδεικνύονται σταθερά ως θεμελιώδη εργαλεία, τα οποία χρησιμοποιούνται από το 76% των οργανώσεων που εργάζονται με αυτή τη δημογραφική ομάδα (Astly, 2022). Τα προγράμματα αυτά όχι μόνο συμβάλλουν στη γεφύρωση των επικοινωνιακών κενών, αλλά παρέχουν επίσης στους νέους μετανάστες την αυτοπεποίθηση να

περιηγηθούν στο νέο τους περιβάλλον και να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες, όπως η υγειονομική περίθαλψη και η εκπαίδευση.

Οι πρωτοβουλίες διαπολιτισμικών ανταλλαγών έχουν επίσης επισημανθεί για την αποτελεσματικότητά τους, με το 64% των συμμετεχόντων στην έρευνα να τονίζει το ρόλο τους στην προώθηση της αμοιβαίας κατανόησης και τη μείωση των προκαταλήψεων (ACSSRL, 2023). Τα προγράμματα αυτά συχνά περιλαμβάνουν πολιτιστικά φεστιβάλ, συνεργατικά έργα και εργαστήρια που ενθαρρύνουν την αλληλεπίδραση μεταξύ των μεταναστών και των κοινοτήτων υποδοχής, δημιουργώντας ευκαιρίες για διάλογο και κοινωνική συνοχή.

Οι υπηρεσίες υποστήριξης της ψυχικής υγείας είναι ένας άλλος κρίσιμος τομέας, δεδομένης της ψυχολογικής επιβάρυνσης από τη μετανάστευση. Η παροχή συμβουλών, η φροντίδα με βάση το τραύμα και οι ομάδες υποστήριξης από ομοτίμους έχουν συμβάλει καθοριστικά στην αντιμετώπιση ζητημάτων όπως το άγχος, το στρες και η κατάθλιψη, με το 58% των ερωτηθέντων να επιβεβαιώνουν τον θετικό αντίκτυπό τους (Astly, 2022). Οι υπηρεσίες αυτές είναι ιδιαίτερα σημαντικές για τους νέους μετανάστες που μπορεί να αντιμετωπίζουν πρόσθετες πιέσεις, όπως η αβεβαιότητα του νομικού τους καθεστώτος και η ανάγκη ένταξης σε ένα νέο πολιτισμικό πλαίσιο.

Τα προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης και τοποθέτησης σε θέσεις εργασίας είναι εξίσου αποτελεσματικά, με το 61% των νεαρών μεταναστών να επωφελούνται από την απόκτηση δεξιοτήτων προσαρμοσμένων στις απαιτήσεις της τοπικής αγοράς εργασίας (ACSSRL, 2023). Τα προγράμματα αυτά συχνά περιλαμβάνουν μαθητεία και πρακτική εξάσκηση, τα οποία όχι μόνο βελτιώνουν την απασχολησιμότητα αλλά και ενισχύουν την αίσθηση του σκοπού και της σταθερότητας των νεαρών μεταναστών.

Τέλος, τα προγράμματα καθοδήγησης και τα προγράμματα κοινοτικής δέσμευσης διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην προώθηση της ένταξης και του ανήκειν. Τέτοιες πρωτοβουλίες, που αναφέρθηκαν από το 47% των ερωτηθέντων ως ζωτικής σημασίας, συχνά συνδυάζουν νέους μετανάστες με ντόπιους μέντορες που τους καθοδηγούν κατά τη διαδικασία προσαρμογής και ένταξης (Astly, 2022). Οι κοινοτικές εκδηλώσεις και οι ευκαιρίες εθελοντισμού βοηθούν περαιτέρω τους μετανάστες να οικοδομήσουν κοινωνικά δίκτυα και να αναπτύξουν την αίσθηση του ανήκειν στο νέο τους περιβάλλον.

Τα ευρήματα αυτά αναδεικνύουν τη σημασία μιας ολοκληρωμένης, πολύπλευρης προσέγγισης για την υποστήριξη των νέων μεταναστών, η οποία θα αντιμετωπίζει όχι μόνο τις άμεσες προκλήσεις, όπως τα γλωσσικά εμπόδια και η ανεργία, αλλά και μακροπρόθεσμους στόχους ένταξης, όπως η ψυχική υγεία, η πολιτισμική κατανόηση και η κοινωνική ένταξη. Η αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ οργανισμών, φορέων χάραξης πολιτικής και τοπικών κοινοτήτων παραμένει το κλειδί για να διασφαλιστεί ότι οι υπηρεσίες αυτές θα αξιοποιήσουν πλήρως τις δυνατότητές τους.

4.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα

Η έρευνα αποκάλυψε αρκετά κενά στις υπηρεσίες που παρέχονται στους νέους μετανάστες στην Πορτογαλία, αναδεικνύοντας τομείς στους οποίους χρειάζονται επειγόντως βελτιώσεις. Παρά τη διαθεσιμότητα γλωσσικών μαθημάτων, το 41% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι τα υπάρχοντα προγράμματα συχνά δεν διαθέτουν την ευελιξία να εξυπηρετήσουν τις επαγγελματικές ή οικογενειακές υποχρεώσεις των μεταναστών (Astly, 2022). Αυτό δημιουργεί σημαντικά εμπόδια για τους νέους μετανάστες που επιδιώκουν να ενταχθούν γλωσσικά στις κοινότητες υποδοχής τους.

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας είναι ένας άλλος κρίσιμος τομέας στον οποίο εξακολουθούν να υπάρχουν κενά. Ενώ υπάρχουν ορισμένες πρωτοβουλίες, το 53% των ερωτηθέντων εντόπισε ανεπαρκή υποστήριξη ψυχικής υγείας προσαρμοσμένη στις μοναδικές εμπειρίες των νέων μεταναστών, όπως το τραύμα από τη μετανάστευση ή το άγχος από τις νομικές αβεβαιότητες (Carvalho, 2023). Επιπλέον, η έλλειψη εκπαιδευμένων επαγγελματιών με εξειδίκευση στην πολιτισμικά ευαίσθητη φροντίδα επιτείνει το ζήτημα αυτό, αφήνοντας πολλούς νέους μετανάστες χωρίς την απαραίτητη ψυχολογική υποστήριξη.

Η εκπαιδευτική υποστήριξη των νέων μεταναστών παρουσιάζει επίσης σημαντικά κενά. Σχεδόν το 38% των συμμετεχόντων επεσήμανε ότι υπάρχουν περιορισμένα δομημένα εκπαιδευτικά προγράμματα σχεδιασμένα για άτομα με διακοπείσα ή ελάχιστη τυπική εκπαίδευση (Astly, 2022). Το έλλειμμα αυτό εμποδίζει την ικανότητά τους να αποκτήσουν προσόντα και να ενταχθούν στην τοπική αγορά εργασίας.

Οι υπηρεσίες που σχετίζονται με την απασχόληση είναι ομοίως ανεπαρκείς, με το 46% των ερωτηθέντων να επισημαίνει την έλλειψη προγραμμάτων που προσφέρουν προσαρμοσμένη επαγγελματική κατάρτιση ή μαθητεία (Carvalho, 2023). Χωρίς επαρκείς οδούς προς την απασχόληση, πολλοί νέοι μετανάστες αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην επίτευξη οικονομικής σταθερότητας και κοινωνικής ένταξης.

Ένα άλλο σημαντικό κενό είναι η έλλειψη πρωτοβουλιών δέσμευσης της κοινότητας με στόχο την προώθηση της συμμετοχικότητας. Περίπου το 49% των ερωτηθέντων εξέφρασε την ανησυχία του για την περιορισμένη διαθεσιμότητα προγραμμάτων καθοδήγησης και δραστηριοτήτων οικοδόμησης κοινότητας, οι οποίες είναι απαραίτητες για να βοηθήσουν τους μετανάστες να δημιουργήσουν κοινωνικά δίκτυα και να αποκτήσουν την αίσθηση του ανήκειν (Astly, 2022).

Τέλος, η προσβασιμότητα και η διάδοση των πληροφοριών παραμένουν επίμονες προκλήσεις. Πάνω από το 44% των συμμετεχόντων στην έρευνα σημείωσαν ότι πολλοί νέοι μετανάστες δεν γνωρίζουν τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες σε αυτούς, γεγονός που υποδηλώνει την ανάγκη για πιο ισχυρές στρατηγικές προσέγγισης και επικοινωνίας (Carvalho, 2023). Αυτό υπογραμμίζει τη σημασία της βελτίωσης των διαύλων πληροφόρησης, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι νέοι μετανάστες μπορούν να έχουν εύκολη πρόσβαση σε συστήματα υποστήριξης που έχουν σχεδιαστεί για να καλύπτουν τις ανάγκες τους.

Τα κενά αυτά υπογραμμίζουν τη σημασία μιας συντονισμένης και ολοκληρωμένης στρατηγικής για τη βελτίωση της προσβασιμότητας, της ποιότητας και του εύρους των υπηρεσιών για τους νέους μετανάστες στην Πορτογαλία. Η αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων θα απαιτήσει στοχευμένες επενδύσεις, διατομεακή συνεργασία και δέσμευση για την ανάπτυξη πολιτικών χωρίς αποκλεισμούς που θα δίνουν προτεραιότητα στις ανάγκες αυτού του ευάλωτου πληθυσμού.

4.4 Συγκριτική ανάλυση

Οι προκλήσεις και οι υπηρεσίες για τους νέους μετανάστες στην Πορτογαλία αντικατοπτρίζουν τις ευρύτερες τάσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, αλλά υπάρχουν αξιοσημείωτες διαφορές τόσο στην εφαρμογή όσο και στην αποτελεσματικότητα. Η παρούσα συγκριτική ανάλυση εξετάζει βασικούς τομείς, όπως η εκπαίδευση, η ψυχική υγεία, η απασχόληση και η ένταξη στην κοινότητα, αναδεικνύοντας ομοιότητες και διαφορές με άλλες ευρωπαϊκές χώρες.

Εκπαιδευτική υποστήριξη

Στην Πορτογαλία, οι εκπαιδευτικές υπηρεσίες για τους νεαρούς μετανάστες είναι περιορισμένου εύρους, με το 38% των ερωτηθέντων να δηλώνουν έλλειψη δομημένων προγραμμάτων για όσους έχουν ελάχιστη ή διακοπείσα εκπαίδευση (Carvalho, 2023). Ομοίως, σε χώρες όπως η Ισπανία, οι νέοι μετανάστες αντιμετωπίζουν εμπόδια στην πρόσβαση στην κύρια εκπαίδευση λόγω γλωσσικών δυσκολιών και περιορισμένης διαθεσιμότητας μεταβατικών προγραμμάτων. Ωστόσο, η Γερμανία έχει διαπρέψει στην εφαρμογή των "Τάξεων καλωσορίσματος", οι οποίες προσφέρουν εξατομικευμένη υποστήριξη, συμπεριλαμβανομένης της εκμάθησης της γλώσσας και του πολιτιστικού προσανατολισμού, για να βοηθήσουν τους μετανάστες να μεταβούν στο τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα (Schneider & Wei, 2021).

Υπηρεσίες ψυχικής υγείας

Οι υπηρεσίες ψυχικής υγείας της Πορτογαλίας για τους νέους μετανάστες παραμένουν υποανάπτυκτες, με το 53% των συμμετεχόντων στην έρευνα να αναφέρει ανεπαρκή πολιτισμικά ευαίσθητη ψυχολογική υποστήριξη (Carvalho, 2023). Αυτό συνάδει με τα ευρήματα στην Ιταλία, όπου η πρόσβαση των μεταναστών σε υπηρεσίες ψυχικής υγείας παρεμποδίζεται από την έλλειψη εκπαιδευμένων επαγγελματιών και το στίγμα που περιβάλλει τα θέματα ψυχικής υγείας (Astly, 2022). Αντίθετα, η Σουηδία έχει εφαρμόσει ολοκληρωμένες υπηρεσίες ψυχικής υγείας, όπως προγράμματα θεραπείας με βάση το τραύμα, ειδικά σχεδιασμένα για προσφυγικούς πληθυσμούς, τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμεύσουν ως πρότυπο για την Πορτογαλία.

Ευκαιρίες

απασχόλησης

Οι υπηρεσίες που σχετίζονται με την απασχόληση στην Πορτογαλία χαρακτηρίζονται από έλλειψη προσαρμοσμένων προγραμμάτων επαγγελματικής κατάρτισης, όπως τόνισε το 46% των ερωτηθέντων (Carvalho, 2023). Αυτό είναι ένα κοινό ζήτημα σε πολλές χώρες της Νότιας Ευρώπης, όπως η Ελλάδα, όπου η οικονομική αστάθεια επιδεινώνει περαιτέρω τις δυσκολίες στην ένταξη στην αγορά εργασίας. Οι χώρες της Βόρειας Ευρώπης, όπως η Δανία, επιδεικνύουν πιο επιτυχημένα μοντέλα, με δομημένα προγράμματα μαθητείας που ενσωματώνουν τους νέους μετανάστες στις τοπικές βιομηχανίες, παρέχοντάς τους παράλληλα γλωσσική κατάρτιση και καθοδήγηση (Larsen, 2022).

Ενσωμάτωση

στην

Κοινότητα

Στην Πορτογαλία, το 49% των ερωτηθέντων χαρακτήρισε τις περιορισμένες πρωτοβουλίες για την εμπλοκή της κοινότητας ως σημαντικό κενό (Astly, 2022). Αυτό ευθυγραμμίζεται με τα ευρήματα στη

Γαλλία, όπου η έλλειψη τοπικών προγραμμάτων καθοδήγησης και οικοδόμησης κοινότητας εμποδίζει την αίσθηση του ανήκειν των μεταναστών. Ωστόσο, χώρες όπως οι Κάτω Χώρες έχουν επενδύσει σε προσεγγίσεις που βασίζονται στην κοινότητα, όπως η σύζευξη μεταναστών με τοπικές οικογένειες μέσω πρωτοβουλιών όπως η "Refugee Start Force", ενισχύοντας τους κοινωνικούς δεσμούς και τις πολιτιστικές ανταλλαγές (de Vries & Janssen, 2020).

Προσβασιμότητα και διάδοση πληροφοριών
Η πρόκληση της διάδοσης των πληροφοριών σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες είναι διάχυτη σε όλη την Ευρώπη. Στην Πορτογαλία, το 44% των ερωτηθέντων σε έρευνα ανέφεραν ότι οι νέοι μετανάστες συχνά δεν γνωρίζουν τις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες για αυτούς (Carvalho, 2023). Ομοίως, στην Ιταλία και την Ισπανία, τα γραφειοκρατικά εμπόδια και τα κατακερματισμένα δίκτυα επικοινωνίας εμποδίζουν την πρόσβαση σε ζωτικής σημασίας συστήματα υποστήριξης. Αντίθετα, η Αυστρία χρησιμοποιεί κεντρικούς κόμβους πληροφόρησης και πολύγλωσσες ψηφιακές πλατφόρμες για να διασφαλίσει ότι οι μετανάστες μπορούν να πλοηγηθούν εύκολα στις υπηρεσίες που είναι διαθέσιμες σε αυτούς (Müller, 2022).

4.5 Συμπεράσματα και συστάσεις

Συνοψίζοντας, τόσο η έρευνα γραφείου όσο και τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν τα κύρια εμπόδια στην εκπαίδευση για τους νέους μετανάστες στην Πορτογαλία. Οι προκλήσεις αυτές έχουν τις ρίζες τους στα γλωσσικά εμπόδια, με πάνω από το 62% των ερωτηθέντων να υπογραμμίζουν την έλλειψη επαρκούς γλωσσικής υποστήριξης ως σημαντικό εμπόδιο. Επιπλέον, σημειώθηκαν κατακερματισμένα και ανεπαρκώς προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, με αποτέλεσμα πολλοί μετανάστες να μην έχουν πρόσβαση σε προγράμματα σπουδών που να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους, όπως η μεταβατική εκπαίδευση για όσους έχουν διακόψει τη σχολική τους φοίτηση ή έχουν χαμηλό επίπεδο αλφαριθμητισμού (Carvalho, 2023).

Οι πολιτισμικές διαφορές και η περιορισμένη κατανόηση του πορτογαλικού εκπαιδευτικού συστήματος δημιουργούν επίσης εμπόδια, με το 44% των ερωτηθέντων να επισημαίνει την έλλειψη καθοδήγησης για τους νεαρούς μετανάστες ώστε να ξεπεράσουν αυτές τις πολυπλοκότητες (Astly, 2022). Επιπλέον, οι κοινωνικοοικονομικές πιέσεις που αντιμετωπίζουν πολλές οικογένειες μεταναστών, οι οποίες επιδεινώνονται από το επισφαλές νομικό καθεστώς ορισμένων νέων, συχνά υποβαθμίζουν την εκπαίδευση υπέρ των άμεσων ευκαιριών εργασίας, επιδεινώνοντας τα ποσοστά εγκατάλειψης (Larsen, 2022).

Η αντιμετώπιση αυτών των εμποδίων απαιτεί μια πολύπλευρη προσέγγιση, η οποία περιλαμβάνει την εφαρμογή ισχυρών προγραμμάτων εκμάθησης της γλώσσας, πολιτισμικά ευαίσθητα προγράμματα σπουδών και επαγγελματική κατάρτιση προσαρμοσμένη στις μοναδικές εμπειρίες των νεαρών μεταναστών. Η ενσωμάτωση αυτών των στρατηγικών στα υφιστάμενα εκπαιδευτικά πλαίσια όχι μόνο θα βελτιώσει την προσβασιμότητα αλλά και θα προωθήσει ένα πιο περιεκτικό και υποστηρικτικό περιβάλλον για τους νέους μετανάστες ώστε να ευδοκιμήσουν ακαδημαϊκά και κοινωνικά.

5. Σλοβενία

5.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας

Η Σλοβενία, ιστορικά χώρα διαμετακόμισης, έχει δεχθεί αυξανόμενο αριθμό μεταναστών και προσφύγων μετά τη μεταναστευτική κρίση του 2015 (άτομα από τη Συρία, το Αφγανιστάν, το Ιράκ και άλλες περιοχές κρίσης). Μέχρι το 2023, οι υπήκοοι τρίτων χωρών αντιπροσώπευαν το 8% του πληθυσμού (οι περισσότεροι εξακολουθούν να προέρχονται από τις πρώην Γιουγκοσλαβικές χώρες).

Παρά την ποικιλομορφία αυτή, η Σλοβενία παραμένει δευτερεύων προορισμός για πολλούς νέους μετανάστες. Σύμφωνα με το Γραφείο Μετανάστευσης (2022), οι περισσότεροι νεαροί πρόσφυγες στη Σλοβενία έχουν ενταχθεί σε διαδικασίες ασύλου, πράγμα που σημαίνει ότι το καθεστώς τους είναι συχνά αβέβαιο, γεγονός που καθιστά την ένταξή τους στο επίσημο εκπαιδευτικό σύστημα πιο δύσκολη. Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν συχνά σημαντικές προκλήσεις ένταξης λόγω της περιορισμένης γνώσης της σλοβενικής γλώσσας, των πολιτισμικών διαφορών και των συστημικών εμποδίων στην εκπαίδευση και την απασχόληση. Οι προσπάθειες της κυβέρνησης και των ΜΚΟ αναδεικνύουν τη σημασία των ολοκληρωμένων στρατηγικών για την ένταξη, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν κενά στην εφαρμογή.

5.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου

5.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Υπάρχει έλλειψη δεδομένων σχετικά με τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μετανάστες κατά τη διαδικασία ένταξης. Μέχρι στιγμής δεν έχει δημοσιευτεί καμία επίσημη αξιολόγηση του προγράμματος ένταξης της Σλοβενίας ή της κατάστασης των μεταναστών, οπότε μπορεί να αναγνωριστεί μόνο από προσωπικές ιστορίες ή από ΜΚΟ που εργάζονται με μετανάστες και υποστηρίζουν την ένταξή τους. Τα κύρια ευρήματα από την έρευνα γραφείου δείχνουν ότι οι κύριες εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στη Σλοβενία είναι οι εξής

1. Γραφειοκρατικές διαδικασίες

Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν χρονοβόρες και αβέβαιες γραφειοκρατικές διαδικασίες, με ασυνεπή εφαρμογή νόμων όπως ο νόμος περί αλλοδαπών από τις διοικητικές μονάδες. Αυτό οδηγεί σε άνιση μεταχείριση, καθυστερήσεις που υπερβαίνουν τις νόμιμες προθεσμίες και απορρίπτονται οι αιτήσεις. Επιπλέον, οι πληροφορίες που παρέχονται από τις διοικητικές υπηρεσίες είναι συχνά ελλιπείς ή ανακριβείς, περιπλέκοντας περαιτέρω τη διαδικασία απόκτησης των απαραίτητων εγγράφων.

2. Γλωσσικά εμπόδια

Οι μετανάστες αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις στην εκμάθηση της σλοβενικής γλώσσας λόγω:

- Ανεπαρκή δωρεάν μαθήματα γλώσσας (π.χ. το μάθημα 180 ωρών είναι ανεπαρκές, ιδίως για τους μη σλαβόφωνους).

- Περιορισμένοι πόροι, συμπεριλαμβανομένου του εκπαιδευμένου προσωπικού και του προσαρμοσμένου υλικού, ιδίως στα σχολεία.
- Ασυνεπής υποστήριξη, με ορισμένα σχολεία να βασίζονται σε μη εξειδικευμένο προσωπικό.
- Έλλειψη τυποποιημένων αξιολογήσεων για τον προσδιορισμό των ατομικών μαθησιακών αναγκών ή της προόδου.
Οι συστάσεις περιλαμβάνουν εντατική προσχολική προετοιμασία, παρατεταμένες περιόδους προσαρμογής (έως και επτά έτη) και πρόσθετη χρηματοδότηση για εξειδικευμένη κατάρτιση και πόρους.

3. Εκπαίδευση και απασχόληση

Οι νεαροί μετανάστες συχνά συνδυάζουν εργασία και εκπαίδευση, γεγονός που επηρεάζει την ικανότητά τους να προσαρμόζονται και να πετυχαίνουν ακαδημαϊκά. Οι διαφορές με βάση τη χώρα καταγωγής επηρεάζουν επίσης τα αποτελέσματα της ένταξης. Τα σχολεία της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ειδικότερα, είναι λιγότερο φιλόξενα λόγω των άκαμπτων πολιτικών και της περιορισμένης κατάρτισης των εκπαιδευτικών σε θέματα μεταναστών.

4. Διακρίσεις και κοινωνικός αποκλεισμός

Οι μετανάστες, ιδίως όσοι έχουν σκούρο χρώμα δέρματος, αντιμετωπίζουν διάχυτες διακρίσεις, οι οποίες επηρεάζουν την πρόσβασή τους στη στέγαση και τις ευκαιρίες ένταξης. Αυτό περιλαμβάνει:

Ρατσισμός και άδικη μεταχείριση στα σχολεία, στους χώρους εργασίας και στις αγορές κατοικίας.

- Προκατάληψη των εκπαιδευτικών και κοινωνικός αποκλεισμός στα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.
- Αρνητικά στερεότυπα που τροφοδοτούνται από την έλλειψη θετικών αφηγήσεων στο δημόσιο διάλογο.
Αυτές οι εμπειρίες οδηγούν συχνά σε μακροπρόθεσμες ψυχολογικές επιπτώσεις, μειώνοντας την αυτοεκτίμηση και την κοινωνική δέσμευση.

5. Πρόγραμμα σπουδών και συστημικά ζητήματα στα σχολεία

Οι εκπαιδευτικές προκλήσεις περιλαμβάνουν:

- Έλλειψη προσαρμοσμένου εκπαιδευτικού υλικού για μαθητές με περιορισμένη γνώση της σλοβενικής γλώσσας.
- Συγκρούσεις στον προγραμματισμό, όταν τα μαθήματα γλώσσας συμπίπτουν με άλλα βασικά μαθήματα.
- Σύντομες περίοδοι προσαρμογής που δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες των μη σλαβόφωνων ομιλητών.

- Ανεπαρκείς πρακτικές τοποθέτησης με βάση την ηλικία και όχι την επάρκεια ή την προηγούμενη εκπαίδευση.
Οι ειδικοί προτείνουν την ανάπτυξη υλικού για συγκεκριμένα θέματα, τη δημιουργία τυποποιημένων τεστ κατάταξης και τον διορισμό εξειδικευμένων συμβούλων για την υποστήριξη των σχολείων.

6. Μέσα ενημέρωσης και κοινωνικές αφηγήσεις

Η έλλειψη θετικής αναπαράστασης των ιστοριών επιτυχίας των μεταναστών στα μέσα ενημέρωσης διακωιδίζει τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις. Η προώθηση αφηγήσεων για την επιτυχή ένταξη θα μπορούσε να βελτιώσει τις αντιλήψεις του κοινού και να προωθήσει μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς.

5.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

1. Εκπαίδευση

Τα παιδιά που είναι αλλοδαποί υπήκοοι ή απάτριδες έχουν το ίδιο δικαίωμα στην υποχρεωτική πρωτοβάθμια εκπαίδευση με τους Σλοβένους πολίτες, σύμφωνα με τον νόμο περί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αυτό περιλαμβάνει:

- Πρόσβαση στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση για τους αιτούντες διεθνή προστασία εντός τριών μηνών, μαζί με προπαρασκευαστική υποστήριξη.
- Πρόσθετη διδασκαλία της σλοβενικής γλώσσας για τους μετανάστες μαθητές κατά τη διάρκεια του πρώτου σχολικού έτους, με ευελιξία να συνεχίσουν αν ενταχθούν στα μέσα του έτους.
- Προτάσεις για την τροποποίηση του νόμου για το δημοτικό σχολείο για εντακτική διδασκαλία της σλοβενικής γλώσσας κατά την εγγραφή και σταδιακή ενσωμάτωση σε άλλα μαθήματα.
- Οι πολιτικές για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση επιτρέπουν στους πολίτες της ΕΕ, σε άτομα από χώρες με εκπαιδευτικές συμφωνίες και σε άτομα με διεθνή προστασία να σπουδάζουν χωρίς δίδακτρα υπό τους ίδιους όρους με τους Σλοβένους πολίτες. Οι μετανάστες χωρίς έγγραφα μπορούν να κάνουν ένα τεστ γνώσεων για να εγγραφούν, και όσοι έχουν διεθνή προστασία υποστηρίζονται με μαθήματα γλώσσας, διαμονή και οικονομική βοήθεια.

2. Μαθήματα γλώσσας

Η στρατηγική ένταξης δίνει έμφαση στην εξατομικευμένη εκμάθηση γλωσσών για τους μετανάστες:

- Παιδιά και νέοι: Συμπληρωματικά μαθήματα σλοβενικών, προπαρασκευαστικά μαθήματα και εξωσχολικές δραστηριότητες για τη βελτίωση της επάρκειας.
- Ενήλικες: με επεκτάσεις ανάλογα με τις ατομικές ανάγκες.
- Τα ειδικά για τους νέους προγράμματα περιλαμβάνουν εξειδικευμένους πόρους διδασκαλίας για την ενίσχυση της ένταξης και των κοινωνικών συνδέσεων.

3. Μη κυβερνητική υποστήριξη

Φιλανθρωπία της Σλοβενίας: Παρέχει συμβουλές, μαθήματα γλώσσας και δραστηριότητες ένταξης για μετανάστες, συμπεριλαμβανομένων των ασυνόδευτων ανηλίκων. Οι εθελοντές προσφέρουν ατομική και ομαδική υποστήριξη στη γλώσσα και την εκπαίδευση.

PIC (Κέντρο Νομικής Πληροφόρησης): Προσφέρει νομική και κοινωνική βοήθεια στους πρόσφυγες.

DRPD Novo Mesto: Προωθεί τον εθελοντισμό και διοργανώνει μαθήματα γλώσσας, πολιτιστικές εκδηλώσεις και κατάρτιση δεξιοτήτων για νέους μετανάστες.

Ambasada Rog: Αλληλοβοήθεια, υποστήριξη και υπεράσπιση των μεταναστών.

Αυτή η ολοκληρωμένη προσέγγιση επικεντρώνεται στην εκπαίδευση, την εκμάθηση της γλώσσας και τη στήριξη της κοινότητας για τη διευκόλυνση της πολιτιστικής, οικονομικής και κοινωνικής ένταξης των μεταναστών.

5.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Η έρευνα τεκμηρίωσης εντόπισε ορισμένες βέλτιστες πρακτικές, οι οποίες καταδεικνύουν καινοτόμες προσεγγίσεις για την εκπαίδευση, την ενδυνάμωση και την ένταξη στην κοινότητα των μεταναστών και των προσφύγων στην Ευρώπη.

#MigratED (Ψηφιακά Εργαλεία για την Εκπαίδευση στη Μετανάστευση και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα)

Το έργο αυτό αποσκοπούσε στην προώθηση του διαπολιτισμικού διαλόγου, της ευαισθητοποίησης σε θέματα μετανάστευσης και της εκπαίδευσης στα ανθρώπινα δικαιώματα μέσω ψηφιακών εργαλείων. Οι βασικές δραστηριότητες περιλάμβαναν:

- Διεθνείς και τοπικές εκπαιδευτικές συνεδρίες για εκπαιδευτικούς σχετικά με τη μετανάστευση, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη βιώσιμη ανάπτυξη.
- Εργαστήρια με νέους για τον γραμματισμό στα μέσα ενημέρωσης και την αφήγηση βίντεο, παραγωγή βίντεο με επίκεντρο τη μετανάστευση.
- Ένα φόρουμ του 2021 για την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς σε συνεργασία με τη σλοβενική φιλανθρωπία και άλλους.
- Το #MigratED, που αναγνωρίστηκε με το Βραβείο Δια Βίου Μάθησης 2020, συμμετείχαν εννέα εταίροι σε όλη την Ευρώπη και επικεντρώθηκε στην ενδυνάμωση της νεολαίας μέσω της εκπαίδευσης και της τεχνολογίας.

Διαπολιτισμική εκπαίδευση

Η σλοβενική φιλανθρωπία παρέχει κατάρτιση σε εκπαιδευτικούς σχετικά με την ένταξη των παιδιών μεταναστών στην εκπαίδευση, αντιμετωπίζοντας:

- Προκλήσεις ψυχικής υγείας λόγω μετανάστευσης και πολέμου.
- Διδασκαλία της σλοβενικής γλώσσας και κίνητρα μάθησης.

- Χρήση της πληροφορικής και σύνδεση των γλωσσικών μαθημάτων με καθημερινές δεξιότητες επιβίωσης.
- Δικτύωση με φορείς και οργάνωση εθελοντικής υποστήριξης.

Κοινοτική Οργάνωση για όλους (COFA)

Αυτή η πρωτοβουλία Erasmus+ προωθεί την ένταξη των μεταναστών μέσω της κοινοτικής οργάνωσης, χρησιμοποιώντας μεθόδους όπως το Θέατρο των Καταπιεσμένων και το συμμετοχικό βίντεο. Τα αποτελέσματα περιλαμβάνουν:

- Πολυγλωσσικά εργαλεία και οδηγοί διευκόλυνσης.
- Ένα podcast σχετικά με την οργάνωση κοινοτήτων μεταναστών σε τέσσερις ευρωπαϊκές χώρες.
- Ενδυνάμωση των μεταναστών ώστε να αμφισβητούν τις αντιμεταναστευτικές αφηγήσεις και να συμμετέχουν ενεργά στις κοινότητές τους.

ACTivate Your Story

Το έργο αυτό, που διευθύνεται από το Zavod BOB στη Σλοβενία, χρησιμοποιεί τεχνικές θεάτρου όπως το Θέατρο των Καταπιεσμένων για να ενισχύσει τις περιθωριοποιημένες φωνές, συμπεριλαμβανομένων των αιτούντων άσυλο και των προσφύγων. Κορυφαία σημεία: Το πρόγραμμα είναι ένα από τα σημαντικότερα έργα που έχουν πραγματοποιηθεί στο πλαίσιο του προγράμματος:

- Θεατρικές παραστάσεις χωρίς αποκλεισμούς που αντανακλούν τις εμπειρίες των συμμετεχόντων.
- Νομοθετικό θέατρο που ενθαρρύνει τη συμμετοχή των νέων στη χάραξη πολιτικής.
- Έμφαση στην κοινωνική ένταξη και την προώθηση του διαλόγου εντός της κοινότητας.

5.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

5.3.1 Γενικές πληροφορίες

Η έρευνα έδειξε ότι κυρίως γυναίκες (87,5%) εργάζονται με νέους μετανάστες. Τα στοιχεία αυτά επιβεβαιώνουν τα υφιστάμενα πρότυπα απασχόλησης (όπου περισσότερες γυναίκες από άνδρες απασχολούνται στην εκπαίδευση, την εργασία με νέους, την κοινωνική εργασία κ.λπ.), όπου οι γυναίκες κυριαρχούν και υποδεικνύουν τον σημαντικό ρόλο που διαδραματίζουν στη φροντίδα και την υποστήριξη ευάλωτων ομάδων. Επιπλέον, το υψηλό ποσοστό των συμμετεχόντων με μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών (37,5%) και άλλα υψηλότερα εκπαιδευτικά επίπεδα πιστοποιεί τον επαγγελματισμό και την επάρκεια του εργατικού δυναμικού στον τομέα της εργασίας με νέους.

Η εμπειρία στην εργασία με μετανάστες ποικίλλει: Το 37,5% έχει εμπειρία λιγότερο από ένα χρόνο, ένα άλλο 37,5% έχει εργαστεί με μετανάστες από 1 έως 5 χρόνια και το 25% έχει εμπειρία από 5 έως 10 χρόνια. Όσον αφορά τις ηλικιακές ομάδες μεταναστών, με τις οποίες εργάζονται συχνότερα, οι μισοί

από τους συμμετέχοντες επικεντρώνονται σε νέους μετανάστες ηλικίας 18 έως 30 ετών, ενώ οι άλλοι μισοί εργάζονται κυρίως με παιδιά ηλικίας 7 έως 18 ετών.

Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων (75%) αναφέρει ότι δεν έχει λάβει ειδική κατάρτιση σχετικά με τις πολιτισμικές ικανότητες που απαιτούνται για την εργασία με νέους μετανάστες. Μόνο ένας συμμετέχων ανέφερε την ενασχόληση με εκπροσώπους της αλβανικής κοινότητας ως παράδειγμα απόκτησης πολιτισμικών ικανοτήτων. Η έλλειψη κατάρτισης θα μπορούσε να υποδηλώνει ένα κενό στα συστήματα υποστήριξης των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας και υποδηλώνει δυνατότητες βελτίωσης με την παροχή στοχευμένων εκπαιδευτικών προγραμμάτων που θα μπορούσαν να προετοιμάσουν καλύτερα τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας για τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν στην εργασία τους.

5.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν είναι ποικίλες, αλλά οι πιο συχνά αναφερόμενες είναι οι γλωσσικοί φραγμοί, οι οποίοι αποτελούν θεμελιώδες εμπόδιο για την ένταξη στην κοινωνία, την εκπαίδευση και την απασχόληση. Ο στιγματισμός, οι διακρίσεις και οι οικονομικές δυσκολίες είναι επίσης ζητήματα που επισημαίνονται συχνά, καθώς και η φτωχότερη κοινωνικοοικονομική κατάσταση, η μοναξιά και η βία από συνομηλίκους.

Οι ερωτηθέντες επισημαίνουν τις πολιτισμικές διαφορές στη συμπεριφορά και την κατανόηση των βασικών αξιών, την έλλειψη κατανόησης της σλοβενικής γλώσσας και τις διακρίσεις. Οι νεότεροι μετανάστες βρίσκονται συχνά στο ρόλο του διερμηνέα και του διαμεσολαβητή για ολόκληρη την οικογένεια, προσθέτοντας πίεση και ευθύνη που δεν θα έπρεπε να είναι το πρωταρχικό τους μέλημα. Τα προβλήματα βαθύνουν με την κακή ένταξη των μεγαλύτερων μελών της οικογένειας, η οποία συχνά πέφτει στους ώμους των νεότερων μελών της οικογένειας.

Οι συστηματικές διακρίσεις (αγνόηση της αλλοδαπής εκπαίδευσης, ανεπαρκή δωρεάν μαθήματα σλοβενικής γλώσσας, μη εξοικείωση με το σύστημα αναζήτησης εργασίας κ.λπ.), οι προκαταλήψεις των εργοδοτών και οι διοικητικές διαδικασίες είναι τα βασικά ζητήματα που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες κατά την αναζήτηση εργασίας. Οι γλωσσικές δυσκολίες και οι πολιτισμικές διαφορές περιπλέκουν περαιτέρω την κατάσταση και συχνά οδηγούν σε καταστάσεις όπου οι μετανάστες εκτελούν εργασίες κάτω από το μορφωτικό τους επίπεδο.

Η ανάλυση των δεδομένων σχετικά με την ψυχική υγεία και ευημερία δείχνει ότι οι νέοι μετανάστες αντιμετωπίζουν ένα ευρύ φάσμα προκλήσεων που επηρεάζουν την ψυχική τους υγεία. Τα γλωσσικά εμπόδια και η κοινωνική απομόνωση συγκαταλέγονται μεταξύ των πιο συχνά αναφερόμενων προβλημάτων, γεγονός που υπογραμμίζει την πολυπλοκότητα της διαδικασίας ένταξης και την ανάγκη για υποστήριξη σε αυτούς τους τομείς. Και τα δύο ζητήματα αναφέρονται σχεδόν εξίσου συχνά, υποδεικνύοντας μια ισχυρή σύνδεση και την κοινή συμβολή τους στα αισθήματα μοναξιάς και απομάκρυνσης. Το άγχος που οφείλεται στον εγκλιματισμό και το τραύμα από τις μεταναστευτικές εμπειρίες επισημαίνονται επίσης ως σημαντικοί τομείς που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή. Αυτές οι δύο προκλήσεις μπορεί να έχουν μακροχρόνιες επιπτώσεις στην ψυχική υγεία, εάν δεν αντιμετωπιστούν οι βαθύτερες αιτίες τους και δεν παρασχεθεί αποτελεσματική υποστήριξη. Οι διακρίσεις και η ξενοφοβία που βιώνουν οι νέοι μετανάστες, μαζί με την οικονομική αβεβαιότητα που αντιμετωπίζουν,

συμβάλλουν περαιτέρω στην ψυχική τους επιβάρυνση. Αν και αναφέρεται λιγότερο συχνά, η βία από συνομηλικούς εξακολουθεί να είναι ένα πρόβλημα που δεν πρέπει να παραβλέπεται, καθώς μπορεί να έχει σοβαρές συνέπειες στην ευημερία του ατόμου.

5.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Οι ερωτηθέντες αναγνωρίζουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες των νεαρών μεταναστών, κυρίως σε θέματα επαγγελματικής κατάρτισης και εκμάθησης γλωσσών, οι οποίες είναι θεμελιώδεις για την εργασία και την κοινωνική τους ένταξη. Δίνεται επίσης έμφαση στις κοινωνικές δεξιότητες και την επικοινωνία, που είναι ζωτικής σημασίας για την καθημερινή λειτουργία σε μια νέα κοινωνία. Επισημαίνεται επίσης η σημασία της συμμετοχής σε προγράμματα που προωθούν την κατανόηση των διαφορετικών πολιτισμών και τον διαπολιτισμικό διάλογο, καθώς και την εκπαίδευση σχετικά με τα δικαιώματα και τις δυνατότητες κοινωνικής ένταξης. Οι απαντήσεις δείχνουν ότι η ευαισθητοποίηση σχετικά με τις ειδικές ανάγκες αυτής της ομάδας μπορεί να είναι περιορισμένη, τονίζοντας την ανάγκη καλύτερης κατανόησης και αντιμετώπισης αυτών των αναγκών στις τοπικές κοινότητες.

Για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των νεαρών μεταναστών, οι ερωτηθέντες αναφέρουν την καθοδήγησή τους σε δωρεάν μαθήματα γλώσσας ή επαγγελματικές σχολές, την προσωπική βοήθεια για τα βασικά γλωσσικά μαθήματα και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα για νέους. Μπορούν επίσης να παρέχουν ηθική υποστήριξη, χώρους για μάθηση και βοήθεια στην αναζήτηση περαιτέρω υποστήριξης. Η οργάνωση μαθημάτων γλώσσας και η καθοδήγηση επισημαίνονται επίσης ως αποτελεσματικοί τρόποι για την υποστήριξή τους στην εκπαιδευτική τους πορεία.

5.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για τη στήριξη των νέων προσφύγων

Για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των νεαρών μεταναστών, οι ερωτηθέντες αναφέρουν την καθοδήγησή τους σε δωρεάν μαθήματα γλώσσας ή επαγγελματικές σχολές, την προσωπική βοήθεια για τα βασικά γλωσσικά μαθήματα και τη συμμετοχή τους σε προγράμματα για νέους. Μπορούν επίσης να παρέχουν ηθική υποστήριξη, χώρους για μάθηση και βοήθεια στην αναζήτηση περαιτέρω υποστήριξης. Η οργάνωση μαθημάτων γλώσσας και η καθοδήγηση επισημαίνονται επίσης ως αποτελεσματικοί τρόποι για την υποστήριξή τους στην εκπαιδευτική τους πορεία.

Όσον αφορά την επαγγελματική υποστήριξη, υπάρχουν προγράμματα μέσω των λαϊκών πανεπιστημίων και άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Οι ερωτηθέντες πιστεύουν ότι τα προγράμματα πρέπει να είναι ευέλικτα ώστε να επιτρέπουν το συνδυασμό με την εργασία και ότι η μάθηση μέσω της πρακτικής είναι ζωτικής σημασίας για την επαγγελματική ανάπτυξη. Τονίζεται ότι η ολοκληρωμένη εκμάθηση της σλοβενικής γλώσσας θα επέτρεπε στους νέους μετανάστες να έχουν πρόσβαση στα υπάρχοντα προγράμματα επαγγελματικής ανάπτυξης, ενώ τονίζεται επίσης η σημασία των πρακτικών δεξιοτήτων και της αντιμετώπισης των γλωσσικών εμποδίων. Η καθοδήγηση και τα ειδικά μαθήματα

αναφέρονται ως απαραίτητα στοιχεία για την περαιτέρω επαγγελματική τους ανάπτυξη. Ορισμένοι ερωτηθέντες παραδέχονται ότι δεν είναι επαρκώς ενημερωμένοι για τα υπάρχοντα προγράμματα, γεγονός που υποδηλώνει μια σημαντική πτυχή της ανάγκης για καλύτερη επικοινωνία και προσβασιμότητα των πληροφοριών σχετικά με τους διαθέσιμους πόρους υποστήριξης.

Η ανάλυση της έρευνας δείχνει ότι είναι ζωτικής σημασίας να βελτιωθούν οι υπηρεσίες υποστήριξης που παρέχουν οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας σε αυτή την ομάδα. Η εμπλοκή στην κοινότητα μέσω μαθημάτων γλώσσας και κοινωνικών δραστηριοτήτων αποδεικνύεται η πιο αποτελεσματική πρακτική, αντιμετωπίζοντας άμεσα βασικά εμπόδια όπως η γλώσσα και η κοινωνική ενσωμάτωση. Τα διαπιστωμένα κενά στις υπηρεσίες, όπως η έλλειψη πληροφόρησης και η ανάγκη σταθερής χρηματοδότησης, μπορούν να αντιμετωπιστούν μέσω μεγαλύτερης καθοδήγησης και κατάρτισης των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας στην αναζήτηση ευκαιριών χρηματοδότησης και στην ανάπτυξη ικανοτήτων. Είναι σαφές ότι οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας χρειάζονται υποστήριξη με τη μορφή γνώσεων, πόρων και καθοδήγησης για να προσαρμόσουν και να βελτιώσουν το έργο τους σύμφωνα με τις ανάγκες των νεαρών μεταναστών.

5.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Οι πιο αποτελεσματικές υπηρεσίες είναι εκείνες που επιτρέπουν στους νέους μετανάστες να συμμετέχουν άμεσα στην κοινότητα και να αναπτύσσουν γλωσσικές δεξιότητες. Αυτές περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, μαθήματα σλοβενικής γλώσσας, βραδιές κοινωνικής δικτύωσης, διαπολιτισμικές εκδηλώσεις και άλλες κοινωνικές δραστηριότητες που συμβάλλουν στην αύξηση της αυτοπεποίθησης και στην καλύτερη κατανόηση του τοπικού πολιτισμού.

Σύμφωνα με τους ερωτηθέντες, η προσβασιμότητα και η αποτελεσματικότητα των υποστηρικτικών υπηρεσιών είναι περιορισμένες λόγω των χρόνιων ελλείψεων προσωπικού και της ανάγκης για περισσότερους πολιτιστικούς διαμεσολαβητές. Δίνεται έμφαση στην ανάγκη σταθερής χρηματοδότησης και καλύτερης συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων ενδιαφερόμενων φορέων για την αύξηση της αποτελεσματικότητας των υπηρεσιών υποστήριξης. 4.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα Οι ερωτηθέντες αντιλαμβάνονται κενά στις υπηρεσίες υποστήριξης, ιδίως όσον αφορά τη συνοχή και τη διαθεσιμότητά τους, οι οποίες συχνά εξαρτώνται από τη χρηματοδότηση και τις δυνατότητες στελέχωσης - αυτές ποικίλλουν και ενίοτε στερεύουν όταν σταματά η χρηματοδότηση. Επισημαίνουν επίσης την έλλειψη ευαισθητοποίησης των νέων μεταναστών σχετικά με τις υπάρχουσες υπηρεσίες στη Σλοβενία.

Η ανάλυση των απαντήσεων των ερωτηθέντων αποκαλύπτει ότι ένα από τα βασικά κενά στην υποστήριξη των νέων μεταναστών και προσφύγων με χαμηλή ή καθόλου εκπαίδευση είναι η έλλειψη αξιοπρεπούς εργασίας και η παρουσία εκμετάλλευσης. Δίνεται επίσης έμφαση στην ανάγκη για προσαρμοσμένη εκπαίδευση που να επιτρέπει την απόκτηση πρακτικών δεξιοτήτων για την καθημερινή ζωή και την εργασία. Η πρόσθετη χρηματοδότηση του προσωπικού, η κατάρτιση των εργαζομένων στη νεολαία, η ένταξη μεταφραστών και μεντόρων, καθώς και οι επενδύσεις στη δημιουργία κοινοτήτων χωρίς αποκλεισμούς και οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης επισημαίνονται ως σημαντικά στοιχεία για τη βελτίωση της ένταξης και της υποστήριξης των νεαρών μεταναστών στο

πλαίσιο της Σλοβενίας. Υπάρχει ανάγκη για συστημική ρύθμιση της χρηματοδότησης των πιστοποιητικών για ορισμένα επαγγέλματα (Υπηρεσία Απασχόλησης της Σλοβενίας).

5.4 Συγκριτική ανάλυση

Τα ευρήματα των ερευνών και των ερευνητών ευθυγραμμίζονται ως προς τις σημαντικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες, ιδίως όσον αφορά την εκμάθηση της γλώσσας, τις συστημικές διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Και οι δύο μέθοδοι υπογραμμίζουν την ανεπάρκεια των υφιστάμενων γλωσσικών μαθημάτων και την ανάγκη για προσαρμοσμένους εκπαιδευτικούς πόρους. Ωστόσο, η έρευνα δίνει μεγαλύτερη έμφαση στην ανάγκη για υπηρεσίες ψυχικής υγείας, ένας τομέας που διερευνήθηκε λιγότερο στην έρευνα γραφείου.

Η έλλειψη καθοδήγησης και επαγγελματικής υποστήριξης για τους επαγγελματίες που ασχολούνται με τη νεολαία αναδείχθηκε επίσης πιο έντονα στις απαντήσεις της έρευνας. Αυτό υποδηλώνει την ανάγκη για δομημένα προγράμματα κατάρτισης που θα εξοπλίσουν τους επαγγελματίες με τα εργαλεία για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των ποικίλων αναγκών των μεταναστών. Οι βέλτιστες διεθνείς πρακτικές, όπως οι συμμετοχικές και κοινοτικές προσεγγίσεις, προσφέρουν πολύτιμες πληροφορίες για τη βελτίωση των στρατηγικών ένταξης της Σλοβενίας.

5.5 Συμπεράσματα και συστάσεις

Οι νεαροί μετανάστες στη Σλοβενία αντιμετωπίζουν σημαντικά εμπόδια στην εκπαίδευση, την εκμάθηση της γλώσσας και την κοινωνική ένταξη. Οι κυβερνητικές στρατηγικές και τα προγράμματα των ΜΚΟ παρέχουν ουσιαστική υποστήριξη, αλλά τα κενά στη χρηματοδότηση, τη στελέχωση και την κατανομή των πόρων εμποδίζουν την αποτελεσματικότητά τους. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί στοχευμένες μεταρρυθμίσεις και συνεχείς επενδύσεις.

Η ενίσχυση των γλωσσικών προγραμμάτων είναι ζωτικής σημασίας. Η αύξηση της διάρκειας και η προσαρμογή των μαθημάτων στις διαφορετικές γλωσσικές ανάγκες θα βελτιώσει σημαντικά τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα των μεταναστών. Η ενίσχυση της κατάρτισης των εργαζομένων στη νεολαία σε θέματα πολιτισμικής επάρκειας, φροντίδας τραυμάτων και νομοθεσίας για τους μετανάστες είναι εξίσου σημαντική. Η ευαισθητοποίηση των μεταναστών σχετικά με τις διαθέσιμες υπηρεσίες μέσω στοχευμένων εκστρατειών μπορεί να γεφυρώσει τα υπάρχοντα κενά πληροφόρησης.

Η σταθερή χρηματοδότηση και η αύξηση του προσωπικού είναι αναγκαία για να διασφαλιστεί η συνέχεια και η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων υποστήριξης. Η κλιμάκωση επιτυχημένων μοντέλων από τον τομέα της εργασίας με τους νέους και η προώθηση δια-οργανωτικών συμπράξεων μπορούν να ενισχύσουν την παροχή υπηρεσιών και να αντιμετωπίσουν συστημικά εμπόδια. Με την εφαρμογή αυτών των συστάσεων, η Σλοβενία μπορεί να δημιουργήσει μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς, όπου οι νέοι μετανάστες θα έχουν τα εργαλεία και τις ευκαιρίες να ευδοκιμήσουν.

6. Κύπρος

6.1 Πλαίσιο και ιστορικό της χώρας

Η κατάσταση των προσφύγων στην Κύπρο έχει διαμορφωθεί από ένα μείγμα γεωπολιτικών παραγόντων, τοπικών προκλήσεων και πολιτικών αντιδράσεων. Το 2023, η Κύπρος συνέχισε να αντιμετωπίζει σημαντική εισροή αιτούντων άσυλο, κυρίως από περιοχές συγκρούσεων, όπως η Συρία, το Αφγανιστάν και η Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό. Πολλοί πρόσφυγες εισέρχονται στην Κύπρο διασχίζοντας την "πράσινη γραμμή", μια νεκρή ζώνη που χωρίζει τη βόρεια, μη ελεγχόμενη από την κυβέρνηση περιοχή του νησιού από τη νότια, η οποία υπάγεται στην Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ). Οι περισσότερες από αυτές τις εισόδους είναι παράτυπες, καθώς οι μετανάστες δεν περνούν από επίσημα σημεία ελέγχου αλλά βασίζονται σε λαθρεμπόρους για να διασχίσουν τη γραμμή.

Σημειώθηκε σημαντική αύξηση των αφίξεων μέσω θαλάσσης, ιδίως από χώρες όπως η Συρία, ο Λίβανος και η Τουρκία. Στις αρχές του 2024, οι αφίξεις με πλοίο έγιναν συχνότερες από τις διελεύσεις μέσω της πράσινης γραμμής, γεγονός που υποδηλώνει μια αλλαγή στις διαδρομές που χρησιμοποιούν οι μετανάστες. Η Κύπρος έχει δυσκολευτεί με τη διαχείριση αυτών των ροών λόγω της γεωγραφικής της θέσης και του μικρού μεγέθους της, λειτουργώντας συχνά ως κράτος πρώτης γραμμής στη μεταναστευτική διαδρομή της Ανατολικής Μεσογείου (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

Από τον Αύγουστο του 2024, η Κύπρος εξακολουθεί να δέχεται σημαντικό αριθμό αιτούντων άσυλο, γεγονός που αντανακλά τη θέση της ως κράτος πρώτης γραμμής στην Ανατολική Μεσόγειο. Μέχρι το τέλος Αυγούστου 2024, υπήρχαν 5.354 νέες αιτήσεις ασύλου για το έτος, ενώ εκκρεμούσαν συνολικά 22.408 αιτήσεις στην Υπηρεσία Ασύλου. Επιπλέον, 6.469 προσφυγές ανέμεναν αποφάσεις στο Διοικητικό Δικαστήριο Διεθνούς Προστασίας (IPAC). Οι κυριότερες χώρες προέλευσης των αιτούντων άσυλο περιλαμβάνουν τη Συρία, τη Λαϊκή Δημοκρατία του Κονγκό, το Καμερούν και το Αφγανιστάν (UNHCR, 2024).

Το 2023, 1.015 ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά (UASC) καταγράφηκαν στο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής Πουρνάρα και 500 UASC υπέβαλαν αίτηση ασύλου από τον Ιανουάριο έως τον Αύγουστο του 2024. Επιπλέον, η Κύπρος υπήρξε επίσης προορισμός για πρόσφυγες που διέφυγαν από την κρίση στην Ουκρανία, με 22.948 Ουκρανούς πρόσφυγες να υποβάλλουν αίτηση για προσωρινή προστασία στην Κυπριακή Δημοκρατία (ΚΔ) (UNHCR, 2024).

Η Κύπρος κατέχει υψηλή θέση στην ΕΕ όσον αφορά τις επιστροφές αιτήσεων ασύλου. Το 2023, ήταν πρώτη μεταξύ των κρατών της ΕΕ όσον αφορά το ποσοστό των επιστροφών νέων αιτούντων άσυλο, γεγονός που αντανακλά την ισχυρή πολιτική εστίασης στον επαναπατρισμό. Η κυβέρνηση προσπάθησε επίσης να ενισχύσει τους συνοριακούς ελέγχους και εισήγαγε διάφορα μέτρα, όπως η πρόσληψη συνοριοφυλάκων και η ανέγερση φραγμών, αν και τα μέτρα αυτά αντιμετώπισαν επικρίσεις και αποδείχθηκαν σε μεγάλο βαθμό αναποτελεσματικά (Drousiotou & Mathioudakis, 2023). Επιπλέον, η κυβέρνηση εφάρμοσε τα pushbacks, μια πρακτική κατά την οποία τα σκάφη αναχαιτίζονται και γυρίζουν πίσω χωρίς να επιτρέπεται στους μετανάστες να υποβάλουν αίτηση ασύλου. Τα μέτρα αυτά έχουν προκαλέσει ανησυχίες σε διεθνείς οργανώσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, η οποία εξέφρασε

ανησυχία για την έλλειψη κατάλληλου ελέγχου των αιτούντων άσυλο πριν από την απέλασή τους (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

6.2 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας γραφείου

6.2.1 Διαπιστώσεις για τις εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Οι νεαροί πρόσφυγες, ιδιαίτερα εκείνοι με χαμηλό ή διακοπτόμενο εκπαιδευτικό υπόβαθρο, αντιμετωπίζουν πολλά εμπόδια στην ένταξή τους στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι βασικές προκλήσεις περιλαμβάνουν:

- Γλωσσικά εμπόδια: Η κύρια γλώσσα διδασκαλίας στα κυπριακά σχολεία είναι τα ελληνικά, γεγονός που αποτελεί σημαντική πρόκληση για τα παιδιά των προσφύγων που συχνά φτάνουν με ελάχιστη ή καθόλου γνώση της γλώσσας. Παρόλο που διατίθεται γλωσσική υποστήριξη, αυτή μπορεί να μην είναι επαρκής για να τα βοηθήσει να καλύψουν γρήγορα το κενό τους, ιδίως στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, όπου τα γλωσσικά και πολιτισμικά εμπόδια είναι πιο έντονα (Drousiotou & Mathioudakis, 2023- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016- Srapeas et al, 2018- UNHCR Cyprus, 2017).

- Διακοπείσα εκπαίδευση: Αυτό οδηγεί σε κενά στην ακαδημαϊκή τους πρόοδο. Αυτό δυσχεραίνει την ένταξή τους σε τάξεις κατάλληλες για την ηλικία τους, καθώς και σε νέο μαθησιακό περιβάλλον και μεθόδους διδασκαλίας (Δρουσιώτου & Μαθιουδάκης, 2023- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016- Σπανέας κ.ά., 2018).

- Έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης και υποστήριξης: Δεν υπάρχει ολοκληρωμένο σύστημα παρακολούθησης της εγγραφής των παιδιών που ζητούν άσυλο στα σχολεία. Αυτό οδηγεί σε περιπτώσεις όπου τα παιδιά παραμένουν εκτός του εκπαιδευτικού συστήματος για μεγάλα χρονικά διαστήματα, μερικές φορές πάνω από τρεις μήνες, εξαιτίας ζητημάτων όπως δυσκολίες πρόσβασης σε ορισμένα σχολεία, έλλειψη πληροφόρησης και περιορισμοί δυναμικότητας στα σχολεία (Drousiotou & Mathioudakis, 2023- Srapeas et al, 2018). Οι γονείς ή οι κηδεμόνες των εφήβων παιδιών είναι υπεύθυνοι για τη διασφάλιση της εγγραφής τους στο τοπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Ωστόσο, ο ρόλος του κράτους στη διευκόλυνση αυτής της διαδικασίας δεν είναι σαφώς καθορισμένος (Srapeas et al, 2018).

- Περιορισμένη πρόσβαση σε εξειδικευμένη υποστήριξη: Η πρόσβαση των παιδιών στις απαραίτητες θεραπείες, όπως η φυσιοθεραπεία, η λογοθεραπεία και η εργοθεραπεία, συχνά καθυστερεί λόγω οικονομικών και υλικοτεχνικών περιορισμών. Επιπλέον, υπάρχει έλλειψη συνεπούς παρακολούθησης για να διασφαλιστεί ότι οι ειδικές ανάγκες υποδοχής που εντοπίζονται κατά τη φάση της υποδοχής αντιμετωπίζονται επαρκώς μόλις τα παιδιά εξέλθουν από τα κέντρα υποδοχής όπως η Πουρνάρα (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

- Εμπόδια που σχετίζονται με την ηλικία: Τα παιδιά που πλησιάζουν ή είναι άνω των 18 ετών αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην εγγραφή τους σε κανονικά σχολεία. Παρόλο που ο νόμος για τους

πρόσφυγες διασφαλίζει την πρόσβαση στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση μετά τα 18 έτη, η πρακτική πρόσβαση παραμένει περιορισμένη. Οι νέοι μαθητές άνω των 18 ετών που επιθυμούν να ξεκινήσουν τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση συχνά στερούνται τη δωρεάν δημόσια εκπαίδευση, περιορίζοντας τις ευκαιρίες τους για περαιτέρω εκπαίδευση (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

6.2.2 Πολιτικές, προγράμματα και πρωτοβουλίες για την υποστήριξη της ενσωμάτωσης

Η Κύπρος έχει εφαρμόσει διάφορες πολιτικές και προγράμματα για τη διευκόλυνση της ένταξης των προσφύγων στα εκπαιδευτικά και κοινωνικά της συστήματα, αλλά παραμένουν κενά και προκλήσεις.

- Έγγραφο πολιτικής του Υπουργείου Παιδείας της Κύπρου: Το έγγραφο πολιτικής περιγράφει την προσέγγιση του Υπουργείου Παιδείας στην Κύπρο για την ένταξη των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στο εκπαιδευτικό σύστημα. Τονίζει την ανάγκη για συντονισμένα μέτρα για την εξασφάλιση της ομαλής ένταξης, με έμφαση στην εκμάθηση της γλώσσας, την κατάρτιση των εκπαιδευτικών και τις πολιτικές κατά του ρατσισμού. Η πολιτική υποστηρίζει την παροχή της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας, δομημένα προγράμματα υποδοχής και προσαρμογής και την ανάπτυξη διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών πρακτικών. Στις βασικές προτεραιότητες περιλαμβάνονται η χαρτογράφηση των αναγκών των μεταναστών μαθητών, η αντιμετώπιση των γλωσσικών εμποδίων και η προώθηση ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016).

- Οδηγός υποδοχής για την κυπριακή εκπαίδευση: Η πρωτοβουλία επικεντρώνεται στην υποδοχή νεοαφιχθέντων παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο, ώστε να τα βοηθήσει να προσαρμοστούν και να εξοικειωθούν με το νέο σχολικό και κοινωνικό τους περιβάλλον. Στόχος είναι να υποστηριχθεί η ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και να ενημερωθούν τόσο οι μαθητές όσο και οι οικογένειές τους για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους. Για να διευκολυνθεί αυτό, το Υπουργείο Παιδείας δημοσίευσε τον "Οδηγό υποδοχής στην κυπριακή εκπαίδευση", ένα λεπτομερές εγχειρίδιο σχετικά με το κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα, τις ειδικές διατάξεις υποστήριξης για τους μετανάστες μαθητές και τις εκπαιδευτικές διαδρομές. Είναι διαθέσιμο σε εννέα γλώσσες: Αγγλικά, αραβικά, βουλγαρικά, γεωργιανά, ελληνικά, ουκρανικά, ρωσικά, ρουμανικά και τουρκικά (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016).

- Εκπαίδευση εκπαιδευτικών στη διαπολιτισμική εκπαίδευση και στη διδασκαλία της ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας, έχει οργανώσει διάφορες δραστηριότητες κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων εργαστηρίων, συνεδρίων και σεμιναρίων, για την ευαισθητοποίηση και την ενίσχυση των δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης όσον αφορά την ενσωμάτωση μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Η κατάρτιση επικεντρώνεται στη διαχείριση της διαφορετικότητας, στην εφαρμογή αντιρατσιστικών πολιτικών και στην αποτελεσματική γλωσσική διδασκαλία. Από το 2008, το Ινστιτούτο παρέχει επίσης ετήσια υποστήριξη στους εκπαιδευτικούς του προγράμματος "Ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα" και ανέπτυξε ιστότοπο που προσφέρει εκπαιδευτικούς πόρους και υποστηρικτικό υλικό για τη διδασκαλία και την προώθηση πρακτικών χωρίς αποκλεισμούς (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016).

- Πρωτοβουλίες γλωσσικής υποστήριξης: Το Υπουργείο Παιδείας, για να αντιμετωπίσει το γλωσσικό εμπόδιο για τους μαθητές του Γυμνασίου και του Λυκείου, έχει δημιουργήσει μεταβατικά και σύντομα μαθήματα για να βοηθήσει τους μη ελληνόφωνους μαθητές να μάθουν τη γλώσσα. Για παράδειγμα, οι μεταβατικές τάξεις προσφέρουν 14 ώρες ελληνικών την εβδομάδα, ενώ οι σύντομες τάξεις παρέχουν 5 ώρες. Για μαθητές ηλικίας 15 ετών και άνω, το Υπουργείο Παιδείας προσφέρει βραδινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας εντός της κοινότητας. Αυτά αποτελούν μέρος των προγραμμάτων δια βίου μάθησης που παρέχονται μέσω των Κέντρων Εκπαίδευσης Ενηλίκων και των Κρατικών Ινστιτούτων Επιμόρφωσης, καθώς και μέσω άλλων χρηματοδοτούμενων από την ΕΕ πρωτοβουλιών (Drousiotou & Mathioudakis, 2023- Spaneas et al, 2018).
- Προγράμματα ένταξης σε κέντρα υποδοχής: Παρόλο που ο νόμος για τους πρόσφυγες επιτρέπει την εκπαίδευση εντός των κέντρων υποδοχής, τα παιδιά που διαμένουν στο Κέντρο Υποδοχής Κοφίνου φοιτούν σε κανονικά κοινοτικά σχολεία. Ωστόσο, τα παιδιά στην Πουρνάρα δεν έχουν πρόσβαση σε επίσημη εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, η οποία έχει επεκταθεί σε δύο μήνες ή και περισσότερο από το 2020 (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).
- Διατάξεις για παιδιά με ειδικές ανάγκες: Το Υπουργείο Παιδείας προσφέρει διαφορετικές ρυθμίσεις ανάλογα με τη σοβαρότητα των αναγκών ενός παιδιού. Αυτές περιλαμβάνουν την τοποθέτηση σε κανονικές τάξεις με πρόσθετη υποστήριξη, ειδικές μονάδες μέσα σε κανονικά σχολεία ή εξειδικευμένα σχολεία για πιο σοβαρές περιπτώσεις. Ωστόσο, οι υπηρεσίες αυτές μπορεί να είναι δύσκολο να έχουν συνεχή πρόσβαση, απαιτώντας συχνά την παρέμβαση των ΜΚΟ (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).
- Συνεργασία μεταξύ της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες και των τοπικών φορέων: Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες έχει συνεργαστεί με το Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο Κύπρου για την ενίσχυση των εκπαιδευτικών ευκαιριών για τους πρόσφυγες, προσφέροντας υποτροφίες και οργανώνοντας δραστηριότητες με βάση την κοινότητα που προωθούν την ένταξη. Η συνεργασία αυτή υπογραμμίζει τη σημασία της εκπαίδευσης ως μέσο για τους πρόσφυγες να γίνουν αυτόνομοι και να ενσωματωθούν στην κοινωνία (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2019).
- Πρόγραμμα DRASE: Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού (MOEC) έχει υλοποιήσει πρωτοβουλίες όπως το πρόγραμμα DRASE. Το πρόγραμμα επικεντρώνεται στην προώθηση της ευημερίας των οικονομικά μειονεκτούντων μαθητών και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής. Στους στόχους του περιλαμβάνεται η ελαχιστοποίηση του κινδύνου κοινωνικού αποκλεισμού μέσω της βελτίωσης των ακαδημαϊκών επιδόσεων, της μείωσης των περιπτώσεων σχολικής αποτυχίας, της παραβατικότητας και των ποσοστών εγκατάλειψης (Spaneas et al, 2018).
- Κρατικά Ινστιτούτα Περαιτέρω Εκπαίδευσης: Τα παιδιά που εισέρχονται στα καταφύγια UASC κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους, καθώς και εκείνα που πλησιάζουν τα 18 έτη, συνήθως δεν εγγράφονται σε κανονικά σχολεία. Αντ' αυτού, μπορεί να οδηγηθούν σε απογευματινά μαθήματα στα Κρατικά Ινστιτούτα Επιμόρφωσης, όπου προσφέρονται μαθήματα όπως ελληνικά, αγγλικά ή γαλλικά, μαθηματικά και σπουδές πληροφορικής. Αυτά τα ινστιτούτα, που υπάγονται στο Υπουργείο Παιδείας, επικεντρώνονται στη δια βίου μάθηση (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

6.2.3 Βέλτιστες πρακτικές από διεθνή και εθνικά προγράμματα

Με βάση προηγούμενες έρευνες και επιτυχημένες πρωτοβουλίες στην Κύπρο και σε άλλες χώρες της ΕΕ, έχουν εντοπιστεί διάφορες βέλτιστες πρακτικές για τη βελτίωση της ένταξης των νεαρών προσφύγων:

- Κώδικας δεοντολογίας κατά του ρατσισμού και Οδηγός για τη διαχείριση και καταγραφή ρατσιστικών περιστατικών: Αυτή η βέλτιστη πρακτική επικεντρώνεται στην αποτελεσματική ένταξη των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στο κυπριακό εκπαιδευτικό σύστημα μέσω της εφαρμογής πολιτικών κατά του ρατσισμού. Ο "Κώδικας Δεοντολογίας κατά του Ρατσισμού και Οδηγός για τη Διαχείριση και Καταγραφή Ρατσιστικών Περιστατικών" του Υπουργείου Παιδείας στοχεύει στην καταπολέμηση των διακρίσεων και στην προώθηση ενός ασφαλούς περιβάλλοντος χωρίς αποκλεισμούς. Η πολιτική αυτή ευθυγραμμίζεται με τις διεθνείς και ευρωπαϊκές συμβάσεις που έχει επικυρώσει η Κύπρος και αντικατοπτρίζει την επίσημη στάση του κράτους κατά του ρατσισμού. Η συνεπής εφαρμογή αυτών των μέτρων σε όλα τα σχολεία έχει αποδειχθεί αποτελεσματική στην ευαισθητοποίηση, τη μείωση των ρατσιστικών περιστατικών και την προώθηση μιας κουλτούρας ειρήνης, μη βίας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Οι αξιολογήσεις από τα σχολικά έτη 2014- 2015 και 2015-2016 έδειξαν θετικά αποτελέσματα, αναδεικνύοντας την αυξημένη ευαισθητοποίηση των σχολικών κοινοτήτων, την καλύτερη αναφορά περιστατικών και την αποτελεσματική εφαρμογή εκπαιδευτικών μέτρων για την αντιμετώπιση και την πρόληψη των διακρίσεων (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016).

- Αξιολόγηση των γλωσσικών αναγκών των μεταναστών μαθητών: η συστηματική συλλογή και ανάλυση δεδομένων για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών αναγκών των μαθητών με μεταναστευτικό υπόβαθρο. Περιλαμβάνει υποχρεωτικές αξιολογήσεις της επάρκειας της ελληνικής γλώσσας για τους μαθητές αυτούς κατά την έναρξη της σχολικής τους φοίτησης, με τοποθέτηση με βάση το Κοινό Ευρωπαϊκό Πλαίσιο Αναφοράς για τις Γλώσσες (ΚΕΠΑ). Το Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας και Αξιολόγησης (Κ.Ε.Ε.Α.) ανέπτυξε εξειδικευμένες διαγνωστικές δοκιμασίες για μαθητές τόσο της πρωτοβάθμιας όσο και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να υποστηρίξει την ένταξή τους σε προγράμματα ελληνικής γλώσσας. Τα τεστ αυτά, τα οποία αξιολογούν τις δεξιότητες ανάγνωσης, γραφής και ομιλίας, έχουν συνεχώς επικαιροποιηθεί και προσαρμοστεί. Πρόσφατα, η Κ.Ε.Ε.Α. εισήγαγε ένα πιλοτικό πρόγραμμα με τη χρήση αυτών των αξιολογήσεων σε δημοτικά σχολεία της Λάρνακας, με τα αποτελέσματα να καταγράφονται σε ηλεκτρονική πλατφόρμα για την παρακολούθηση της προόδου και την παροχή στοχευμένης υποστήριξης (Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016).

- Ολοκληρωμένη γλωσσική υποστήριξη: Προγράμματα που παρέχουν ειδική γλωσσική εκπαίδευση προσαρμοσμένη στις ανάγκες των προσφύγων, συμπεριλαμβανομένων εντατικών μαθημάτων στην αρχή του σχολικού έτους, έχουν επιτύχει σε άλλα πλαίσια της ΕΕ. Παρόμοια προγράμματα στην Κύπρο ήταν ευεργετικά, αλλά απαιτούν επέκταση για να φτάσουν σε περισσότερους μαθητές (Drousiotou & Mathioudakis, 2023- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016- Sraneas et al, 2018).

- Δέσμευση της κοινότητας και της οικογένειας: Τα προγράμματα που εμπλέκουν γονείς και μέλη της κοινότητας τείνουν να είναι πιο αποτελεσματικά στην υποστήριξη των νεαρών προσφύγων. Η εμπλοκή των οικογενειών στην εκπαιδευτική διαδικασία συμβάλλει στη γεφύρωση των πολιτισμικών διαφορών και εξασφαλίζει ένα ολιστικό δίκτυο υποστήριξης για το παιδί (Drousiotou & Mathioudakis, 2023-

Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, 2016- Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες Κύπρου, 2017).

- Επαγγελματική κατάρτιση και μαθήματα γεφύρωσης: Η επαγγελματική κατάρτιση μπορεί να προσφέρει μια πρακτική διέξοδο προς την απασχόληση και την αυτάρκεια. Τα μαθήματα γεφύρωσης που συνδυάζουν την ακαδημαϊκή μάθηση με την ανάπτυξη δεξιοτήτων έχουν αναγνωριστεί ως ένας τρόπος για την αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών κενών, ενώ προετοιμάζουν τους πρόσφυγες για μελλοντική απασχόληση (Drousiotou & Mathioudakis, 2023).

- Οδηγοί ενσωμάτωσης: Στήριξη των μεταναστών μαθητών στα κυπριακά σχολεία: Το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου έχει αναπτύξει μια σειρά ολοκληρωμένων οδηγιών για τη διευκόλυνση της ένταξης των παιδιών με μεταναστευτικό υπόβαθρο στο εκπαιδευτικό σύστημα. Αυτές οι βέλτιστες πρακτικές περιλαμβάνουν τον "Οδηγό υποδοχής για νεοαφιχθέντα παιδιά μεταναστών" (2020), ο οποίος παρέχει βήματα, ιδέες και υλικό για να βοηθήσει τα σχολεία πρωτοβάθμιας και προσχολικής εκπαίδευσης να υποδεχτούν τους νέους μαθητές. Ένας άλλος οδηγός απευθύνεται στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, προσφέροντας στρατηγικές για την ομαλή υποδοχή και ένταξη των μεταναστών μαθητών. Επιπλέον, ο "Οδηγός διαμεσολαβητή γονέων" περιλαμβάνει προτάσεις για την προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των οικογενειών των μεταναστών και των σχολείων, καθώς και μεταφράσεις βασικών εκπαιδευτικών όρων σε γλώσσες όπως τα αραβικά, τα ρωσικά, τα γεωργιανά και τα ουκρανικά. Τέλος, ο "Οδηγός για τη διαχείριση της κοινωνικοπολιτισμικής ποικιλομορφίας" παρουσιάζει άρθρα με στρατηγικές για τη γλωσσική και πολιτισμική ένταξη των παιδιών μεταναστών. Μαζί, αυτοί οι οδηγοί προωθούν την εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς και ενισχύουν την ικανότητα της σχολικής κοινότητας να αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις διαφορετικές ανάγκες (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, 2024).

6.2.4 Κενά στην έρευνα

Υπάρχει έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης της εγγραφής των παιδιών στο σχολείο, με αποτέλεσμα ορισμένα παιδιά να παραμένουν εκτός εκπαιδευτικού συστήματος για μεγάλα χρονικά διαστήματα, μερικές φορές πάνω από τρεις μήνες (Drousiotou & Mathioudakis, 2023). Επιπλέον, δεν υπάρχουν επίσημα στοιχεία για τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου μεταξύ των παιδιών που ζητούν άσυλο, γεγονός που καθιστά δύσκολη την εκτίμηση της έκτασης του ζητήματος (Drousiotou & Mathioudakis, 2023). Για τους αιτούντες άσυλο άνω των 16 ετών, η πρόσβαση σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες είναι δύσκολη, με τα μαθήματα γλώσσας να αποτελούν την κύρια διαθέσιμη εκπαιδευτική υποστήριξη. Τα μαθήματα αυτά, τα οποία χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης (AMIF) και παρέχονται μέσω συμπράξεων μεταξύ δήμων και ΜΚΟ, προσφέρονται συνήθως σε μεγαλύτερες πόλεις, περιορίζοντας την πρόσβαση για όσους βρίσκονται σε αγροτικές ή προαστιακές περιοχές (Spraneas et al., 2018). Ενώ οι αιτούντες άσυλο μπορούν να εγγραφούν τόσο σε δημόσια όσο και σε ιδιωτικά πανεπιστήμια, ο αριθμός όσων το κάνουν παραμένει χαμηλός, κυρίως λόγω γλωσσικών εμποδίων και, στην περίπτωση των ιδιωτικών ιδρυμάτων, λόγω απαγορευτικού κόστους (Spraneas et al., 2018).

6.2.5 Συμπεράσματα

Η εκπαιδευτική ένταξη των παιδιών αιτούντων άσυλο στην Κύπρο αντιμετωπίζει αρκετές προκλήσεις, αναδεικνύοντας τα κενά στην παρακολούθηση, την προσβασιμότητα και την υποστήριξη. Δεν υπάρχει

συστηματική προσέγγιση για την παρακολούθηση της εγγραφής στα σχολεία, με αποτέλεσμα να υπάρχουν παρατεταμένες περιόδους κατά τις οποίες ορισμένα παιδιά αποκλείονται από το εκπαιδευτικό σύστημα. Επιπλέον, η έλλειψη επίσημων στοιχείων σχετικά με τα ποσοστά εγκατάλειψης του σχολείου καθιστά δύσκολη την κατανόηση της πλήρους έκτασης του ζητήματος. Ενώ υπάρχουν προγράμματα γλωσσικής υποστήριξης για αιτούντες άσυλο άνω των 16 ετών, συχνά περιορίζονται σε αστικές περιοχές, αφήνοντας χωρίς πρόσβαση όσους βρίσκονται σε αγροτικές περιοχές. Όσον αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση, εμπόδια όπως η γλώσσα και το κόστος περιορίζουν περαιτέρω τις ευκαιρίες για τους αιτούντες άσυλο, με πολύ λίγους να καταφέρνουν να εγγραφούν σε δημόσια ή ιδιωτικά πανεπιστήμια. Η αντιμετώπιση αυτών των προκλήσεων απαιτεί συντονισμένες προσπάθειες για τη βελτίωση της παρακολούθησης, την επέκταση της εκπαιδευτικής υποστήριξης σε διάφορες περιοχές και τη μείωση των εμποδίων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

6.3 Αποτελέσματα και ανάλυση της έρευνας

6.3.1 Γενικές πληροφορίες

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα αντιπροσωπεύουν κυρίως επαγγελματίες που εργάζονται ενεργά στον τομέα της κοινωνικής εργασίας ή σε μη κερδοσκοπικούς τομείς. Η πλειονότητα των ερωτηθέντων είναι γυναίκες (62,5%), κάτοχοι τουλάχιστον πτυχίου (87,5%) και κατέχουν ρόλους όπως λειτουργί νεολαίας, εκπαιδευτικοί ή διαμεσολαβητές της κοινότητας. Οι περισσότεροι έχουν πάνω από τρία χρόνια εμπειρίας (75%) που εργάζονται με νέους μετανάστες και πρόσφυγες, με κύρια εστίαση στην ηλικιακή ομάδα 16-30 ετών.

Παρά την εμπειρία τους, το 62,5% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι δεν είχαν καμία προηγούμενη εκπαίδευση στη διαπολιτισμική ικανότητα και το 50% ανέφεραν περιορισμένη πρόσβαση σε προγράμματα καθοδήγησης εντός των οργανισμών τους. Αυτή η έλλειψη δομημένης επαγγελματικής ανάπτυξης περιορίζει την ικανότητά τους να αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά τις πολύπλοκες ανάγκες των νέων μεταναστών. Αξίζει να σημειωθεί ότι το 87,5% των ερωτηθέντων εξέφρασε έντονη ζήτηση για επαγγελματική ανάπτυξη, τονίζοντας την ανάγκη για δομημένα μαθήματα σε θέματα όπως η υποστήριξη των μεταναστών, η διαχείριση του τραύματος και η πλοήγηση στα γραφειοκρατικά συστήματα.

6.3.2 Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Οι νέοι μετανάστες αντιμετωπίζουν μια σειρά από αλληλένδετες προκλήσεις, με τα γλωσσικά εμπόδια να αναφέρονται από το 100% των ερωτηθέντων ως το σημαντικότερο ζήτημα, που επηρεάζει την ικανότητά τους να έχουν πρόσβαση στην απασχόληση, τη στέγαση και την υγειονομική περίθαλψη. Οι οικονομικές δυσκολίες, που σημειώθηκαν από πάνω από το 75%, επιδεινώνουν αυτά τα εμπόδια. Τα μικρά παιδιά, ειδικότερα, δυσκολεύονται με την εκπαιδευτική προσαρμογή και τη διαμόρφωση ταυτότητας λόγω της διακοπείσας σχολικής φοίτησης και των πολιτισμικών διαφορών.

Όσον αφορά τις γυναίκες μετανάστριες, το 50% των ερωτηθέντων εντόπισε προκλήσεις ειδικά για το φύλο, όπως η περιορισμένη πρόσβαση στην αντισύλληψη και η ευπάθεια στη βία λόγω φύλου. Επιπλέον, το 87,5% των ερωτηθέντων επισήμανε τις διακρίσεις και τον κοινωνικό αποκλεισμό ως

σημαντικά εμπόδια, τα οποία συχνά επιδεινώνονται από την πολιτισμική μη εξοικείωση και την περιορισμένη γνώση της γλώσσας. Οι προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης είναι ιδιαίτερα σοβαρές, με το 75% των ερωτηθέντων να αναφέρει ως σημαντικά εμπόδια τα μη αναγνωρισμένα προσόντα αλλοδαπής και τις διακρίσεις των εργοδοτών. Άλλοι παράγοντες περιλαμβάνουν τον ρατσισμό (62,5%), την άδικη αποζημίωση (50%) και την έλλειψη κατανοήσης των τοπικών οικονομικών και νομικών συστημάτων (50%).

6.3.3 Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες των νέων μεταναστών

Το μορφωτικό επίπεδο των νεαρών μεταναστών αναφέρθηκε ότι κυμαίνεται μεταξύ 5 και 8 ετών σχολικής εκπαίδευσης, γεγονός που υπογραμμίζει την ανάγκη για προσαρμοσμένα προγράμματα για όσους έχουν χαμηλή ή καθόλου προηγούμενη εκπαίδευση. Το 50% των ερωτηθέντων ανέφερε ότι η εκμάθηση της γλώσσας -ιδιαίτερα στα ελληνικά και στα αγγλικά- είναι η πιο πιεστική εκπαιδευτική ανάγκη. Άλλοι βασικοί τομείς περιλαμβάνουν τον βασικό γραμματισμό (37,5%) και τις επικοινωνιακές δεξιότητες.

Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) σημειώθηκαν ως απαραίτητα για την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας. Ωστόσο, μόνο το 50% των ερωτηθέντων επιβεβαίωσε τη διαθεσιμότητα δομημένων προγραμμάτων κατάρτισης ειδικά για μετανάστες με χαμηλό μορφωτικό επίπεδο. Μεταξύ αυτών, τα προγράμματα σπουδών συνήθως επικεντρώνονται σε γλωσσικές δεξιότητες, βασικό γραμματισμό και νομικά δικαιώματα. Οι υπόλοιποι ερωτηθέντες είτε σημείωσαν την έλλειψη τέτοιων προγραμμάτων (25%) είτε εξέφρασαν αβεβαιότητα σχετικά με την ύπαρξή τους (25%).

Οι ερωτηθέντες τόνισαν την ανάγκη για αύξηση των πόρων, με το 62,5% να αναφέρει την έλλειψη χρηματοδότησης και εξειδικευμένου προσωπικού ως κρίσιμο κενό στην αντιμετώπιση των εκπαιδευτικών και επαγγελματικών αναγκών των νέων μεταναστών.

6.3.4 Προγράμματα και υπηρεσίες που προσφέρονται για την υποστήριξη των νέων προσφύγων

Οι υπηρεσίες υποστήριξης στην Κύπρο για τους νέους μετανάστες περιλαμβάνουν κυβερνητικά προγράμματα, πρωτοβουλίες μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ) και προγράμματα που υποστηρίζονται από την ΕΕ, όπως το ERASMUS+. Οι υπηρεσίες αυτές αποσκοπούν στην παροχή εκπαιδευτικών ευκαιριών, επαγγελματικής κατάρτισης και πολιτιστικού προσανατολισμού. Εργαλεία όπως εφαρμογές εκμάθησης γλωσσών, εκπαίδευση σε δεξιότητες ζωής και προγράμματα καθοδήγησης χρησιμοποιούνται συνήθως από τους εργαζόμενους σε νέους, όπως σημείωσε το 87,5% των ερωτηθέντων.

Παρά τις προσπάθειες αυτές, το 25% των ερωτηθέντων δήλωσε ότι δεν υπάρχουν ειδικά προγράμματα που να απευθύνονται σε νέους μετανάστες στην Κύπρο, ενώ το 50% εξέφρασε αβεβαιότητα σχετικά με τη διαθεσιμότητα δομημένων προγραμμάτων σπουδών. Αυτό υπογραμμίζει την άνιση προσβασιμότητα των προγραμμάτων και των υπηρεσιών σε όλες τις περιοχές. Τα υποστηριζόμενα από

την κυβέρνηση κοινοτικά σχολεία και τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης επισημάνθηκαν από το 62,5% των ερωτηθέντων ως βασικοί πόροι για την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας.

6.3.5 Υπηρεσίες που έχουν κριθεί οι πιο αποτελεσματικές

Οι ερωτηθέντες συμφώνησαν σε συντριπτικό βαθμό ότι οι δημόσιες κοινωνικές υπηρεσίες και οι υπηρεσίες μετανάστευσης είναι οι πιο αποτελεσματικές στην υποστήριξη των νέων μεταναστών, με το 100% των ερωτηθέντων να επισημαίνει τη σημασία τους. Οι υπηρεσίες αυτές δεν καλύπτουν μόνο βασικές ανάγκες όπως η τροφή και η στέγη, αλλά προσφέρουν επίσης κρίσιμη υποστήριξη για το νομικό και πολιτικό καθεστώς, το οποίο συμβάλλει στην αίσθηση ασφάλειας και ενσωμάτωσης. Επιπλέον, τα προγράμματα καθοδήγησης και οι ομάδες ψυχολογικής υποστήριξης επισημάνθηκαν ως αποτελεσματικά εργαλεία από το 75% των ερωτηθέντων, ιδίως για την αντιμετώπιση συναισθηματικών και κοινωνικών προκλήσεων. Τα προγράμματα που συνδυάζουν πρακτική υποστήριξη με συναισθηματική καθοδήγηση θεωρήθηκε ότι έχουν τον μεγαλύτερο αντίκτυπο.

6.3.6 Κενά στις υπηρεσίες που εντοπίστηκαν στην έρευνα

Εντοπίστηκαν διάφορα κενά στις υπηρεσίες. Αναλυτικότερα, το 62,5% των ερωτηθέντων ανέφερε την έλλειψη χρηματοδότησης και ανθρώπινων πόρων ως σημαντικό περιορισμό, ιδίως σε χώρες όπως η Κύπρος, όπου ένας σημαντικός πληθυσμός μεταναστών επιβαρύνει τα υπάρχοντα συστήματα υποστήριξης. Επιπλέον, το 25% των ερωτηθέντων σημείωσε την απουσία ειδικών προγραμμάτων για νέους μετανάστες, ενώ το 50% εξέφρασε ανησυχίες σχετικά με την προσβασιμότητα και την αποτελεσματικότητα αυτών που υπάρχουν.

Η προσαρμοσμένη επαγγελματική κατάρτιση και οι πόροι ψυχικής υγείας επισημάνθηκαν ως κρίσιμα κενά από το 75% των ερωτηθέντων, οι οποίοι επεσήμαναν επίσης τις προκλήσεις της πλοήγησης στις πολύπλοκες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Οι ερωτηθέντες τόνισαν την ανάγκη συστημικών αλλαγών, συμπεριλαμβανομένων μεταρρυθμίσεων πολιτικής (50%), αυξημένης συνεργασίας μεταξύ των ενδιαφερομένων (62,5%) και καλύτερης κατανομής των πόρων (87,5%). Τα μέτρα αυτά είναι απαραίτητα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της εμβέλειας των συστημάτων υποστήριξης των νεαρών μεταναστών.

6.4 Συγκριτική ανάλυση

Τα ευρήματα των ερευνών γραφείου και πεδίου σχετικά με τις προκλήσεις και τα συστήματα υποστήριξης για τους νέους μετανάστες στην Κύπρο παρουσιάζουν τόσο επικαλυπτόμενα θέματα όσο και μοναδικές γνώσεις, αναδεικνύοντας τομείς ευθυγράμμισης καθώς και κενά μεταξύ των αναφερόμενων πολιτικών και των πραγματικών εμπειριών.

Προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες

Τόσο οι έρευνες γραφείου όσο και οι επιτόπιες έρευνες υπογραμμίζουν τα γλωσσικά εμπόδια ως το σημαντικότερο εμπόδιο για τους νέους μετανάστες. Σύμφωνα με την έρευνα γραφείου, η έλλειψη γνώσης της ελληνικής γλώσσας περιορίζει την πρόσβαση στην εκπαίδευση και τις ευκαιρίες ένταξης, διαπίστωση που επαναλαμβάνεται από το 100% των ερωτηθέντων στην έρευνα πεδίου. Και οι δύο πηγές εντοπίζουν επίσης τις προκλήσεις που δημιουργούνται από τη διακοπή της εκπαίδευσης λόγω

συγκρούσεων και εκτοπισμού, η οποία εμποδίζει την ακαδημαϊκή πρόοδο και καθιστά δύσκολη την ένταξη σε τάξεις κατάλληλες για την ηλικία τους.

Μια βασική απόκλιση προκύπτει στην παρακολούθηση της εγγραφής και της φοίτησης στα σχολεία. Η επιτόπια έρευνα υποδεικνύει συστημικά κενά, όπως η απουσία ολοκληρωμένων συστημάτων παρακολούθησης της σχολικής εγγραφής των παιδιών που ζητούν άσυλο, που οδηγεί σε παρατεταμένο αποκλεισμό από την εκπαίδευση. Ωστόσο, αυτό το συγκεκριμένο ζήτημα δεν επισημάνθηκε ρητά στην έρευνα πεδίου, γεγονός που υποδηλώνει πιθανή έλλειψη ευαισθητοποίησης ή εστίασης των ερωτηθέντων στις διαρθρωτικές πτυχές της πρόσβασης στην εκπαίδευση.

Η γραπτή έρευνα υπογραμμίζει επίσης εμπόδια που σχετίζονται με την ηλικία, ιδίως για τους μετανάστες άνω των 18 ετών, οι οποίοι αντιμετωπίζουν περιορισμένες ευκαιρίες για δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Ενώ η έρευνα πεδίου εντοπίζει ως σημαντικές τις προκλήσεις που σχετίζονται με την απασχόληση, όπως τα μη αναγνωρισμένα προσόντα αλλοδαπής και οι διακρίσεις (που σημειώθηκαν από το 75% των ερωτηθέντων), παρέχει λιγότερο άμεσο σχολιασμό σχετικά με τον αντίκτυπο της ηλικίας στην πρόσβαση στην επίσημη εκπαίδευση.

Εκπαιδευτικές και επαγγελματικές ανάγκες

Τόσο οι έρευνες γραφείου όσο και οι έρευνες πεδίου υπογραμμίζουν τη σημασία της απόκτησης της γλώσσας ως ακρογωνιαίου λίθου της εκπαιδευτικής ένταξης. Η έρευνα γραφείου σημειώνει πρωτοβουλίες όπως τα μεταβατικά και απογευματινά μαθήματα ελληνικής γλώσσας, αλλά οι προσπάθειες αυτές περιγράφονται ως ανεπαρκείς, ιδίως για τους μεγαλύτερους μαθητές. Η έρευνα πεδίου ενισχύει αυτό το συμπέρασμα, με το 50% των ερωτηθέντων να προσδιορίζει την απόκτηση της γλώσσας ως την πιο πιεστική εκπαιδευτική ανάγκη. Και οι δύο πηγές συμφωνούν στην ανάγκη για προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, ιδίως για όσους έχουν χαμηλό ή διακοπτόμενο εκπαιδευτικό υπόβαθρο. Τα προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK) επισημαίνονται και στις δύο ερευνητικές ροές ως κρίσιμα για την ανάπτυξη της σταδιοδρομίας. Ωστόσο, ενώ η έρευνα γραφείου εντοπίζει πρωτοβουλίες όπως τα Κρατικά Ινστιτούτα Μετεκπαίδευσης, η έρευνα πεδίου αποκαλύπτει ένα κενό στην αποτελεσματικότητά τους, με μόνο το 50% των ερωτηθέντων να επιβεβαιώνει τη διαθεσιμότητα δομημένης επαγγελματικής κατάρτισης για τους μετανάστες. Επιπλέον, το 62,5% των ερωτηθέντων στην έρευνα πεδίου ανέφερε την έλλειψη πόρων, συμπεριλαμβανομένης της χρηματοδότησης και του προσωπικού, ως εμπόδιο για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών, γεγονός που συμπληρώνει τα ευρήματα της έρευνας γραφείου σχετικά με τους περιορισμούς των ικανοτήτων.

Υπηρεσίες υποστήριξης και προγράμματα

Η έρευνα γραφείου παρέχει μια επισκόπηση των διαφόρων πολιτικών και πρωτοβουλιών, συμπεριλαμβανομένου του Οδηγού Υποδοχής για την Κυπριακή Εκπαίδευση, των πολιτικών κατά του ρατσισμού και των προγραμμάτων κατάρτισης εκπαιδευτικών στις διαπολιτισμικές ικανότητες. Αυτές οι πολιτικές ευθυγραμμίζονται με τα ευρήματα της έρευνας πεδίου, όπου το 87,5% των ερωτηθέντων ανέφεραν ότι χρησιμοποιούν εργαλεία όπως εφαρμογές εκμάθησης γλωσσών, εκπαίδευση σε δεξιότητες ζωής και προγράμματα καθοδήγησης για την υποστήριξη των νεαρών μεταναστών. Ωστόσο, η έρευνα πεδίου αποκαλύπτει επίσης μια αποσύνδεση στην εφαρμογή, με το 25% των ερωτηθέντων

να δηλώνει ότι δεν υπάρχουν ειδικά προγράμματα που να απευθύνονται σε νέους μετανάστες και το 50% να εκφράζει αβεβαιότητα σχετικά με τη διαθεσιμότητα δομημένων προγραμμάτων σπουδών.

Η αποτελεσματικότητα των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών αναδεικνύεται ως κοινό θέμα και στα δύο ερευνητικά ρεύματα. Η έρευνα γραφείου αναδεικνύει το ρόλο του νόμου για τους πρόσφυγες και τις συνεργασίες με ΜΚΟ, ενώ η έρευνα πεδίου υπογραμμίζει τη σημασία των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών και της υποστήριξης της μετανάστευσης, που αναγνωρίστηκαν από το 100% των ερωτηθέντων ως τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία για την υποστήριξη των νέων μεταναστών.

Εντοπισμένα

κενά

Και τα δύο ρεύματα έρευνας αναδεικνύουν σημαντικά κενά στις υπηρεσίες, αν και διαφέρουν ως προς την εστίαση. Η έρευνα γραφείου δίνει έμφαση σε διαρθρωτικά ζητήματα, όπως η έλλειψη συστηματικής παρακολούθησης των ποσοστών εγγραφής και εγκατάλειψης των σχολείων και οι περιορισμένες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε κέντρα υποδοχής όπως η Πουρνάρα. Η έρευνα πεδίου, από την άλλη πλευρά, εφιστά την προσοχή σε λειτουργικές προκλήσεις, όπως η περιορισμένη πρόσβαση σε προγράμματα καθοδήγησης (50%) και η ανεπαρκής κατάρτιση σε θέματα διαπολιτισμικής ικανότητας για τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας (62,5%).

Η υποστήριξη της ψυχικής υγείας είναι ένας άλλος τομέας στον οποίο εντοπίζονται κενά. Ενώ η έρευνα γραφείου αναφέρει εν συντομία την ανάγκη για παρακολούθηση της φροντίδας των παιδιών με ειδικές ανάγκες, η έρευνα πεδίου υπογραμμίζει τη σημασία των εξατομικευμένων προγραμμάτων ψυχολογικής υποστήριξης, τα οποία επισημαίνονται από το 75% των ερωτηθέντων ως κρίσιμα για την αντιμετώπιση των κοινωνικών και συναισθηματικών προκλήσεων.

Ευθυγράμμιση

και

απόκλιση

Η έρευνα γραφείου και η επιτόπια έρευνα ευθυγραμμίζονται στενά όσον αφορά τον εντοπισμό βασικών προκλήσεων, όπως τα γλωσσικά εμπόδια, η διακοπή της εκπαίδευσης και οι ανάγκες επαγγελματικής κατάρτισης. Και τα δύο ρεύματα αναδεικνύουν τη σημασία της απόκτησης της γλώσσας και των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών ως κρίσιμους τομείς εστίασης. Ωστόσο, η έρευνα πεδίου παρέχει μια πιο λεπτομερή προοπτική σχετικά με τις εμπειρίες των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας και τις πρακτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν κατά την παροχή υποστήριξης, όπως η έλλειψη κατάρτισης και οι περιορισμένοι πόροι. Αντίθετα, η έρευνα γραφείου προσφέρει μια ευρύτερη άποψη για θέματα συστημικού και πολιτικού επιπέδου, όπως τα κενά στα συστήματα παρακολούθησης των σχολείων και οι εκπαιδευτικές διατάξεις για τα παιδιά στα κέντρα υποδοχής, τα οποία δεν εμφανίζονται τόσο έντονα στην έρευνα πεδίου. Αυτή η απόκλιση υποδηλώνει ότι, ενώ οι πολιτικές και τα συστημικά κενά είναι καλά τεκμηριωμένα, οι πρακτικές επιπτώσεις τους μπορεί να μην αναγνωρίζονται πάντα πλήρως ή να μην έχουν προτεραιότητα από τους εργαζόμενους στην πρώτη γραμμή.

6.5 Συμπεράσματα και συστάσεις

Η συγκριτική ανάλυση των ερευνών γραφείου και πεδίου υπογραμμίζει τη σημαντική ευθυγράμμιση στον εντοπισμό των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες στην Κύπρο, ιδίως όσον αφορά τα γλωσσικά εμπόδια, τη διακοπή της εκπαίδευσης και τις οικονομικές δυσκολίες. Και τα δύο ρεύματα έρευνας υπογραμμίζουν τη σημασία των δημόσιων κοινωνικών υπηρεσιών, των

προγραμμάτων καθοδήγησης και της επαγγελματικής κατάρτισης για τη διευκόλυνση της ένταξης. Ωστόσο, ενώ η έρευνα γραφείου αναδεικνύει συστημικά κενά, όπως η έλλειψη παρακολούθησης των σχολικών εγγραφών και οι περιορισμένες διατάξεις στα κέντρα υποδοχής, η έρευνα πεδίου παρέχει μια πρακτική προοπτική, η οποία ενημερώνεται από τις άμεσες εμπειρίες των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας. Αυτοί οι επαγγελματίες πρώτης γραμμής ανέδειξαν κρίσιμα επιχειρησιακά εμπόδια, συμπεριλαμβανομένων των περιορισμών των πόρων, της ανεπαρκούς κατάρτισης και των κενών στα προγράμματα καθοδήγησης, τα οποία επιδεινώνουν περαιτέρω τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι νεαροί μετανάστες.

Οι συστάσεις που παρέχονται εδώ έχουν τις ρίζες τους στις απαντήσεις των εργαζομένων σε θέματα νεολαίας, οι γνώσεις των οποίων ρίχνουν φως στις πραγματικές προκλήσεις της υποστήριξης των νεαρών μεταναστών. Οι εμπειρίες τους αποκαλύπτουν την επείγουσα ανάγκη να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ πολιτικής και πρακτικής, διασφαλίζοντας ότι οι συστημικές προσπάθειες ευθυγραμμίζονται με την πρακτική πραγματικότητα της παροχής υπηρεσιών πρώτης γραμμής. Για να συνεχίσουμε, η γλωσσική υποστήριξη αναδείχθηκε ως η πιο πιεστική εκπαιδευτική ανάγκη, η οποία αναφέρθηκε τόσο από τις ερευνητικές πηγές όσο και από τους εργαζόμενους στη νεολαία. Τα τρέχοντα προγράμματα στην Κύπρο, αν και είναι χρήσιμα, δεν έχουν την ένταση και την εμβέλεια που απαιτείται για την επαρκή αντιμετώπιση των αναγκών των νεαρών μεταναστών. Η επέκταση αυτών των προγραμμάτων ώστε να προσφέρουν εντατικά μαθήματα ελληνικής και αγγλικής γλώσσας -ενσωματωμένα στην κανονική εκπαίδευση- θα βελτίωνε σημαντικά τα αποτελέσματα της ένταξης. Προσαρμοσμένες επιλογές για μεγαλύτερους νέους με διακοπείσα εκπαίδευση θα μπορούσαν επίσης να καλύψουν τα κενά στην ακαδημαϊκή τους προετοιμασία και τις μελλοντικές τους ευκαιρίες. Η πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) είναι ένας άλλος τομέας που απαιτεί επείγουσα προσοχή. Οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας τόνισαν τη σημασία των δομημένων προγραμμάτων κατάρτισης για τον εφοδιασμό των νέων μεταναστών με τις δεξιότητες που απαιτούνται για την απασχόληση.

Οι συνεργασίες με τις τοπικές βιομηχανίες θα μπορούσαν να δημιουργήσουν μοντέλα διπλής μαθητείας, συνδυάζοντας την εκπαίδευση με την κατάρτιση στο χώρο εργασίας για να βελτιώσουν την ετοιμότητα σταδιοδρομίας και να αντιμετωπίσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες κατά την είσοδό τους στην αγορά εργασίας. Η εκπαίδευση εντός των κέντρων υποδοχής, όπως η Πουρνάρα, είναι ένα άλλο κρίσιμο κενό που εντοπίστηκε από τους εργαζόμενους σε θέματα νεολαίας. Τα παιδιά που διαμένουν σε αυτά τα κέντρα συχνά δεν έχουν πρόσβαση σε επίσημη εκπαίδευση κατά τη διάρκεια της παραμονής τους, με αποτέλεσμα να μένουν περισσότερο πίσω σε ακαδημαϊκό επίπεδο. Η δημιουργία προσωρινών σχολείων ή κινητών εκπαιδευτικών μονάδων εντός αυτών των εγκαταστάσεων θα εξασφάλιζε τη συνέχεια της μάθησης και θα προετοίμαζε καλύτερα τα παιδιά για τη μετάβαση στα κοινοτικά σχολεία.

Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών και των εργαζομένων στη νεολαία είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση των διαπολιτισμικών και ψυχολογικών αναγκών των νεαρών μεταναστών. Οι ίδιοι οι εργαζόμενοι στους τομείς της νεολαίας τόνισαν την έλλειψη κατάρτισης, με το 62,5% να αναφέρει ότι δεν είχε προηγούμενη εμπειρία σε προγράμματα διαπολιτισμικής ικανότητας. Οι ολοκληρωμένες πρωτοβουλίες κατάρτισης θα πρέπει να επικεντρωθούν στη διαχείριση της διαφορετικότητας, την αντιμετώπιση του τραύματος και την προώθηση μαθησιακών περιβαλλόντων χωρίς αποκλεισμούς, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι επαγγελματίες είναι εξοπλισμένοι για να ανταποκριθούν στις πολύπλοκες

ανάγκες των μαθητών τους. Τέλος, οι εργαζόμενοι στον τομέα της νεολαίας τόνισαν τη σημασία της υποστήριξης της ψυχικής υγείας των νεαρών μεταναστών, ιδίως όσον αφορά την αντιμετώπιση ζητημάτων όπως η κοινωνική απομόνωση και το τραύμα. Η ανάπτυξη προσβάσιμων προγραμμάτων ψυχολογικής υποστήριξης, ενσωματωμένων σε ευρύτερες κοινωνικές υπηρεσίες, θα παρείχε το συναισθηματικό υπόβαθρο που απαιτείται για να ευδοκιμήσουν οι νέοι μετανάστες. Η ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ κυβερνητικών υπηρεσιών, ΜΚΟ και τοπικών κοινοτήτων θα επέτρεπε επίσης τη συγκέντρωση πόρων και τεχνογνωσίας για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των κενών στην παροχή υπηρεσιών.

Συμπεράσματα

Το έγγραφο αυτό υπογραμμίζει τις πολύπλευρες προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες και πρόσφυγες σε όλη την Ευρώπη, υπογραμμίζοντας τους κοινούς αγώνες τους με την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την εκμάθηση της γλώσσας, την κοινωνική ένταξη και την ψυχολογική ευημερία. Παρά την ποικιλομορφία των εθνικών πλαισίων, αναδύονται αρκετά κοινά στοιχεία, παρέχοντας μια ολοκληρωμένη κατανόηση των εμποδίων που αντιμετωπίζει αυτός ο ευάλωτος πληθυσμός και των οδών προς την αποτελεσματική ενσωμάτωση.

Τα γλωσσικά εμπόδια εμφανίζονται σταθερά ως το σημαντικότερο εμπόδιο, περιορίζοντας την πρόσβαση στην εκπαίδευση, τις επαγγελματικές ευκαιρίες και την ευρύτερη κοινωνική συμμετοχή. Η ανεπάρκεια των υφιστάμενων γλωσσικών προγραμμάτων -είτε λόγω περιορισμένης έντασης, προσβασιμότητας ή εμβέλειας- είναι ένα επαναλαμβανόμενο θέμα σε όλα τα εθνικά πλαίσια. Τα προσαρμοσμένα, εντατικά γλωσσικά μαθήματα που ενσωματώνονται στην κύρια εκπαίδευση και την επαγγελματική κατάρτιση είναι ζωτικής σημασίας για την αντιμετώπιση αυτών των ελλείψεων και την προώθηση της επιτυχούς ένταξης.

Οι εκπαιδευτικές διαταραχές και τα κενά στην επίσημη εκπαίδευση επιδεινώνουν περαιτέρω τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες. Πολλοί φτάνουν με διακοπείσα εκπαίδευση, με αποτέλεσμα να μην είναι προετοιμασμένοι να συμμετάσχουν στα ακαδημαϊκά ή επαγγελματικά συστήματα των χωρών υποδοχής τους. Οι βέλτιστες πρακτικές από χώρες όπως η Γερμανία και οι Κάτω Χώρες, συμπεριλαμβανομένων των τάξεων γεφύρωσης και των προγραμμάτων ένταξης, αναδεικνύουν τις δυνατότητες των εξατομικευμένων παρεμβάσεων για την αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών των ελλειμμάτων.

Ο ψυχολογικός αντίκτυπος της μετανάστευσης, ιδίως το τραύμα και η κοινωνική απομόνωση, αποτελεί ένα άλλο κρίσιμο εμπόδιο. Η πρόσβαση σε πολιτισμικά ευαίσθητη υποστήριξη ψυχικής υγείας και εκπαιδευτικές πρακτικές με γνώμονα το τραύμα είναι περιορισμένη, αλλά απαραίτητη για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας και την ευημερία των νεαρών μεταναστών. Η κατάρτιση των εκπαιδευτικών και των εργαζομένων στη νεολαία για την αντιμετώπιση αυτών των αναγκών αποτελεί προτεραιότητα σε όλες τις χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα.

Τα οικονομικά εμπόδια, όπως η περιορισμένη πρόσβαση σε επαγγελματική κατάρτιση, ευκαιρίες απασχόλησης και οικονομικούς πόρους, περιορίζουν τη μακροπρόθεσμη ένταξη και κινητικότητα των νέων μεταναστών. Τα προγράμματα που συνδυάζουν την επαγγελματική κατάρτιση με πρακτική εργασιακή εμπειρία, όπως φαίνεται στα επιτυχημένα μοντέλα από τη Σκανδιναβία, προσφέρουν πολύτιμα πλαίσια για τον εξοπλισμό των μεταναστών με τις δεξιότητες και τη σταθερότητα που απαιτούνται για την οικονομική ανεξαρτησία.

Τα κενά στην εφαρμογή της πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων των περιφερειακών ανισοτήτων, των γραφειοκρατικών καθυστερήσεων και των ανεπαρκών πόρων, εμποδίζουν την αποτελεσματικότητα των υφιστάμενων συστημάτων στήριξης. Αυτές οι συστημικές προκλήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για εναρμονισμένες προσεγγίσεις, ισχυρότερη συνεργασία μεταξύ των ενδιαφερομένων και αυξημένες επενδύσεις σε πρωτοβουλίες ένταξης.

Τα ευρήματα αναδεικνύουν επίσης τη σημασία της προώθησης της κοινωνικής ένταξης μέσω διαπολιτισμικών προγραμμάτων, προγραμμάτων καθοδήγησης και δραστηριοτήτων κοινοτικής δέσμευσης. Τέτοιες πρωτοβουλίες όχι μόνο καταπολεμούν τις διακρίσεις και την απομόνωση, αλλά προωθούν επίσης την αμοιβαία κατανόηση και τη συνοχή μεταξύ των μεταναστών και των κοινοτήτων υποδοχής.

Συμπερασματικά, η αντιμετώπιση των προκλήσεων που αντιμετωπίζουν οι νέοι μετανάστες απαιτεί μια πολυδιάστατη στρατηγική που συνδυάζει τη μεταρρύθμιση της πολιτικής, τη δέσμευση της κοινότητας και την εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών. Επενδύοντας στην εκπαίδευση χωρίς αποκλεισμούς, στην επαγγελματική κατάρτιση και σε ολοκληρωμένα συστήματα υποστήριξης, οι χώρες υποδοχής μπορούν να δώσουν τη δυνατότητα στους νέους μετανάστες να ξεπεράσουν τα εμπόδια, να αξιοποιήσουν τις δυνατότητές τους και να συμβάλουν ουσιαστικά στην κοινωνία. Η συνεργασία μεταξύ κυβερνήσεων, ΜΚΟ και τοπικών κοινοτήτων παραμένει απαραίτητη για την οικοδόμηση ενός πιο περιεκτικού και δίκαιου μέλλοντος για όλους.

Εκπαιδευτικές ευκαιρίες χωρίς αποκλεισμούς
για μετανάστες και πρόσφυγες με ανεπαρκή ή
αναβληθείσα τυπική εκπαίδευση.

2023-1-EE01-KA220-YOU-00015255

